Załącznik Nr 5 do uchwały Zarządu LGD „Mazurskie Morze”
z dnia 20.09.2017 r.

Lokalna Strategia Rozwoju
LGD „Mazurskie Morze”
na lata 2014-2020

Biała Piska, Mikołajki, Mrągowo, Orzysz, Piecki, Pisz, Ruciane-Nida, Sorkwity, Mrągowo (gm.wiejska)

Wizja LGD „Mazurskie Morze”

„Mazurskie Morze” to miejsce zamieszkane przez przedsiębiorczych i dumnych ze swojej ziemi i swojej pracy mieszkańców. Tutaj szanuje się przyrodę i pielęgnuje tradycje. Tutaj rolnicy i rybacy wytwarzają naturalną żywność zgodnie z tradycyjnymi przepisami. Tutaj przez okrągły rok przyjmuje się w gości i turystów z Polski i zagranicy, by mogli aktywnie i ciekawie wypoczywać w kontakcie z piękną naturą i bogatą lokalną kulturą.

Misja LGD „Mazurskie Morze”

LGD MM działa na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi i miasteczek w tym obszarów zależnych od rybactwa, wspierając ich aktywność gospodarczą, społeczną, kulturalną.

Wykaz najważniejszych skrótów używanych w dalszej części opracowania:

Treść skrótu	Znaczenie skrótu
LGD	Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze”
LSR	Lokalna Strategia Rozwoju 2014-2020
LSROR	Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Rybackich
Rada Decyzyjna	Rada Decyzyjna LGD
Zarząd	Zarząd LGD
Regulamin Rady	Regulamin Rady Decyzyjnej LGD
Rozporządzenie w sprawie pomocy w ramach PROW	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Rozporządzenie w sprawie pomocy w ramach PO RYBY	Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 06 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej na realizację operacji w ramach działań wsparcie przygotowawcze i realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność, w tym koszty bieżące i aktywizacja, objętych Priorytetem 4 Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej, zawartym w Programie Operacyjnym „Rybactwo i Morze”
Ustawa o rozwoju lokalnym	Ustawa z dnia20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności
PROW 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
PO RiM 2014-2020	Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020
RPEiR (UE) nr 508/2014	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego

SPIS TREŚCI

Wstęp ……. 5
I. Charakterystyka LGD …… 5
I.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia ……... 5
I.2 Obszar i jego spójność przestrzenna ……... 5
I.3 Potencjał Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze" ……. 7
I.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD …….. 7
I.3.2 Reprezentatywność LGD …… 8
I.3.3 Poziom decyzyjny …… 8
I.3.4 Dokumenty regulujące zasady działania LGD …….. 10
I.3.5 Kompetencje osób zaangażowanych w prace na rzecz LGD ……. 11
II. Udział społeczności lokalnej w tworzeniu LSR i jej realizacji ……. 13
II.1 Udział społeczności w przygotowaniu LSR …….. 14
II.2 Udział społeczności w realizacji i aktualizacji LSR ……. 17
II.3 Metody wspierania społeczności w rozwijaniu pomysłów kwalifikujących się do wsparcia ….. 18
III. Diagnoza. Opis obszaru i ludności …… 19
III.1 Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze …….. 19
III.2 Uwarunkowania społeczno-gospodarcze i demograficzne …….. 21
III.3 Uwarunkowania historyczno-kulturowe …… 28
III.4 Charakterystyka rybactwa na obszarze LGD …… 30
IV. Analiza SWOT ……... 35
IV.1 Wskazanie silnych i słabych stron, szans i zagrożeń obszaru objętego LSR ……. 35
IV.2 Wskazanie odniesienia wyników analizy SWOT do diagnozy obszaru ……. 36
IV.3 Wskazanie odniesienia wyników analizy SWOT do diagnozy obszaru w odniesieniu do sektora rybackiego ……. 37
V. Cele i wskaźniki ……. 37
V.1 Cele ogólne i szczegółowe oraz przedsięwzięcia. Formy wsparcia ……. 37
V.2 Zgodność celów z celami poszczególnych programów, z których LSR będzie finansowana …… 44
V.3 Projekty współpracy i realizowane przez nie wskaźniki ……... 45
V.3.1 Projekty współpracy wdrażane w ramach programu PROW ……..... . 45
V.3.2 Projekty współpracy wdrażane w ramach programu Rybactwo i Morze …….. 46
V.4 Cele z podziałem na źródła finansowania ……. 48
V.5 Wskaźniki i ich powiązanie z diagnozą obszaru i analizą SWOT …… 51
V.6 Mierzalność wskaźników. Źródła pozyskania danych do pomiaru …… 60
VI. Sposób wyboru i oceny operacji. Sposób ustanawiania kryteriów wyboru ……... 73
VI.1 Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych ……... 73
VI.2 Kryteria oceny, sposób ich ustanawiania i zmiany ……. 75
VI.2.1 Ustanawianie i zmiana kryteriów …… 75
VI.2.2 Wypracowane w procesie uspołecznionym kryteria lokalne oceny operacji ……. 76
VI.3 Zasada innowacyjności w kryteriach wyboru operacji …….. 83
VI.4 Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych ……. 84
VII. Plan działania ……. 85
VIII. Budżet LSR ……. 86
VIII.1 Budżet z podziałem na poszczególne fundusze …….. 86
VIII.2 Powiązanie budżetu z celami LSR …… 87
IX. Plan komunikacji ……. 89
X. Zintegrowanie ……. 89
X.1 Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi …….. 89
X.2 Sposób integrowania społeczności do kompleksowej realizacji przedsięwzięć ……. 91
XI. Monitoring i ewaluacja ……. 91
XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko …… 92
Załączniki:
Nr 1 – Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2014-2020 LGD „Mazurskie Morze" …. 94
Nr 2 – Procedura monitoringu i Ewaluacji LSR 2014-2020 LGD „Mazurskie Morze" …….. 95
Nr 3 – Plan działania dla LSR 2014-2020 LGD „Mazurskie Morze" …… 103
Nr 4 – Budżet LSR 2014-2020 LGD „Mazurskie Morze" …… 110
Nr 4a – Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 ……... 110
Nr 5 – Plan komunikacji z lokalną społecznością w zakresie wdrażania LSR ……... 111

Wstęp

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem strategicznym opracowanym z udziałem społeczności lokalnej obszaru LGD „Mazurskie Morze". Główną ideą tworzenia dokumentu było wskazanie kierunków rozwoju i zmian jakie należałoby podjąć dla podniesienia jakości życia mieszkańców oraz rozwiązania najważniejszych problemów rozwojowych obszaru.

Strategia powstawała stopniowo wraz z gromadzoną wiedzą o regionie i jej mieszkańcach. Spotkania z mieszkańcami i analiza sytuacji w gminach pozwoliła na sformułowanie bardzo szerokiej listy potrzeb i problemów, których rozwiązanie może przyczynić się do wzmocnienia sektora społecznego, publicznego, sektora gospodarczego, w tym sektora rybackiego, i podniesienia jakości życia mieszkańców.

Tworząc poniższą Strategię dołożyliśmy starań, aby opis sytuacji wyjściowej był jak najbardziej rzetelny i uwzględniał głos mieszkańców. Dzięki temu zaproponowane kierunki działań odpowiadają rzeczywistym potrzebom i możliwościom wdrożeniowym lokalnej społeczności. W oparciu o LSR uda się zmobilizować lokalną społeczność, by podejmowała wyzwania w zakresie realizacji swoich projektów. W wyniku analizy oraz uwzględniając wnioski z konsultacji społecznych odnoszące się do zidentyfikowanych potrzeb, LGD MM przyjęła określone cele do realizacji LSR. Dla każdego celu ogólnego określono kilka celów szczegółowych. Następnie odniesiono się do rodzaju operacji umożliwiających osiągnięcie założonych celów. Dokonano przypisania poszczególnych funduszy do celów szczegółowych, wskazując które z nich będą osiągane za pomocą operacji dofinansowanych z PROW lub PORiM.

I. Charakterystyka LGD

I.1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze" działa jako stowarzyszenie na podstawie przepisów ustawy z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.). Od sierpnia 2013 r. LGD „Mazurskie Morze" posiada status organizacji pożytku publicznego wpisany do KRS.

Forma organizacyjno-prawna LGD jest dodatkowo unormowana przepisami ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. z 2013 r., poz. 173 j.t.), oraz przepisami ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. 2009 Nr 72, poz. 619 z późn. zm.) i usankcjonowana dodatkowo przepisami ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015, poz.378).

Siedzibą LGD MM jest miasto Orzysz.
REGON: 280334095
Numer Krajowego Rejestru Sądowego (KRS): 0000312625
Data wpisu do rejestru stowarzyszeń: 19.09.2008 r.

Organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Rada Decyzyjna. Ponieważ Strategia wdrażana będzie również przy wsparciu z Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze, zapewniony został odpowiedni udział reprezentacji sektora rybackiego w organie odpowiedzialnym za wybór operacji, czyli w Radzie Decyzyjnej, oraz w Zarządzie Stowarzyszenia.

Dane teleadresowe:
Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze"
ul. Leśna 22, 12-250 Orzysz, tel./fax 087 423 85 20, e-mail: biuro@lgd.mazurskiemorze.pl
powiat piski, województwo warmińsko-mazurskie

I.2 Obszar i jego spójność przestrzenna

LSROR obejmuje teren ośmiu gmin w sąsiadujących ze sobą powiatach:

- na terenie powiatu piskiego - gminy: Biała Piska, Orzysz, Pisz, Ruciane-Nida,
- na terenie powiatu mrągowskiego - gminy: Mikołajki, Mrągowo (gm. Wiejska), Piecki, Sorkwity.

Obszar działania LGD MM zamieszkiwało na dzień 31.12.2013 r. **86698** osób. Ogólna powierzchnia LGD MM wynosi **2825,10** km². Średnia gęstość zaludnienia na tym obszarze wynosiła **29,02** osoby na km² i jest niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie warmińsko-mazurskim, która wynosi 59 osób na km^2.

Tab. 1 – powierzchnia i ludność wg gmin

Gmina	Powierzchnia [km^2]	Liczba ludności 31.12.2013
Biała Piska	420,3	12 119
Mikołajki	256,3	8 403
Orzysz	362,6	9 375
Piecki	314,5	7 818
Pisz	633,7	27 953
Ruciane-Nida	358	8 372
Mrągowo (gm. wiejska)	295,1	7 946
Sorkwity	184,6	4 712
RAZEM LGD	**2 825,1**	**86 698,00**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Rysunek 1. Położenie obszaru działania LGD na tle województwa warmińsko-mazurskiego

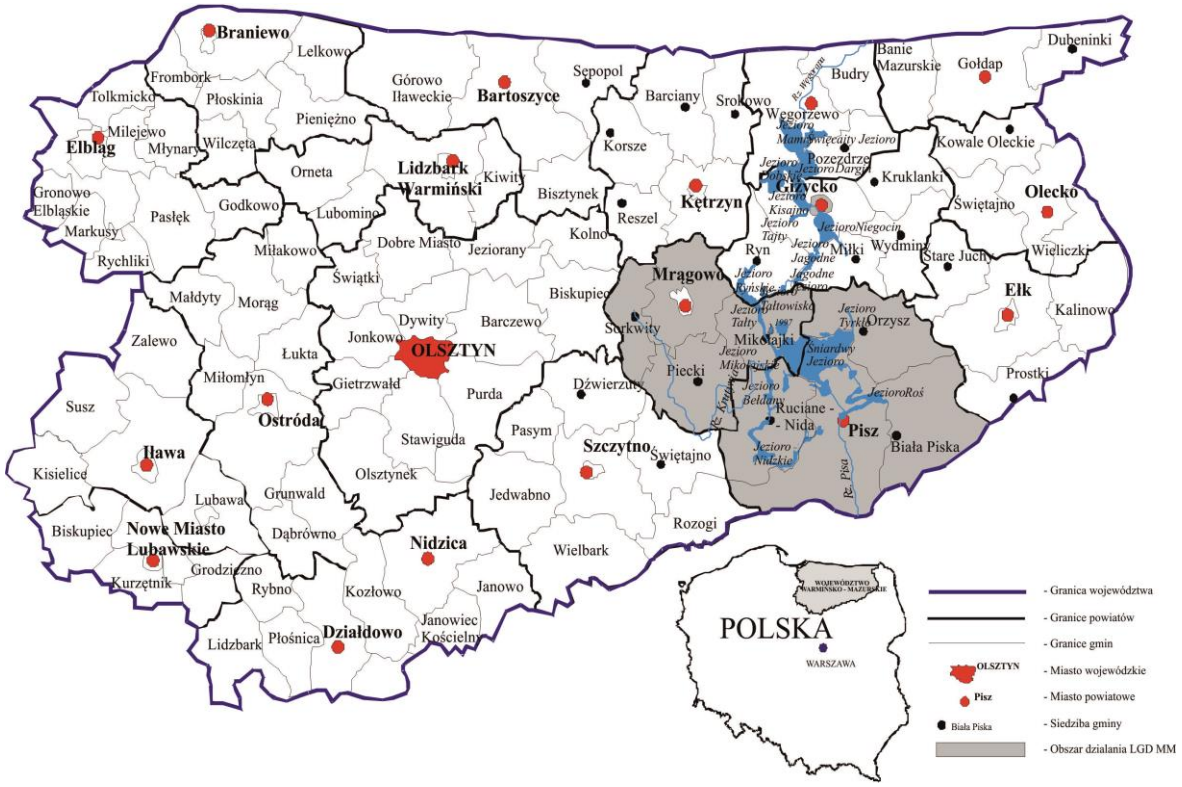

Źródło: opracowanie własne LGD MM

Każda z gmin obszaru LGD graniczy bezpośrednio co najmniej z dwoma innymi gminami obszaru. Gmina Mikołajki graniczy bezpośrednio z czterema pozostałymi gminami. Wszystkie miasta obszaru LGD (Pisz, Biała Piska, Orzysz, Ruciane-Nida, Mikołajki) są miastami liczącymi mniej niż 20 tys. mieszkańców i spełniają wymóg zaliczenia do obszaru wiejskiego w rozumieniu zapisów Rozporządzenia MRiRW wsi w sprawie pomocy finansowej na wsparcie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego.

Zakładany zakres oddziaływania obydwu funduszy przewidzianych na wdrażanie LSR przewiduje finansowanie operacji na obszarze wszystkich gmin wchodzących w obszar LGD. Obecnie dla wdrażania LSR zwiększono, w porównaniu z okresem 2007-2013, obszar objęty strategią o dwie gminy: Sorkwity i Mrągowo. Obszar ten obejmuje teraz liczbę mieszkańców większą niż średnia liczba mieszkańców objętych LSR w latach 2007-2013 w województwie warmińsko-mazurskim. Dane te przedstawiają się następująco:

Razem liczba mieszkańców obszaru LGD obecnie	86698
Średnia liczba mieszkańców objętych LSR w województwie na dzień 31.12.2013 r.	81493

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gminy wchodzące w skład Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze" są członkami tylko jednej lokalnej grupy działania ubiegającej się o środki na wdrażanie LSR.

I.3 Potencjał Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze"

I.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD.

Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze" utworzona została w 2008 roku z inicjatywy samorządów lokalnych sześciu gmin położonych wokół jeziora Śniardwy: Biała Piska, Mikołajki, Orzysz, Piecki, Pisz i Ruciane-Nida. Do udziału w LGD „Mazurskie Morze" zostali zaproszeni partnerzy społeczno-gospodarczy. Stowarzyszenie wdrażało w okresie programowania 2007-2013 dwie strategie – Lokalną Strategię Rozwoju oraz Lokalną Strategie Rozwoju Obszarów Rybackich. Podmioty z sektora publicznego, społecznego, gospodarczego uczestniczące we wdrażaniu powyższych strategii kontynuują swój udział w przygotowaniu i realizacji LSR w okresie 2014-2020. Wśród kadry zarządzającej Stowarzyszenia znalazły się osoby posiadające wiedzę i doświadczenie niezbędną dla realizacji operacji w ramach LSR. Osoby te to przedstawiciele samorządu gminnego, członkowie organizacji pozarządowych posiadający doświadczenie w projektach aktywizujących mieszkańców, przedsiębiorcy (w tym również Prezes Gospodarstwa Rybackiego), mieszkańcy znający specyfikę i potrzeby obszaru. Kadra zarządzająca wykorzysta swoje doświadczenie z okresu 2007-2013 przy realizacji LSR do roku 2020. LGD „Mazurskie Morze" kontynuować będzie politykę podejścia Leader oraz RLKS w okresie 2014-2020 korzystając ze środków funduszu PROW 2014-2020 oraz PO Rybactwo i Morze 2014-2020, a także przy wykorzystaniu innych środków zewnętrznych dostępnych dla organizacji pozarządowych. Po zasięgnięciu opinii mieszkańców i samorządów zgłaszanych pod koniec roku 2014 Zarząd LGD postanowił o rozpoczęciu działań zmierzających do rozszerzenia partnerstwa na dodatkowe dwie gminy z powiatu mrągowskiego. Proces tworzenia rozszerzonego partnerstwa zakończył się sukcesem i do Stowarzyszenia przystąpiły gminy Sorkwity i Mrągowo, oraz reprezentanci przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i mieszkańców z obszaru tych gmin. Rozszerzenie partnerstwa przyczyniło się do objęcia pracami nad niniejszą LSR spójnego obszaru położonego wokół jeziora Śniardwy i charakteryzującego się podobnymi uwarunkowaniami społecznymi, geograficznymi, historyczno-kulturowymi i gospodarczymi.

Dotychczasowe strategiczne działania LGD mające znaczenie dla procesu wdrażania planowanej LSR skupiały się na budowaniu efektywnego partnerstwa i współpracy przy realizacji operacji przyczyniających się do osiągnięcia mierzalnych efektów założonych w LSR i LSROR. To partnerstwo i współpraca przyczyniło się do zrealizowania, w okresie lat 2008-2015, przez beneficjentów pomocy 105 operacji dofinansowanych ze środków PO RYBY 2007-2013 kwotą ponad 27 mln. zł, oraz 110 operacji dofinansowanych ze środków PROW 2007-2013 kwotą ponad 6 mln. zł. Główne znaczenie miały operacje przyczyniające się do wsparcia lokalnego rynku i przedsiębiorczości (20 operacji na kwotę dofinansowania 1 mln. zł z PROW, oraz 38 operacji na kwotę dofinansowania 7 mln. zł z PORYBY), zmian w sektorze rybołówstwa (22 operacje na kwotę dofinansowania ponad 5 mln. zł z PORYBY)). Bardzo duże znaczenie dla podnoszenia jakości życia na obszarze LGD miały operacje zrealizowane przez samorząd lokalny. Przyczyniły się one do powstania infrastruktury podnoszącej zarówno komfort życia mieszkańców, ale też uzupełniającej ogólnodostępną turystyczną infrastrukturę rekreacyjną wraz z zapleczem komunikacyjnym (EKO-plaża w Piszu, plac zabaw i miejsca parkingowe w Mikołajkach, przedszkole w Pieckach, boiska sportowe w Białej Piskiej i Orzyszu, promenada spacerowa w Rucianem-Nidzie, świetlice wiejskie). Budżet przeznaczony na dofinansowanie operacji w okresie 2007-2013 z PORYBY wykorzystany został w 93%. Natomiast z programu PROW w 72%.

Należy podkreślić, że LGD „Mazurskie Morze" prawidłowo zrealizowało 4 operacje w ramach PO RYBY 2007-2013 w zakresie funkcjonowania i aktywizacji mieszkańców, oraz 2 operacje w tym samym zakresie w ramach PROW 2007-2013. Najważniejsze efekty tych działań to szkolenia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia w nowych zawodach (kierowca autobusu, samochodu ciężarowego, szkutnik, pracownik ochrony), edukacyjne i świadomościowe skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych (kampanie: „Pan Karp z wizytą u przedszkolaków", „Łów ryby ze szczyptą rozumu", czy konkurs „Znawca Mazurskiego Morza"). Do zmian w kierunku rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej obszaru przyczyniły się projekty współpracy zrealizowane przez LGD MM w okresie lat 2008-2015.

W ramach wdrażania LSROR zrealizowano i rozliczono 4 projekty współpracy. Wszystkie cztery były projektami ponadregionalnymi. Jeden z nich realizowany był w partnerstwie 9 Lokalnych Grup Rybackich. W wyniku projektu zrealizowano cel w postaci utworzenia produktu turystycznego pod nazwą Północny Szlak Rybacki od Świnoujścia do Węgorzewa. W ramach wdrażania LSR zrealizowano i rozliczono 2 projekty współpracy. Jeden z nich był projektem międzyregionalnym o nazwie „TOUR Turystyka, odwiedzamy urzekające regiony", w którym LGD „Mazurskie Morze" była grupą koordynującą.
LGD zrealizowało również projekt o wartości ponad 170.000 zł finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu LGD w partnerstwie z lokalną organizacją pozarządową utworzyło Spółdzielnię Socjalną „Mazurskie Morze Możliwości". Prowadzi ona działalność gospodarczą od dnia 1.01.2015 r. i zatrudnia 5 osób bezrobotnych i niepełnosprawnych. Obecnie przedstawiciele LGD zarządzają spółdzielnią poprzez Walne Zebranie Członków i Zarząd Spółdzielni. Doświadczenie w tym zakresie wykorzystane zostanie również dla realizacji doradztwa osobom i organizacjom zainteresowanym tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej na obszarze LGD.

I.3.2 Reprezentatywność LGD

Zgodnie z zapisami statutu, członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może zostać każda osoba fizyczna, która: posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie jest pozbawiona praw publicznych, złożyła deklarację przystąpienia do Stowarzyszenia, popierania jego celów i podejmowania działań dla ich realizacji. Członkami zwyczajnymi naszego Stowarzyszenia mogą być także osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego reprezentowane poprzez swoich przedstawicieli.
Szczegółowy tryb przyjmowania członków LGD „Mazurskie Morze" i tryb odwołania od decyzji Zarządu do Walnego Zebrania Członków zawiera regulamin Zarządu. Obecnie Stowarzyszenie liczy 121 członków.
Członkami stowarzyszenia są podmioty sektora publicznego (19 członków), takie jak gminy, powiaty, instytucje naukowe, samorządowe instytucje kultury.
Największą reprezentację wśród członków stowarzyszenia ma sektor społeczny (76 członków, w tym 56 mieszkańców) obejmujący mieszkańców, oraz organizacje pozarządowe, kościoły, organizacje społeczno-zawodowe rolników.
Sektor gospodarczy (26 członków) reprezentowany jest w LGD głównie przez podmioty z sektora MŚP, a także rolników i rybaków.
Przedstawiciele wszystkich sektorów zaangażowani są w prace związane z przygotowaniem i wdrażaniem LSR. Odpowiednia reprezentatywność zachowana została w organach stowarzyszenia tj. Zarządzie i Radzie Decyzyjnej.
Procentowy udział członków z poszczególnych sektorów w Lokalnej Grupie Działania przedstawia się następująco:

- Sektor publiczny – 16%
- Sektor społeczny – 63% (w tym mieszkańcy 73%)
- Sektor gospodarczy – 21%.

Osoby reprezentujące powyższe sektory w LGD są jednocześnie w ponad 99% mieszkańcami obszaru.

Oczywiście partnerstwo w ramach LGD otwarte jest na nowe podmioty mogące przyczynić się do lepszego odzwierciedlenia potrzeb lokalnych oraz sprawniejszego wdrażania LSR i osiągania założonych celów. Dlatego zabiegać będziemy o udział podmiotów, które będą ukierunkowane na najważniejsze dla RLKS kierunki działań tj. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz poprawie zatrudnienia i tworzeniu miejsc pracy. LGD wystosowało zaproszenie do współpracy skierowane do działających na obszarze spółdzielni socjalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej mogących pomóc w tworzeniu warunków dla jej rozwoju na obszarze LGD. Wśród tych podmiotów znajduje się Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej, którego zadania wykonuje Stowarzyszenie ADELFI w Ełku.
Zarząd wybrany został w składzie 10-osobowym i jego reprezentatywność przedstawia się następująco:

1. Przedstawiciele sektora społecznego – 6 podmiotów,
2. Przedstawiciele sektora publicznego – 4 podmioty,

I.3.3 Poziom decyzyjny

Rada to organ wybrany przez partnerstwo LGD do dokonania oceny i wyboru operacji w sposób zgodny ze strategią. Walne Zebranie Członków zdecydowało, że organ ten liczył będzie15 osób. Zdecydowano również, że w przypadku osób prawnych wybranych do Rady, reprezentowane będą one przez wyznaczoną przez uprawniony organ osobę posiadającą wiedzę i doświadczenie niezbędne do oceny i wyboru operacji. Umożliwi to zapewnienie odpowiedniego poziomu wiedzy i doświadczenia, a także sprawności w pracy zespołu oceniającego operacje. Dokonano wyborów

zgodnie z procedurą zawartą w Statucie Stowarzyszenia. Przedstawiciele poszczególnych sektorów reprezentowani są w Radzie w następujących proporcjach:
- sektor publiczny nie więcej niż 30%,
- sektor społeczny nie więcej niż 49%,
- sektor gospodarczy nie więcej niż 49%,
- sektor rybacki stanowi co najmniej 40%.

Ponadto przy wyborze Rady stosowana jest zasada, że zasiada w niej co najmniej jedna kobieta, co najmniej jedna osoba do 35 roku życia, co najmniej jeden przedsiębiorca. Wszystkie opisane powyżej zasady wpisane zostały do Statutu LGD w części regulującej zasady wyboru organów LGD.

Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym Rady opisane zostały szczegółowo w Regulaminie Rady. Proces ten odbywać się będzie w oparciu o podstawowe zasady obejmujące:

1. W celu zapewnienia dokonywania oceny operacji zgodnie z przyjętymi kryteriami wszyscy członkowie Rady uczestniczyć będą obowiązkowo w szkoleniach im dedykowanych zapewniających podniesienie wiedzy i kompetencji. Każdorazowo udział w szkoleniu zakończy się weryfikacją wiedzy członków Rady w zakresie znajomości zapisów LSR i zasad oceniania i wyboru operacji.

2. W celu zapewnienia sprawności pracy Rady i odpowiedniej jakości tej pracy organ ten powoła Wiceprzewodniczącego i Sekretarza. Do ich zadań należeć będzie czuwanie nad prawidłowością przebiegu procesu oceny i wyboru operacji, m.in. w zakresie:
   - systematycznego udziału członków Rady w jej posiedzeniach,
   - prawidłowego stosowania kryteriów oceny przez członków Rady,
   - poprawności dokumentacji sporządzanej przez Radę,
   - zgodności formalnej podejmowanych przez Radę działań,
   - prowadzenia rejestru interesów członków Rady i stosowania wyłączenia z oceny również w oparciu o zapisy tego rejestru.

   Przewodniczący może stosować działania dyscyplinujące członków Rady dla zapewnienia prawidłowego działania Rady między innymi w przypadku systematycznego nie brania udziału w posiedzeniach Rady – może wnioskować o odwołanie członka Rady,

Sekretarz w przypadku dokonywania oceny niezgodnie z zatwierdzonymi kryteriami oceny – może wnioskować o odrzucenie oceny dokonanej niezgodnie z kryteriami. Ponadto Sekretarz w przypadach powtarzalnego dokonywania oceny niezgodnej z kryteriami - może wnioskować o odwołanie członka Rady.

3. Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rybackiego i Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich będą podlegały określonym kryteriom selekcji w dwóch etapach. Pierwszy będzie obejmował ocenę pod względem zgodności z LSR i jednocześnie zgodności operacji z programem w ramach którego planowana jest realizacja operacji. Kryteria te będą jednakowe dla operacji finansowanych z powyższych funduszy i będą obejmowały ocenę w zakresie zgodności operacji z celami głównymi i szczegółowymi LSR oraz wpływu na osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników, a także zgodności operacji z odpowiednim programem UE. Drugim etapem weryfikacji jest wybór operacji w oparciu o lokalne kryteria wyboru określone w rozdziale VI LSR i zgodnie z opisanymi szczegółowo „Procedurami oceny i wyboru operacji" przyjętymi odrębną uchwałą Walnego Zebrania Członków.

4. Ogłoszenie terminu naboru oparte jest na „Harmonogramie konkursów na wybór operacji do realizacji, w ramach wdrażania LSR". LGD opracowuje treść ogłoszenia o konkursie i upublicznia poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej oraz na stronach internetowych samorządów.

5. Podmiotom ubiegającym się o wsparcie przysługuje protest w przypadku negatywnej oceny jego operacji. Protest wnoszony jest za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez zarząd województwa.

6. Aby zapobiec sytuacjom, w których członkowie Rady ocenialiby operacje złożone przez wnioskodawców, z którymi są w pewnych formalnych lub nieformalnych zależnościach, co mogłoby wzbudzać uzasadnione

wątpliwości co do ich bezstronności, w procesie oceny i wyboru projektów stosowana będzie procedura wyłączenia opisana szczegółowo w Regulaminie Rady stanowiącym załącznik do odrębnie podjętej uchwały WZC.

7. Dodatkowo, w celu zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym i unikania konfliktu interesów LGD prowadzić będzie rejestr grup interesów członków organu decyzyjnego w celu uwidocznienia następujących możliwych powiązań:

   a) osoba reprezentująca sektor publiczny (władze gminy lub powiatu, instytucje kultury, szkoły, uczelnie, jednostki naukowe, itp.) w Radzie Decyzyjnej powinna dokonać zgłoszenia do rejestru interesu następujących okoliczności:

   - jest powiązana z sektorem społeczno-gospodarczym (np. jest działającym na obszarze LGD przedsiębiorcą, lub zarządzającym taką działalnością, lub zasiada we władzach organizacji pozarządowej której obszar działania obejmuje teren gminy właściwej dla reprezentowanego sektora),

   b) osoba reprezentująca sektor społeczno-gospodarczy (NGO, przedsiębiorcy, rolnicy, rybacy) w Radzie Decyzyjnej powinna dokonać zgłoszenia do rejestru interesu następujących okoliczności:

   - jest powiązana z sektorem publicznym (np. jest pracownikiem samorządowym, lub pracownikiem innego podmiotu z sektora publicznego reprezentowanego w Radzie).

I.3.4 Dokumenty regulujące zasady działania LGD

Tab. 2 Dokumenty wewnętrzne LGD

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1	Statut LGD „Mazurskie Morze" w Orzyszu – załącznik do uchwały Walnego Zebrania Członków Nr 108/2015 z dnia 30.09.2015 r.	– zasady nabywania i utraty członkostwa, – nadzór nad stowarzyszeniem, – zasady wyboru organów, w tym Rady Decyzyjnej dokonującej wyboru operacji, – zasady uchwalania i zmian w LSR, oraz Statutu – – zasady dysponowania majątkiem LGD, – zakres odpłatnej i nieopłatnej działalności pożytku publicznego,
2	Regulamin Rady Decyzyjnej LGD „Mazurskie Morze" w Orzyszu – załącznik do uchwały Walnego Zebrania Członków Nr 115/2015z dnia 17.12.2015	– szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń (sposób informowania, dostarczania dokumentów, itp.), – szczegółowe rozwiązania w zakresie wyłączenia członka organu z oceny operacji, – szczegółowe zasady dokonywania wyboru operacji (ocena i jej dokumentowanie, wzory dokumentów, możliwość podziału pracy na grupy, itp.), – zasady sporządzania protokołów z posiedzeń, – zasady wynagradzania,
3	Procedura dokonywania oceny i wyboru operacji do dofinansowania – załącznik do uchwały Walnego Zebrania Członków Nr 116 /2015 z dnia 17 grudnia 2015 r.	– zasady wykluczenia z oceny, – zasady podejmowania decyzji przez Radę decyzyjną, – zasady składania protestów od oceny operacji, – karty oceny punktowej, – karty oceny zgodności z LSR i programami,
3.	Regulamin Biura LGD „Mazurskie Morze" w Orzyszu – załącznik do uchwały zarządu z dnia 23.09.2015 r.	– zasady funkcjonowania Biura i podległości służbowej, – rodzaje stanowisk pracy, – zasady rekrutacji pracowników, – tryb pracy oraz system wynagradzania

4.	Regulamin WZC – przyjmowany jest każdorazowo przed rozpoczęciem obrad (wcześniej zamieszczony na stronie www)	– w przypadku zebrania wyborczego reguluje kolejność i sposób przeprowadzenia głosowania, – zasady dokonywania wyboru przewodniczącego obrad i komisji, – zasady prowadzenia dyskusji
5.	Instrukcja kancelaryjna Biura LGD „Mazurskie Morze" w Orzyszu - Załącznik do uchwały Zarządu LGDMM z dnia 31.10.2012 r.	– zasady obiegu akt w Biurze, – rejestrowanie i znakowanie akt, zakładanie i prowadzenie teczek aktowych, – zasady rejestrowania korespondencji przychodzącej i wychodzącej, – zasady archiwizowania dokumentacji, – zasady podpisywania pism, – zasady korespondencji elektronicznej.

I.3.5 Kompetencje osób zaangażowanych w prace na rzecz LGD

W Biurze Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze" zatrudnione są osoby na umowę o pracę. Osoby obecnie pracujące uczestniczyły w pracach związanych z wdrażaniem podejścia Leader w okresie 2007-2013 na etapie tworzenia oraz realizacji strategii rozwoju obszaru. Pracownicy Biura posiadają wykształcenie wyższe oraz uzupełniali i uzupełniają na bieżąco swoje umiejętności w ramach kursów i szkoleń. Zdobywana wiedza wykorzystywana była i jest do realizacji działań skierowanych do mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych. Działania te wykraczają poza prace przewidziane do finansowania w ramach planowanych funduszy z programów operacyjnych PROW i Rybactwo i Morze. Są to między innymi szkolenia i warsztaty przygotowujące mieszkańców do przygotowania działań i ich realizacji również przy wykorzystaniu środków spoza w/w programów. Kadra zatrudniona w Biurze LGD uczestniczyła aktywnie w pracach związanych z opracowaniem LSR do roku 2020. Kompetencje wymagane od pracowników Biura oraz procedura rekrutacji określone zostały w Regulaminie Biura uchwalanym przez Zarząd LGD. Zgodnie z tym regulaminem przewidziano utworzenie następujących stanowisk:

Dyrektor Biura LGD - obowiązki na tym stanowisku obejmują między innymi:

- nadzór nad działalnością merytoryczną oraz gospodarką finansową i polityką kadrową Biura,
- odpowiedzialność za wdrożenie LSR,
- współpraca z organami decyzyjnymi i kontrolnymi stowarzyszenia,
- przygotowanie, wdrażanie i rozliczanie projektów własnych LGD, oraz projektów współpracy,
- reprezentowanie Biura na zewnątrz,
- nadzór nad współpracą z członkami stowarzyszenia, podwykonawcami i kooperantami (wdrażanie planu komunikacji ze społecznością lokalną),

Specjalista ds. programowych - obowiązki na tym stanowisku obejmują między innymi:

- praca w zespole projektowym w zakresie przygotowania wniosków na funkcjonowanie LGD, koordynowanie gromadzenia dokumentacji,
- opracowanie merytoryczne wniosków, aneksów, wniosków o płatność, bieżąca realizacja założeń oraz prowadzenie monitoringu w zakresie nowych wytycznych, zmian aktów prawnych związanych z funkcjonowaniem LGD,
- prowadzenie sprawozdawczości merytorycznej projektu,
- współpraca z instytucją wdrażającą/zarządzającą/pośredniczącą w sprawach dotyczących wdrażania LSR, udział w spotkaniach, współpraca z innymi LGD,
- prowadzenie systematycznej kontroli wewnętrznej dokumentów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- organizacja i prowadzenie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów,
- doradztwo indywidualne i pomoc mieszkańcom w zakresie przygotowania wniosków o dofinansowanie, realizacji operacji oraz jej rozliczania,
- prowadzenie obsługi w ogłaszanych naborach operacji poprzez przyjmowanie i rejestrację wniosków, przygotowanie ich do oceny przez Radę, sporządzanie wykazów i sprawozdań z oceny i realizacji naborów, przygotowywanie dokumentacji w celu przekazania jej do Samorządu Województwa,
- przeprowadzanie oceny formalnej wniosku, oraz przygotowywanie i prowadzenie korespondencji z beneficjentami w sprawie decyzji Rady,

Asystent Biura - obowiązki na tym stanowisku obejmują między innymi:

- praca w zespole projektowym w zakresie przygotowania wniosków na funkcjonowanie LGD w zakresie działań promocyjnych i aktywizacyjnych, oraz przygotowywania wniosków o płatność w ramach funkcjonowania,

- pisanie, redagowanie artykułów i informacji skierowanych do lokalnej społeczności i mediów w zakresie wydarzeń i działań LGD, publikowanie i przekazywanie z wykorzystaniem elektronicznych środków przekazu (strona www, poczta e-mail),
- sporządzanie i gromadzenie dokumentacji, również zdjęciowej, z wydarzeń promocyjno-informacyjnych i szkoleniowych organizowanych przez LGD,
- przygotowywanie materiałów promocyjnych (banerów, ulotek, broszur, biuletynów, reklam),
- administrowanie serwisami internetowymi LGD,
- doradztwo i pomoc beneficjentom w zakresie przygotowania, wdrażania i rozliczania projektów,
- zapewnienie płynnego funkcjonowania biura i organów stowarzyszenia poprzez zapewnienie zaplecza administracyjno-technicznego,
- bieżąca obsługa interesantów zgłaszających się do Biura LGD,
- prowadzenie obsługi w ogłaszanych naborach operacji poprzez przyjmowanie i rejestrację wniosków, przygotowanie ich do oceny przez Radę, sporządzanie wykazów i sprawozdań z oceny i realizacji naborów, przygotowywanie dokumentacji w celu przekazania jej do Samorządu Województwa,

Specjalista ds. księgowych i kadrowych - obowiązki na tym stanowisku obejmują między innymi:

- prawidłowe, bieżące prowadzenie księgowości oraz finansów i spraw kadrowo-osobowych w Biurze LGD,
- praca w zespole projektowym w zakresie przygotowania wniosków na funkcjonowanie LGD, projektów własnych, konkursów grantowych, oraz przygotowywania wniosków o płatność w powyższym zakresie,
- przygotowanie, opisanie, przechowywanie i zabezpieczenie dokumentów księgowych,
- sporządzanie sprawozdań wymaganych zasadami rachunkowości, udzielanie informacji i udostępnianie ksiąg oraz dokumentów do kontroli sprawowanej przez uprawnione podmioty,
- archiwizacja dokumentów z przeprowadzonych naborów wniosków o dofinansowanie,
- gromadzenie dokumentacji związanej z realizacją i ewaluacją wybranych do dofinansowania projektów – monitoring,
- doradztwo i pomoc beneficjentom w zakresie przygotowania, wdrażania i rozliczania projektów, szczególnie w zakresie danych finansowych.

Tab. 3 Przykładowe zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy

Lp.	Opis	Przewidziane metody pomiaru
1	Otwarte spotkania informacyjne dla mieszkańców – o programach UE, o ogłaszanych naborach, o LSR	– ilość osób uczestniczących w spotkaniach (listy obecności), – ilość złożonych wniosków o dofinansowanie (statystyka naborów),
2	Warsztaty/szkolenia w zakresie pisania wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność	– ilość osób uczestniczących (listy obecności), – ilość złożonych wniosków o dofinansowanie (statystyka naborów), – jakość złożonych wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność (analiza popełnianych błędów), – ilość zapytań i odpowiedzi udzielonych mieszkańcom drogą elektroniczną (rejestr pytań i odpowiedzi)
3	Doradztwo indywidualne w zakresie pisania wniosków o dofinansowanie, realizacji operacji oraz ich rozliczania	– liczba osób korzystających z doradztwa (lista prowadzona w Biurze LGD), – ilość złożonych wniosków o dofinansowanie, – jakość złożonych wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność (analiza popełnianych błędów),
4	Spotkania, warsztaty/szkolenia adresowane do grupy defaworyzowanej – młodych mieszkańców obszaru	– ilość osób uczestniczących w spotkaniach (listy obecności), – ilość złożonych wniosków o dofinansowanie (statystyka naborów), – jakość złożonych wniosków (analiza popełnianych błędów i ich ważności)
5	Udział w wydarzeniach gminnych, poprzez wystawienie stoiska promocyjno-informacyjnego LGD	– ilość osób uczestniczących w konkursach, – ilość rozdanych gadżetów w konkursach, – ilość rozdanych broszur/ulotek/biuletynów

6	Organizacja własnych wydarzeń LGD – „Święto Rybaka”, kampanie edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych	– ilość osób uczestniczących (listy obecności), – ilość osób uczestniczących w konkursach, – ilość rozdanych gadżetów w konkursach, – zdobyta wiedza (świadomość) w wyniku przeprowadzenia działania (ankieta wśród uczestników).
7	Warsztaty/szkolenia dla mieszkańców – zawodowe, aktywizujące, edukacyjne, integrujące, pokazujące dobre praktyki (np. wyjazdy studyjne)	– ilość osób uczestniczących (listy obecności), – baza pomysłów uznanych przez mieszkańców za możliwe do realizacji na obszarze LGD
8	Współpraca z sołtysami, grupami nieformalnymi, młodzieżą w zakresie działań aktywizujących środowisko i poszukiwania dla ich realizacji źródeł finansowania	– ilość osób uczestniczących (listy obecności), – ilość opracowanych projektów i skuteczność w pozyskaniu dofinansowania
9	Doradztwo, szkolenia, wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla mieszkańców w zakresie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej oraz ich późniejszego funkcjonowania, oraz dla organizacji pozarządowych w zakresie realizacji ich pomysłów. Bieżąca, stała współpraca z Ośrodkiem Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej działającym w subregionie ełckim.	– ilość osób uczestniczących w spotkaniach i korzystających z doradztwa, – wykorzystanie zaplecza technicznego na spotkania – sala szkoleniowa/konferencyjna, urządzenia techniczne (ilość udostępnień) – ilość opracowanych pomysłów, złożonych wniosków o dofinansowanie

Na stanowiskach związanych z udzielaniem doradztwa dokonywany będzie pomiar jakości udzielanego doradztwa z zastosowaniem m.in. poniższych metod:

- ocena pracy osoby udzielającej doradztwa (ankieta),
- sprawdzenie poziomu spełnienia oczekiwań uczestników (ankieta),
- ilość złożonych wniosków o dofinansowanie w grupie osób korzystających z doradztwa w LGD (statystyka naborów),
- jakość złożonych wniosków o dofinansowanie w grupie osób korzystających z doradztwa (analiza popełnianych błędów, miejsce na liście rankingowej).

Ponieważ Lokalna Strategia Rozwoju wdrażana będzie przy finansowaniu co najmniej w 30% ze środków EFMR w Zarządzie Stowarzyszenia zasiada przedstawiciel sektora rybackiego.

Zarząd i Rada Decyzyjna podejmować będzie strategiczne decyzje w zakresie wdrażania LSR i stosowania podejścia RLKS dlatego określone zostały kompetencje wymagane do zajmowania stanowisk w powyższych organach. Wymagania te opisane zostały w Regulaminie Biura LGD.

LGD „Mazurskie Morze” w okresie programowania 2007-2013 wdrażało w ramach jednej organizacji dwa programy PROW i PORYBY. Jako jedyne LGD z obszaru województwa warmińsko-mazurskiego posiada doświadczenie w jednoczesnym realizowaniu LSR finansowanych z wielu funduszy. Niewątpliwie doświadczenie w tym zakresie wpłynie na efektywność i sprawność w osiąganiu celów Lokalnej Strategii Rozwoju 2023 r.

II. Udział społeczności lokalnej w tworzeniu LSR i jej realizacji

Proces działań na rzecz uzyskania statusu Lokalnej Grupy Działania wiązał się ściśle z budowaniem partnerstwa trójsektorowego na obszarze najpierw sześciu gmin w roku 2008, a następnie ośmiu gmin, których mieszkańcy uczestniczyli w opracowaniu niniejszej strategii. Prawidłowo przebiegający proces oddolności w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju od 2009 roku, pozwolił na skuteczne ubieganie się o uzyskanie statusu Lokalnej Grupy Rybackiej i od 2011 roku LGD „Mazurskie Morze” realizowało również Lokalną Strategię Rozwoju Obszarów Rybackich. Przygotowując się do budowania strategii rozwoju do roku 2020 władze stowarzyszenia zauważyły potrzebę i możliwość zwiększenia obszaru oddziaływania wdrażanej LSR. Dlatego podjęte zostały rozmowy z podmiotami publicznymi, społecznymi i przedsiębiorcami z obszaru dwóch gmin: Sorkwit i Mrągowa (gm. wiejska). W wyniku

tych działań skład Stowarzyszenia poszerzony został o przedstawicieli z powyższych gmin. Tym samym utworzony został spójny obszar obejmujący osiem gmin, których zasięg zamyka się na powierzchni dwóch powiatów: mrągowskiego i piskiego. Obszar ten posiada charakter wiejski i jednocześnie spełnia kryteria obszaru zależnego od rybactwa.

II.1 Udział społeczności w przygotowaniu LSR

LGD podjęło szereg działań w celu zaangażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR na wszystkich etapach jej opracowywania.

Etap I – diagnoza i analiza SWOT, definiowanie potrzeb i problemów

Udział mieszkańców w przygotowaniu LSR do roku 2020 rozpoczął się już na etapie przeprowadzania ewaluacji aktualnie wdrażanych strategii. Ewaluacji takiej dokonano w roku 2013 dla LSR i w 2014 roku dla LSROR. Przy prowadzeniu badań ewaluacyjnych wykorzystano następujące partycypacyjne metody badawcze z udziałem mieszkańców obszaru:

- ankieta papierowa skierowana do beneficjentów, którzy ubiegali się o dofinansowanie,
- wywiad przy pomocy strony internetowej,
- telefoniczne wywiady pogłębione,
- panel i warsztat ewaluacyjny.

Zebrane w wyniku przeprowadzonej ewaluacji dane przedstawione zostały mieszkańcom na pierwszych spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych w 2015 roku poświęconych budowaniu LSR do roku 2020. Harmonogram spotkań z mieszkańcami w poszczególnych gminach został wysłany wraz z zaproszeniem do wszystkich członków LGD MM, do samorządów gmin, starostw powiatowych, lokalnych organizacji przedsiębiorców, organizacji pozarządowych. Zamieszczono go również na stronach internetowych LGD, gmin, powiatów, oraz na stronie www samorządu województwa. Wykonano plakaty, które zostały wywieszone w widocznych miejscach we wszystkich gminach.

Od 24.08.2015 do 03.09.2015 Odbyło się dziesięć spotkań konsultacyjnych na terenie gmin zrzeszonych w LGD. Uczestniczyło w nich 117 osób. W celu zebrania informacji od sektora rybackiego zorganizowane zostało odrębne spotkanie z udziałem przedstawicieli tego sektora. Pierwsze spotkanie z sektorem rybackim poświęcone budowaniu LSR na okres 2014-2020 odbyło się 12 lutego 2015 r. Uczestniczyło w nim 16 osób. Drugie odbyło się 09.11.2015

Mieszkańcy pracowali w formie warsztatowej nad opisem mocnych i słabych stron, oraz zagrożeń i szans. Następnie sformułowano po 4-5 problemów, które wydają się mieszkańcom najważniejsze. Podjęto też próbę zdefiniowania na każdym spotkaniu przynajmniej jednego celu ogólnego LSR. Na tym etapie, oprócz wymienionych wyżej metod badawczych zastosowano dodatkowo:

- otwarte spotkania konsultacyjno-informacyjne,
- warsztat roboczy.

Etap II – określanie celów i ustalania ich hierarchii, opracowanie planu działania

W tym etapie tworzenia LSR przeprowadzono badanie ankietowe w formie ankiet drukowanych wysłanych razem z zaproszeniem na spotkania konsultacyjne. Od 17 sierpnia 2015 zbierano również informacje od mieszkańców za pomocą ankiety internetowej zamieszczonej na stronie internetowej LGD. W badaniu internetowym udział wzięło 56 osób. Natomiast ankieta papierowa wypełniona została przez 30 osób. Ankiety umożliwiły dokonanie wyboru problemów i potrzeb mieszkańców zdefiniowanych przez nich jako najważniejsze. Dane zebrane w formie ankiet posłużyły również do formułowania wskaźników realizacji LSR oraz wskazania grup docelowych strategii, w tym grup defaworyzowanych. Problemy wskazane w ankietach można uszeregować wg ważności w sposób następujący:

1) problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki) – wskazane przez 75% respondentów,
2) sezonowość dochodów związanych z branżą turystyczną – 42,9%
3) mała ilość, słaba jakość atrakcji turystycznych – 32%,
4) małe zróżnicowanie gospodarcze obszaru (mono sektorowość) – stosunkowo mała liczba podmiotów spoza branży turystycznej – 28,6%,
5) niski poziom aktywności gospodarczej mieszkańców – 26,8%,
6) słaba promocja miejscowości i regionu – 26,8%,
7) brak ciekawej oferty na rozwój dla dzieci i młodzieży – 25%,
8) mało atrakcyjny wygląd miejscowości – 19,6%,
9) słabe zaplecze techniczne podmiotów zajmujących się kulturą i sportem – 17,9%,
10) malejące zasoby ryb w jeziorach i rzekach – 16,1%
11) niska świadomość ekologiczna społeczeństwa – 14,3%

Natomiast w odpowiedziach na pytanie „Czego najbardziej potrzeba w Pani miejscowości?" mieszkańcy wskazywali:

- miejsca pracy

- produkcyjnego zakładu pracy z całorocznymi miejscami pracy,
- lokalnych form oferujących godne i długotrwałe zatrudnienie,
- koordynacji działań podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych i samorządu w dziedzinie rozwoju turystyki i rewitalizacji gminy,
- szlaków narciarskich, dróg rowerowych,
- poprawy wyglądu zewnętrznego miejscowości – chodniki, drogi, bezpieczne przejścia dla pieszych, ograniczenie prędkości oraz ruchu w sezonie letnim, świetlica, siłownia dla młodzieży, dobry dostęp do internetu,
- wsparcia innowacyjnych pomysłów promocji miejscowości,
- kapitału na rozwój gospodarczy,
- zróżnicowanych miejsc pracy – szkoleń i kursów dokształcających – świadomości ekologicznej,
- atrakcji dla turystów z dziećmi – prawdziwy ogromny europejski plac zabaw z barkami, małą gastronomią, parkiem linowym, miejska wypożyczalnia rowerów,
- zagospodarowania przestrzeni publicznej na atrakcyjne plenerowe miejsca spotkań/ wydarzeń dla mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży. Świetlica środowiskowa dla młodzieży,
- dobrego pomysłu jak zatrzymać turystów,
- nowoczesnego stadionu,
- całorocznych lub wakacyjnych punktów opieki nad dziećmi (poza przedszkolem).

LGD powołało 10-osobowy zespół ds. opracowania LSR. W skład zespołu weszli przedstawiciele Zarządu, pracownicy Biura, oraz mieszkańcy. W okresie od 04.09.2015 do 30.09.2015 zespół pracował w grupach roboczych nad analizą i uporządkowaniem informacji zebranych na spotkaniach konsultacyjnych, oraz poprzez ankiety. Gromadził również dane statystyczne niezbędne do opisu obszaru, oraz pracował nad sformułowaniem celów szczegółowych, wskaźników i kryteriów oceny operacji, oraz nad projektem planu komunikacji ze społecznością lokalną i projektem zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru.

Przygotowując poszczególne elementy LSR zespół dokonał podsumowania dotychczasowych prac ze społecznością lokalną. Z podsumowania tego wyłoniły się wnioski w postaci wskazania głównych problemów, które mogą być rozwiązywane w ramach realizacji LSR, oraz adresatów działań realizujących cele strategii. Zagadnienia te opisane zostaną szczegółowo w rozdziałach dotyczących diagnozy, analizy SWOT, celów i wskaźników. Najważniejsze wnioski zespołu roboczego to wskazanie jako grupy defaworyzowanej młodych mieszkańców obszaru pozostających w trudnej sytuacji na rynku pracy. Natomiast najważniejsze problemy zdefiniowane przez mieszkańców zostały zgrupowane w cztery ogólne zagadnienia i obejmowały:

1) **Rynek pracy i sytuacja ekonomiczna mieszkańców:**
   - sezonowość dochodów,
   - mono sektorowość lokalnego rynku pracy (dominujący sektor turystyki),
   - słaba organizacja rynku opartego o spożywczy produkt lokalny,
   - zła sytuacja młodych na rynku pracy,
   - wyludnianie się obszaru.
2) **Infrastruktura techniczna, turystyczno-rekreacyjna:**
   - niewystarczająca infrastruktura techniczna liniowa (drogi, sieci wod.- kan., oczyszczalnie, internet),
   - niewystarczająca infrastruktura turystyczno-rekreacyjna i kulturalna,
   - niewystarczające usługi turystyczne/atrakcje turystyczne.
3) **Słaba aktywność społeczna, gospodarcza i kulturalna mieszkańców. Brak poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania.**
   - brak wsparcia dla inicjatyw gospodarczych,
   - brak współpracy międzysektorowej dla rozwoju turystyki,
   - brak atrakcyjnej oferty rozwoju dla dzieci i młodzieży.
4) **Zagrożenie postępującą utratą walorów przyrodniczych Mazur:**
   - niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów,
   - spadek atrakcyjności wędkarskiej i rybackiej obszaru spowodowany m.in. pogarszającą się jakością wód w jeziorach, oraz zwiększającą się ilością chronionych gatunków ptaków.

Na tym etapie prac wykorzystano następujące partycypacyjne metody badawcze:

- ankieta papierowa,
- ankieta elektroniczna,
- fiszka projektowa (rodzaje przedsięwzięć jakimi zainteresowani są potencjalni beneficjenci),
- panel i warsztat ewaluacyjny z udziałem grupy roboczej utworzonej spośród członków stowarzyszenia do prac nad LSR,
- otwarte spotkania konsultacyjne.

Etap III – opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru.
Udział mieszkańców w przygotowaniu LSR w tym zakresie rozpoczął się już na etapie przeprowadzania ewaluacji aktualnie wdrażanych strategii. Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców w zakresie stosowanych dotychczas kryteriów oceny i zasad wyboru operacji. Uwagi zebrane na tym etapie posłużyły do opracowania przez zespól roboczy wstępnej propozycji zapisów do LSR w tym zakresie, uwzględniając nowe uregulowania prawne dla okresu wdrażania 20014-2020. Projekt tych treści skonsultowany został z mieszkańcami poprzez umieszczenie propozycji na stronie internetowej LGD, przesłanie pocztą e-mail do członków Stowarzyszenia i mieszkańców wg posiadanej bazy adresowej. posiadanej przez LGD. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag i propozycji. Na tym etapie konsultacje przeprowadzono również podczas panelów dyskusyjnych z sektorem rybackim i sektorem publicznym (władze samorządowe). Spotkania takie odbyły się w dniu 09.11.2015 r. Następnie zespół roboczy podczas panelu i warsztatu ewaluacyjnego dokonał przeanalizowania uwag i przygotował wersję treści w tym zakresie do umieszczenia w projekcie LSR, który został całościowo poddany kolejnym konsultacjom.
Na tym etapie opracowywania LSR wykorzystano następujące metody partycypacyjne:
- ankieta papierowa skierowana do beneficjentów, którzy ubiegali się o dofinansowanie (metoda zastosowana w momencie przeprowadzania badania ewaluacyjnego ex post strategii 2007-2013),
- wywiad przy pomocy strony internetowej,
- wywiad za pomocą poczty e-mail,
- telefoniczne wywiady pogłębione (również na etapie badania ewaluacyjnego ex post strategii 2007-2013),
- panel i warsztat ewaluacyjny z sektorami branżowymi (publiczny, rybacki),
- spotkanie fokusowe w grupie 14 osób – dotychczasowych członków Rady Decyzyjnej i Komitetu LGD (02.12.2015 r.). Poświęcone było pogłębionej dyskusji na temat możliwych kryteriów oceny i trudności jakie występowały w poprzednim okresie w ich stosowaniu. Zebrano opinie i przekazano raport do grupy roboczej pracującej nad całościowym dokumentem LSR.
- panel dyskusyjny i warsztat roboczy z młodymi bezrobotnymi (17 osób) zorganizowany przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Piszu (02.12.2015 r.). Między innymi zebrano informacje na temat pomysłów biznesowych, oraz oczekiwań co do kwot wsparcia w zależności od rodzaju działalności. W trakcie warsztatu ustalono również w jaki sposób młodzi chcieliby być informowani i jakiej pomocy oczekują od Biura LGD.
- panel i warsztat ewaluacyjny z udziałem grupy roboczej utworzonej spośród członków stowarzyszenia do prac nad LSR.

Etap IV – opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji
Udział mieszkańców w przygotowaniu LSR w tym zakresie rozpoczął się już na etapie przeprowadzania ewaluacji aktualnie wdrażanych strategii. Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców w zakresie stosowanych dotychczas rozwiązań w zakresie monitorowania realizacji LSR i jej ewaluacji. Poproszono o opinie czy stosowane rozwiązania były skuteczne i odpowiednie. Uwagi zebrane na tym etapie posłużyły do opracowania przez zespól roboczy wstępnej propozycji zapisów do LSR w tym zakresie, uwzględniając nowe uregulowania prawne dla okresu wdrażania 20014-2020. Projekt tych treści skonsultowany został z mieszkańcami poprzez umieszczenie propozycji na stronie internetowej LGD, przesłanie pocztą e-mail do członków Stowarzyszenia i mieszkańców wg posiadanej bazy adresowej posiadanej przez LGD. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag i propozycji. Na tym etapie konsultacje przeprowadzono również podczas paneli dyskusyjnych z sektorem rybackim i sektorem publicznym (władze samorządowe). Spotkania takie odbyły się w dniu 09.11.2015 r. Następnie zespół roboczy podczas panelu i warsztatu ewaluacyjnego dokonał przeanalizowania uwag i przygotował wersję treści w tym zakresie do umieszczenia w projekcie LSR, który został całościowo poddany kolejnym konsultacjom.
Na tym etapie opracowywania LSR wykorzystano następujące metody partycypacyjne:
- ankieta papierowa skierowana do beneficjentów, którzy ubiegali się o dofinansowanie (metoda zastosowana w momencie przeprowadzania badania ewaluacyjnego ex post strategii 2007-2013),
- wywiad przy pomocy strony internetowej,
- wywiad za pomocą poczty e-mail,
- telefoniczne wywiady pogłębione (również na etapie badania ewaluacyjnego ex post 2007-2013),
- panel i warsztat ewaluacyjny z sektorami branżowymi (publiczny, rybacki),
- panel i warsztat ewaluacyjny z udziałem grupy roboczej utworzonej spośród członków stowarzyszenia do prac nad LSR.

Etap V – przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR
Udział mieszkańców w przygotowaniu LSR w tym zakresie rozpoczął się już na etapie przeprowadzania ewaluacji aktualnie wdrażanych strategii. Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców w zakresie stosowanych dotychczas rozwiązań w zakresie komunikowania się LGD z mieszkańcami obszaru. Poproszono o opinie czy stosowane rozwiązania były skuteczne i odpowiednie. Również w ankiecie skierowanej do mieszkańców na etapie

opracowywania analizy SWOT oraz określania celów LSR zawarto pytania dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców metod i sposobów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR. Temat ten był również dyskutowany podczas otwartych spotkań konsultacyjno-informacyjnych organizowanych w I etapie prac nad LSR. Zebrano wówczas oczekiwania mieszkańców w zakresie informowania ich o działaniach związanych z realizacją LSR. W oparciu o zebrane w ten sposób informacje zespól roboczy przygotował wstępną propozycji zapisów planu komunikacyjnego, uwzględniając nowe uregulowania prawne dla okresu wdrażania 20014-2020. Projekt tych treści skonsultowany został następnie z mieszkańcami poprzez umieszczenie propozycji na stronie internetowej LGD, przesłanie pocztą e-mail do członków Stowarzyszenia i mieszkańców wg posiadanej bazy adresowej posiadanej przez LGD. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag i propozycji. Na tym etapie konsultacje przeprowadzono również podczas panelów dyskusyjnych z sektorem rybackim i sektorem publicznym (władze samorządowe). Spotkania takie odbyły się w dniu 09.11.2015 r. Następnie zespół roboczy podczas panelu i warsztatu ewaluacyjnego dokonał przeanalizowania uwag i przygotował wersję treści w tym zakresie do umieszczenia w projekcie LSR, który został całościowo poddany kolejnym konsultacjom.

Na tym etapie opracowywania LSR wykorzystano następujące metody partycypacyjne:

- wywiad przy pomocy strony internetowej,
- ankieta papierowa,
- wywiad za pomocą poczty e-mail,
- panel i warsztat ewaluacyjny z sektorami branżowymi (publiczny, rybacki),
- panel i warsztat ewaluacyjny z udziałem grupy roboczej utworzonej spośród członków stowarzyszenia do prac nad LSR,
- otwarte spotkania konsultacyjno-informacyjne przeprowadzane w okresie 24.08 – 03.09 gdzie również ten temat był dyskutowany z mieszkańcami.

Etap VI – konsultacje kompletnego projektu dokumentu LSR

Całościowy projekt LSR przekazany został do szerokiej konsultacji z lokalną społecznością poprzez wyłożenie go do wglądu w siedzibie LGD, w siedzibach gmin, oraz siedzibach powiatów. Wysłano go również do członków Stowarzyszenia. Dokument został zamieszczony na stronie internetowej LGD oraz gmin i powiatów. Mieszkańcom umożliwiono zgłoszenie wniosków i uwag do zapisów LSR. Zebrane uwagi i propozycje zostały przeanalizowane przez zespół roboczy i wnioski z tej analizy przedstawione zostały na Walnym Zebraniu Członków. Lokalna Strategia Rozwoju uchwalona została w dniu 17.12.2015 r.

II.2 Udział społeczności w realizacji i aktualizacji LSR

LGD angażować będzie jak największą i reprezentatywną część społeczeństwa we wdrażanie LSR oraz jej aktualizację. Na takim postępowaniu bowiem opiera się podejście Leader i zasady rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Dlatego w swoich działaniach LGD stosować będzie zasadę pełnej jawności działań. W celu jej urzeczywistnienia prowadzone będą liczne i intensywne działania informacyjno-promocyjne służące udostępnianiu i rozpowszechnianiu informacji na temat LGD i podejmowanych przez nią działań. Jednym z elementów zasady partnerstwa na etapie wdrażania LSR będzie powołanie i funkcjonowanie Zespołu Monitorującego z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej. Udział we wdrażaniu LSR może być przez mieszkańców obszaru realizowany w poprzez działania dotyczące realizacji własnych operacji przyczyniających się do osiągnięcia celów LSR, albo poprzez udział w działaniach LGD w zakresie aktywizacji społeczności, promocji i informacji.. Żeby mieszkańcy mogli w ten sposób zrealizować swój udział we wdrażaniu LSR prowadzone będą działania informacyjne i szkoleniowe dotyczące ogłaszanych naborów. LGD wykorzysta szereg metod współpracy z mieszkańcami poprzez wykorzystanie gminnych tablic ogłoszeniowych, strony internetowej własnej oraz gmin i powiatów. Członkowie stowarzyszenia otrzymywać będą bieżącą informację na kontakt e-mail. Każdy mieszkaniec będzie mógł uczestniczyć w otwartych spotkaniach warsztatowo- informacyjnych dotyczących naborów wniosków do dofinansowania. Również udział w pozostałych działaniach aktywizacyjnych, informacyjnych, promocyjnych będzie otwarty dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców. Każdy też będzie mógł skorzystać z pomocy pracowników Biura LGD. Otrzymają tu niezbędne wyjaśnienia i odpowiedzi. Na stronach www oraz w Biurze każdy zainteresowany będzie miał udostępnione potrzebne materiały. Na stronach umieszczane będą także aktualności, raporty, opracowania, sprawozdania dotyczące działalności LGD i wdrażania LSR. Mieszkańcy mogą przez cały czas zgłaszać do Biura LGD wnioski i postulaty dotyczące wdrażania LSR. Zarząd będzie dokonywał ich analizy i przedstawiał społeczności lokalnej wnioski w zakresie ich uwzględnienia lub odrzucenia. W przypadku uwzględnienia wniosków zarząd zaproponuje podjęcie

odpowiedniej decyzji w zakresie zmiany LSR. Wszystkie proponowane zmiany w LSR, również te które zostały zgłoszone przez organy Stowarzyszenia (Zarząd, Rada, WZC) przedstawiane będą jak najszerzej lokalnej społeczności do konsultacji przed ich zatwierdzeniem.

W oparciu o prowadzony monitoring wdrażania LSR na poszczególnych etapach osiągania zaplanowanych wskaźników przygotowywany będzie raport z ewaluacji. Przedstawiany on będzie mieszkańcom obszaru w celu umożliwienia wypowiedzenia się na temat wyników tej ewaluacji i zgłoszenia swoich postulatów. Raport ten będzie również przedstawiany podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia w celu przedyskutowania i ewentualnie podjęcia koniecznych działań.

W celu zapewnienia udziału mieszkańców w realizacji i aktualizacji LSR opracowany został plan komunikacji, w którym opisano działania komunikacyjne oraz środki przekazu do mieszkańców. W planie komunikacji zawarto również jakie działania skierowane do mieszkańców podejmowane będą w przypadku problemów z realizacją LSR, lub niskim zaangażowaniem społeczności w działania realizowane przez LGD.

Z informacji przekazanych przez mieszkańców w ankietach zebranych na etapie prac nad LSR wynika, że 89,% mieszkańców jako główne źródło ich wiedzy o funduszach UE wskazuje internet. Natomiast na pytanie „Jaki sposób informowania uważają za najbardziej skuteczny?" mieszkańcy wybrali m.in. formy:
- za pomocą strony internetowej – 60,7%,
- na spotkaniach informacyjnych, szkoleniach – 53,6%,
- poprzez broszury, ulotki – 25%,
- za pomocą e-mail – 25%.

Dlatego w działaniach zapewniających udział społeczności we wdrażaniu LSR wykorzystywane będą różne formy komunikowania zróżnicowane w zależności od odbiorców, co opisane zostało w wymienionym już planie komunikacji.

II.3 Metody wspierania społeczności w rozwijaniu pomysłów kwalifikujących się do wsparcia

Aby zachęcić mieszkańców do przygotowywania projektów, służących realizacji celów Strategii LGD planuje następujące działania:

- organizowanie cyklicznych informacyjnych i warsztatowych spotkań otwartych,
- organizowanie cyklicznych spotkań informacyjnych i warsztatowych dla młodych mieszkańców obszaru jako grupy defaworyzowanej,
- udzielanie doradztwa indywidualnego dla mieszkańców oraz grup mieszkańców (np. sołectw, stowarzyszeń, grup nieformalnych) w celu rozwijania pomysłów kwalifikujących się do wsparcia, pokazywanie dobrych praktyk,
- upowszechnianie informacji o programie w lokalnych i subregionalnych mediach – prasa, portale www,
- publikowanie na stronie internetowej LGD, oraz stronach internetowych j.s.t. praktycznych informacji o możliwościach i zasadach włączenia się do realizacji strategii,
- wspieranie nawiązywania współpracy terytorialnej lub branżowej zmierzającej do wypracowania projektów partnerskich realizujących cele LSR,
- poszukiwanie dodatkowych środków (poza PROW i PORiM) na inwestycje i aktywności służące realizacji strategii, przekazywanie wiedzy o dostępności tych środków mieszkańcom obszaru.

III.DIAGNOZA. OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

III.1 Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze

Obszar działalności LGD zlokalizowany jest w północno-wschodniej Polsce (woj. warmińsko-mazurskie) na Pojezierzu Mazurskim, a dokładniej w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich oraz na Pojezierzu Mrągowskim, Równinie Mazurskiej i Pojezierzu Ełckim. LGD MM działa na terenie 8 gmin w 2 powiatach. Są to wszystkie gminy powiatu piskiego, czyli: Biała Piska, Orzysz, Pisz i Ruciane-Nida oraz 4 gminy należące do powiatu mrągowskiego: Piecki, Mikołajki, Mrągowo i Sorkwity. Teren ten charakteryzuje wyjątkowo wysoki wskaźnik jeziorności, według danych

IRS na tym terenie znajduje się ponad 300 jezior o łącznej powierzchni ponad 27 tys. ha, w tym największe pod względem powierzchni jezioro w Polsce – Śniardwy. Oprócz jezior na terenie LGD „MM" znajduje się kilka rzek, z których najważniejsze to Pisa, Krutyń, Orzysza i Dajna.

LGD „Mazurskie Morze" leży w połowie drogi między Olsztynem a Suwałkami, ok. 100 km do każdego z miast. Od Warszawy siedzibę LGD dzieli dystans około 200 km.
Zaletą położenia LGD „Mazurskie Morze" jest bliskość granicy państwa z Obwodem Kaliningradzkim, Litwą i Białorusią. Odpowiednio 117 km, 130 km i 175 km.
Przez obszar LGD przebiegają ważne ciągi drogowe i kolejowe, co przyczynia się do podniesienia spójności komunikacyjnej. Są to drogi krajowe:

- nr 16 – Olsztyn-Augustów, biegnąca przez Mikołajki i Orzysz;
- nr 63 – Giżycko-Łomża, łącząca Orzysz z Piszem;
- nr 58 – Olsztynek-Szczytno-Ruciane Nida-Pisz-Biała Piska-Szczuczyn

czy drogi wojewódzkie:

- 609, 610 biegnące na północ od Ruciane Nida,
- 667 biegnąca z północy do Białej Piskiej.

Stolice gmin są centrami życia społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności. Oprócz lokalnych samorządów, w każdej ze stolic znajduje się wiele innych instytucji świadczących usługi na rzecz społeczności lokalnej np. urzędy pocztowe, straże pożarne, oddziały banków, centra handlowe czy ośrodki zdrowia, domy kultury.

Powierzchnia terytorium LGD MM jest bardzo urozmaicona, a jednocześnie spójna krajobrazowo, gdyż została ukształtowana przez ostatnie zlodowacenie, około 10 tys. lat temu. Na terenie LGD MM wyróżnia się wszystkie twory geologiczne charakterystyczne dla zlodowacenia: wzgórza morenowe, wysoczyzny sandrowe, jeziora rynnowe itp.
Cechą wspólną wszystkich gmin jest wysoka lesistość oraz duża powierzchnia jezior i rzek. Różnorodne ukształtowanie powierzchni oraz walory krajobrazowe i przyrodnicze stwarzają ogromne możliwości dla uprawiania różnych form turystyki aktywnej, np.: turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej, żeglarskiej, jeździectwa, narciarstwa, paralotniarstwa i innych. Teren sprzyja również uprawianiu sportów ekstremalnych jeździe samochodami terenowymi quadami czy motorami crossowymi. Czynniki powyższe powodują, że aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru była dotychczas skierowana głównie w kierunku działalności turystycznej. Taki rodzaj działalności wydaje się najbardziej uzasadniony i jednocześnie najłatwiejszy do rozpoczęcia. Jednocześnie jednak skupienie się na takim właśnie kierunku potęguje narastający od kilku lat problem uwidoczniony przez mieszkańców w trakcie spotkań konsultacyjnych określany jako monosektorowość gospodarki obszaru LGD i sezonowość dochodów mieszkańców.

Bogactwa naturalne

Największym i najbardziej znanym kompleksem leśnym jest Puszcza Piska (drugi co do wielkości kompleks leśny w Europie), której wschodnia część leży na terenie gmin: Piecki, Ruciane-Nida i Pisz. Lasy tych terenów obfite są w bogate runo leśne, dziczyznę i wiele gatunków roślin chronionych. Roślinność tych terenów jest charakterystyczna dla lasów borealnych i subborealnych. Do najcenniejszych gatunków roślin należą rośliny świetlistych borów sosnowych, rośliny z zespołów torfowiskowych oraz rośliny wodne.
Otoczenie lasów, łąk i jezior tworzy idealne warunki do gnieżdżenia się licznych gatunków zwierząt i aż ok. 300 gatunków ptactwa. Fauna regionu jest typowa dla Niżu Polskiego. Kompleks Puszczy Piskiej jest ostoją wielu chronionych gatunków zwierząt. Występuje tu m.in. łabędź niemy (na jeziorze Łuknajno znajduje się największy w Europie rezerwat tego gatunku), bóbr, konik polski. Innymi wyjątkowymi gatunkami ptaków, na które można trafić są czapla siwa, kormoran, żuraw, cietrzew, bocian czarny, orlik krzykliwy, puchacz, orzeł przedni czy orzeł bielik. Tereny leśne obszaru LGD zamieszkiwane są też przez łosie, jelenie, sarny, dziki, lisy i borsuki, zaś wody powierzchniowe bogate są w powszechnie występujące gatunki ryb.

Większość z jezior znajdujących się na terenie LGD MM) to zbiorniki eutroficzne o średniej podatności na degradację, które według danych WIOŚ należą do II i III klasy czystości. Wyjątkiem jest jedynie Jezioro Jegocin o wodach w I klasie czystości. Cztery jeziora – Łuknajno, Pogubie Wielkie i Małe oraz Tuchlin odznaczające się niewielką głębokością średnią i maksymalną, są silnie porośnięte roślinnością naczyniową i mają charakter stawowy.

Tabela 4. Charakterystyka najważniejszych jezior obszaru działania LGD

Jezioro	Pow. w ha	Typ troficzny	Typ rybacki
Bełdany	940,6	eutroficzne	Sielawowe
Łuknajno	680	stawowe	linowo-szczupakowe, karasiowe
Mikołajskie	497,9	eutroficzne	leszczowe
Mokre	841	eutroficzne	sielawowe
Nidzkie	1802,1	mezo-eutroficzne	leszczowe
Orzysz	1273,2	mezotroficzne	sielawowe
Pogubie Wielkie	695,4	stawowe	karasiowe, linowo-szczupakowe
Roś	1956	mezotroficzne	sielawowe
Śniardwy	11340	Mezo/eutroficzne	leszczowe
Tuchlin	219,3	stawowe	karasiowe, linowo-szczupakowe
Tyrkło	236,1	eutroficzne	sielawowe
Wiartel	187	mezotroficzne	sielawowe
Zdróżno	250,2	eutroficzne	sielawowe
Zyzdrój Wielki	210	eutroficzne	leszczowe
Gielądzkie	480	eutroficzne	leszczowo/linowe
Piłakno	262	eutroficzne	sielawowe
Głębokie	47,0	eutroficzne	sielawowe
Juno	383,7	eutroficzne	leszczowe

Źródło: opracowanie własne LGD MM.

Największym jeziorem obszaru LGD są Śniardwy. Jest to największy śródlądowy zbiornik wodny w Polsce, który połączony jest systemem jezior i kanałów z kompleksem Mamr, tworzy niezwykle atrakcyjny turystycznie system Wielkich Jezior Mazurskich.

Na terenie LGD MM nie ma dużych rzek. Istniejące rzeki są jednak bardzo malownicze i wykorzystywane do uprawiania turystyki kajakowej. Najpopularniejszą z nich jest Krutynia. Mniej znanymi są Orzysza, Pisa i Dajna.

Nie stwierdzono tu obecności większych pokładów surowców naturalnych o znaczeniu przemysłowym. Na terenie wszystkich gmin znajdują się pokłady żwiru, piasku i gliny. Część tych zasobów jest wykorzystywana do celów produkcyjnych.

Na terenie LGD wydzielono szereg obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody. Mazurski Park Krajobrazowy został powołany w 1970 r. i w części zlokalizowanej w obrębie LGD MM ma powierzchnię 53 655 ha, w tym ponad 18000 ha wód. W obszarze LGD utworzono szesnaście rezerwatów (z czego na terenie powiatu piskiego znajduje się 7 - reszta na terenie powiatu mrągowskiego). Wymienić należy :rezerwat leśny „Jezioro Nidzkie", rezerwat torfowiskowy „Jeziorko koło Drozdowa", rezerwat krajobrazowy „Krutynia Dolna" oraz rezerwaty faunistyczne „Jezioro Warnołty", „Jezioro Pogubie Wielkie", „Bagna Nietlickie" oraz „Jezioro Zdedy", „Jezioro Łuknajno". Tereny LGD MM to również Obszary Natura 2000.

Bogactwo przyrodnicze wskazywane było jednogłośnie przez mieszkańców jako mocna strona obszaru stanowiąca potencjał do rozwoju. I to nie tylko rozwoju związanego z rozwojem turystyki, ale także aktywności gospodarczej produkcyjnej opartej o produkt lokalny związany z atutami środowiskowymi. Jednak jednocześnie mieszkańcy wskazywali na problemy związane z zagrożeniami dla zachowania bogactwa przyrodniczego w jak najbardziej naturalnym stanie. Z diagnozy wynika, że nadal środowisko lokalne uważa za aktualny problem niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców, a co za tym idzie też brak umiejętności przekazywania wiedzy o przyrodzie i jej ochronie turystom odwiedzającym obszar LGD. Duże znaczenie dla zmiany tej sytuacji, zdaniem mieszkańców powinna mieć edukacja i uświadamianie najmłodszych mieszkańców, oraz osób związanych z gospodarczą branżą turystyczną. Stąd jednym ze zdefiniowanych przez mieszkańców celów LSR jest „wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów. Innym problemem, który zauważony został w trakcie przeprowadzania diagnozy jest pogarszający się stan jakości wód w jeziorach obszaru LGD, mający wpływ zarówno na postrzeganie atrakcyjności turystycznej terenu, w tym atrakcyjności wędkarskiej. Działania jakie mogłyby być podejmowane w ramach wdrażania strategii powinny zmierzać w kierunku zabezpieczania obszaru przed dalszą utratą walorów przyrodniczych, oraz w kierunku odtwarzania bogactwa

przyrodniczego np. poprzez renaturyzację zbiorników wodnych. Jednak co do tego ostatniego zadania zarówno środowisko wędkarskie, naukowe i samorządowe widzi poważną trudność w ich realizacji ze względu na wysokie koszty działań związanych z renaturyzacją zbiorników poddanych silnej eutrofizacji. Problem związany z jakością wód w jeziorach obszaru LGD przedstawiają wyniki badań prowadzonych w tym zakresie na zlecenie LGD w latach 2012-2014[1]

Rys. 2 Indeks stanu troficznego jezior (wartości średnie w okresie: lipiec-sierpień 2013) „Indeks stanu troficznego jezior (zaproponowany przez Carlson'a [4]) obliczony na podstawie widzialności krążka Secchie'go i zawartości chlorofilua wykazał, że wszystkie analizowane próbki wody były pobrane z jezior eutroficznych lub hypereutroficznych."

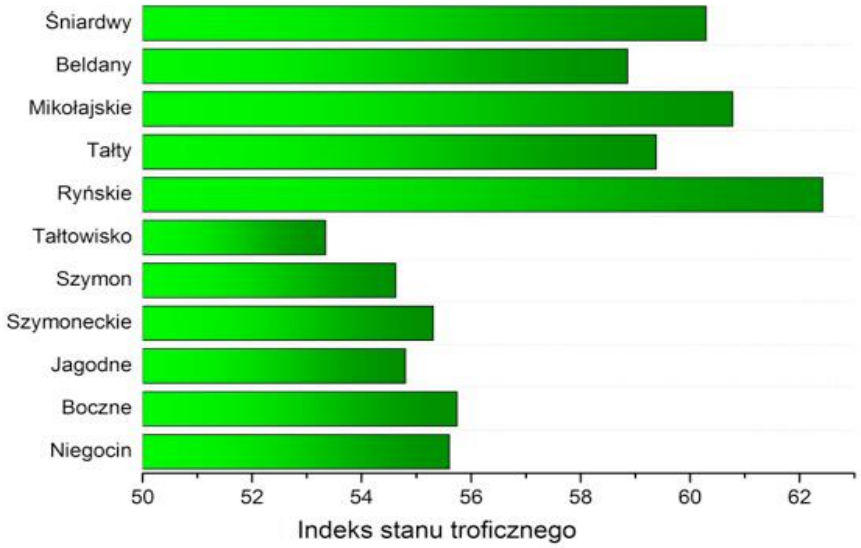

III.2 Uwarunkowania społeczno-gospodarcze i demograficzne.

Obszar Mazur to wielki tygiel kulturowy – do II Wojny Światowej obszar ten zamieszkiwali Niemcy, Mazurzy, Żydzi i Rosjanie. Po 1945 roku nastąpiła wymiana ludności. Większość rdzennych mieszkańców wyjechało z Mazur, uciekając przed nadciągającymi wojskami sowieckimi. Kolejni opuszczali Mazury w następnych latach, aż do końca PRL. Zastąpiła ich ludność polska, głównie z terenów Mazowsza i Podlasia.
Obszar LGD charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym. Średni przyrost dla LGD MM na koniec 2013 r. wyniósł -66.

Tabela 5. Przyrost naturalny – stan na 31.12.2013 r.

Gmina	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem
Biała Piska	122	111	11	-93
Mikołajki	76	79	-3	-69
Orzysz	89	103	-14	-74
Piecki	66	87	-21	-63
Pisz	239	247	-8	-38
Ruciane-Nida	63	87	-24	-47
Mrągowo	56	62	-6	-7

[1] Stan jakości wód oraz zagrożeń eutrofizacyjnych dla jezior w południowej części kompleksu Wielkich Jezior Mazurskich odprowadzających wodę do Jeziora Śniardwy. Opracowanie i wykonanie badań na zlecenie Lokalnej Grupy Rybackiej „Mazurskie Morze" przez zespół naukowy Zakładu Ekologii Mikroorganizmów Uniwersytetu Warszawskiego pod kierownictwem prof. dr hab. Ryszarda J. Chrósta
Orzysz

Sorkwity	45	46	-1	-28
Razem LGD	**756**	**822**	**-66**	**-419**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Niestety, oprócz ujemnego przyrostu naturalnego, rejon boryka się także ze zjawiskiem systematycznego odpływu młodych ludzi, którzy nie mogą znaleźć tu pracy. Problemem jest również ubożenie społeczności oraz trudna sytuacja na rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych. Systematycznie zmniejsza się ilość młodych mieszkańców w wieku produkcyjnym, oraz dzieci i młodzieży. Następstwem tych zjawisk jest starzenie się społeczeństwa i zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych i pozostających bez żywego kontaktu z młodszym pokoleniem, które opuściło obszar w poszukiwaniu pracy. Duża część osób długotrwale bezrobotnych w wieku 50 i więcej lat ma ogromne trudności z powrotem na rynek pracy lub w ogóle z zaistnieniem na nim. Osobom tym brakuje umiejętności społecznych (systematyczność, zadbanie, obowiązkowość, praca zespołowa) oraz motywacji do pracy, ale także konkretnych umiejętności zawodowych przydatnych na lokalnym rynku pracy. Przedsięwzięcia skierowane na trwałą zmianę sytuacji tej grupy społecznej wymagają długotrwałych i kosztownych działań systemowych na poziomie kraju. W ramach wdrażania LSR, ze względu na ograniczone środki finansowe, nie przewiduje się preferowania operacji skierowanych tylko do tej grupy mieszkańców. Natomiast będą mogły być wspierane operacje ukierunkowane szeroko na aktywizację gospodarczą i społeczną mieszkańców obszaru LGD.

Fakt odpływu młodych osób z obszaru LGD, wskazywany jako słaba strona obszaru i zagrożenie dla rozwoju, powoduje, że pokolenie ich rodziców i dziadków pozostaje bez wsparcia zarówno fizycznego jak i ekonomicznego w wieku kiedy wsparcie to okazuje się często niezbędne. To z kolei powoduje, że osoby te mogą być narażone na zamknięcie w domach lub ośrodkach stałej opieki, bez możliwości aktywnego życia na emeryturze. Dlatego należy dołożyć starań, aby działania aktywizujące społeczność w ramach wdrażania LSR umożliwiały aktywność również tej grupie społeczności lokalnej. Niekorzystne zmiany demograficzne zachodzące na obszarze LGD w okresie ostatnich 10 lat pokazuje poniższe zestawienie.

Tabela 6. Ekonomiczne grupy wieku

Gmina	**Ekonomiczne grupy wieku – 12.2003**			**Ekonomiczne grupy wieku – 12.2013**		
	przed-produkcyjny	produkcyjny	po-produkcyjny	przed-produkcyjny	produkcyjny	po-produkcyjny
Biała Piska	29,4%	58,5%	12,1%	21,1%	64,4%	14,5%
Mikołajki	23,4%	63,3%	13,3%	18,4%	64,7%	16,9%
Mrągowo	26,5%	61,7%	11,8%	20,5%	66,1%	13,4%
Orzysz	26,1%	59,9%	14,0%	19,0%	64,8%	16,3%
Piecki	27,7%	61,0%	11,3%	20,2%	66,3%	13,5%
Pisz	26,1%	61,1%	12,7%	20,1%	64,1%	15,7%
Ruciane-Nida	25,3%	60,5%	14,2%	16,7%	65,5%	17,8%
Sorkwity	26,4%	61,4%	12,1%	21,9%	64,7%	13,4%
RAZEM LGD	**26,4%**	**60,7%**	**12,9%**	**19,6%**	**64,7%**	**15,7%**
Warmińsko-mazurskie	24,1%	62,7%	13,2%	19,0%	64,7%	16,3%
Polska	21,9%	62,9%	15,2%	18,2%	63,4%	18,4%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, (wg GUS to osoby do 15 roku życia) zmalała w ciągu ostatnich 10 lat o 6,8%. Liczba ta pokazuje, że liczba młodych mieszkańców na obszarze LGD zmniejsza się w tempie szybszym niż na obszarze województwa. Najwyraźniej ten niekorzystny trend obserwujemy na obszarze gminy Biała Piska, gdzie liczba młodych mieszkańców spadła aż o 8,3% i gminy Ruciane-Nida, gdzie liczba ta zmniejszyła się o 8,6%.

Natomiast, jeżeli chodzi o młodych mieszkańców obszaru to w ramach wdrażania LSR preferowane będą operacje przyczyniające się do zwiększenia ich aktywności gospodarczej. Podyktowane jest to tym, że istotnym problemem gospodarczym i społecznym na obszarze LGD jest trudna sytuacja młodych osób na rynku pracy. Według danych statystycznych ponad 44,17% osób bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 35 lat. Właśnie ta grupa społeczna była wskazywana na spotkaniach konsultacyjnych jako wymagająca szczególnego wsparcia. Powinno ono zmierzać głównie w kierunku wspierania aktywności gospodarczej oraz zwiększania możliwości zatrudnienia poprzez nabywanie nowych kwalifikacji i umiejętności. Wsparcie tej grupy ma szczególne znaczenie dla szerszej zmiany sytuacji ekonomiczno-społecznej obszaru. Możliwość stabilizacji zarobkowej wpływa bowiem na decyzje o zakładaniu rodziny, posiadaniu dzieci, ich kształceniu, wspieraniu starszego pokolenia, współdecydowaniu o kierunkach rozwoju miejsca zamieszkania.

Tab. 7. Liczba osób bezrobotnych wg wieku

Przedział wiekowy	Powiat piski	Powiat mrągowski (bez miasta Mrągowo)
	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych
24 lata i mniej	985	387
25 – 34 lata	1383	571
35 – 44 lata	1109	450
45 – 54 lata	1127	480
powyżej 55 lat	701	337
Razem	**5305**	**2225**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Województwo warmińsko-mazurskie w porównaniu do reszty kraju rozwija się wolniej. Dochody gmin z terenu LGD MM w 2013 roku wyniosły 271,2 mln zł, w tym dochody własne ok. 113,4 mln zł (40,87% dochodów ogółem). Trudna sytuacja finansowa gmin z obszaru LGD MM powoduje, że nie jest możliwe inwestowanie w duże projekty inwestycyjne dotyczące infrastruktury technicznej bez wsparcia środkami zewnętrznymi. Mieszkańcy, jako szansę obszaru wskazywali w konsultacjach możliwość wykorzystania przez samorządy funduszy unijnych na rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej obszaru. Nadal wymaga nakładów infrastruktura drogowa, oraz rekreacyjno-oświatowa. Ważnymi inwestycjami podejmowanymi przez gminy są inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną. Podnosi ona bowiem standard życia mieszkańców, ale też przyczynia się do poprawy dostępności i atrakcyjności obszaru dla turystów. Ta dziedzina gospodarki stanowi nadal podstawowe źródło dochodów mieszkańców.

Tabela 8. Dochody i wydatki gmin obszaru LGD (mln. zł) – stan na 31.12.2013 r.

Gmina	Dochody	Dochody własne	Udział dochodów własnych %	Wydatki majątkowe inwestycyjne
Biała Piska	42,6	11,4	26,7	5,1
Mikołajki	30,7	15,9	51,8	9,0
Orzysz	28,0	14,8	52,7	6,4

Piecki	25,0	8,0	31,9	2,8
Pisz	78,3	36,2	46,3	23,8
Ruciane-Nida	22,6	10,0	44,2	2,6
Mrągowo	26,5	12,7	48,0	12
Sorkwity	17,5	4,4	25,4	8,0
Razem LGD	**271,2**	**113,4**	**40,87**	**69,7**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Głównymi źródłami dochodów mieszkańców obszaru LGD MM są: rolnictwo (głównie gmina Biała Piska), turystyka, przemysł drzewny, usługi rynkowe i sektor finansów publicznych. Coraz większym zagrożeniem i słabą stroną obszaru, wskazaną również podczas dokonywania analizy SWOT jest mono sektorowość i sezonowość dochodów mieszkańców. Przekłada się to bezpośrednio również na niskie dochody podatkowe gmin. Średnia tych dochodów na obszarze LGD jest niższa od średniej dla województwa. Najniższe są one w przypadku gmin Biała Piska, Piecki i Pisz. Trzeba jednak podkreślić, że część gmin z obszaru LGD podjęło dodatkowe wspólne działania w kierunku rozwoju obszaru poprzez realizacje strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020.

Tabela 9. Dochód podatkowy gmin na 1 mieszkańca. Wskaźnik G - dochód podatkowy gminy do liczby mieszkańców gminy

Biała Piska	746,34 zł
Mikołajki	1 189,46 zł
Mrągowo	1 212,02 zł
Orzysz	1 496,84 zł
Piecki	1 051,50 zł
Pisz	1 054,38 zł
Ruciane-Nida	1 223,82 zł
Sorkwity	1 132,54 zł
Średnia LGD	**1 138,36 zł**
średnia gmin woj. Warm.-Maz.	1 145,45 zł

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Finansów

Fakt, że głównym źródłem dochodów mieszkańców jest turystyka powoduje, że sytuacja mieszkańców jest niestabilna i mocno uzależniona od warunków zewnętrznych (pogoda, sytuacja makroekonomiczna mająca wpływ na zamożność turystów). Problem ten wynika również ze zdefiniowanych słabych stron wskazujących, że słabo jest rozwinięta na obszarze LGD sfera usług turystycznych zapewniająca większy asortyment. Inny wskazany problem to zbyt uboga oferta atrakcji turystycznych i słabe wykorzystanie do ich tworzenia innych atutów obszaru poza zasobami przyrodniczymi. Natomiast mono sektorowość wynikać może ze słabej aktywności gospodarczej mieszkańców oraz wiedzy i umiejętności ukierunkowujących na potencjał biznesowy poza branżą turystyczną. Z powyższych przemyśleń nasuwa się wniosek, że w ramach realizacji LSR powinny być wspierane działania ukierunkowanie na zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców również poza branżą turystyczną. Jednak uwarunkowania przyrodnicze obszaru wymagają, żeby umiejętnie wspierać także aktywność gospodarczą w sferze usprawniającej i rozwijającej sektor usług i produktów turystycznych. Podczas spotkań konsultacyjnych zwracano również uwagę na konieczność wsparcia pomysłów przyczyniających się do wykorzystania innych niż przyroda atrakcji obszaru (kulturowych, architektonicznych, itp.) wydłużających możliwości zarobkowania poza miesiące letnie. Wskazywano także na rozwój działalności, które w oparciu o bogactwo naturalne obszaru oferują usługi całoroczne związane np. z utrzymaniem sprawności fizycznej i zdrowia (SPA, rehabilitacja, odnowa biologiczna, dietetyka, opieka nad seniorami, itp.). Problem słabej aktywności gospodarczej mieszkańców potwierdzają dane statystyczne pokazujące, że ilość osób prowadzących działalność gospodarczą na przestrzeni kilku lat nie zwiększa się.

Tab. 10 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców

Gmina	2008	2013
Biała Piska	31	32

Mikołajki	75	74
Mrągowo (gm. wiejska)	57	64
Orzysz	45	42
Piecki	64	59
Pisz	65	62
Ruciane-Nida	75	70
Sorkwity	53	52
Średnio LGD	**58**	**57**
warmińsko-mazurskie	**60**	**61**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na obszarze LGD MM nadal utrzymuje się wysokie bezrobocie, które na koniec 2013 r. wynosiło 8966 osób, będąc na wyższym poziomie niż w województwie i w kraju. Wskaźnik liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD wynosi 16,00 i jest wyższy od wskaźnika dla województwa o 3,6. Wskaźnik ten we wszystkich gminach jest wyższy od wskaźnika wojewódzkiego, natomiast najwyższy jest w Białej Piskiej, gdzie wynosi aż 21,7.

Tabela 11. Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym – stan na 31.12.2013 r.

Gmina	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym
Biała Piska	1696	7 803	21,7
Mikołajki	888	5 438	16,3
Orzysz	1 041	6 071	17,1
Piecki	650	5 180	12,5
Pisz	2719	17 927	15,2
Ruciane-Nida	850	5 486	15,5
Mrągowo	682	5 254	13,0
Sorkwity	440	3 049	14,4
Razem LGD	**8966**	**56 208**	**16,0**
Warmińsko-mazurskie	**115 873**	**935 744**	**12,4**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na terenie LGD MM reprezentowane są wszystkie rodzaje działalności gospodarczej. W sektorze rybackim znajduje zatrudnienie grupa około 100 osób. Sektor ten jest najsilniej rozwinięty w gminie Mikołajki, Ruciane Nida, Orzysz i Mrągowo.

Działają tu również trzy spółdzielnie socjalne prowadzące działalność gospodarczą i zatrudniające osoby bezrobotne i niepełnosprawne. Podmioty te będą mogły korzystać ze wsparcia w ramach wdrażania LSR na dofinansowanie operacji przyczyniających się do ich rozwoju i podnoszenia jakości usług i produktów. Objęte zostaną także doradztwem i wsparciem merytorycznym w zakresie rozwijania swoich pomysłów na rozwój biznesu. LGD współpracuje w zakresie wsparcia lokalnych podmiotów ekonomii społecznej z Ośrodkiem Wsparcia Inicjatyw Ekonomii Społecznej znajdującym się w Ełku. W ramach tej współpracy organizowane będzie doradztwo na obszarze LGD.

Ogólna zła sytuacja na rynku pracy na obszarze LGD ma niewątpliwie wpływ na kondycję ekonomiczną gospodarstw domowych, ponieważ brak pracy powoduje obniżenie poziomu życia wielu mieszkańców. Jak wynika z analizy SWOT może to przedkładać się na wskazaną przez mieszkańców bierność społeczno-gospodarczą, a w efekcie wykluczenie pewnych grup mieszkańców z udziału w życiu lokalnym. Pogłębiający się kryzys jakości życia rodzin na obszarze LGD pokazują dane statystyczne obrazujące zwiększającą się ilość gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej.

Tab. 12 gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej

Gmina	Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	
	2009	**2013**

Biała Piska	753	929
Mikołajki	306	383
Orzysz	604	611
Piecki	602	703
Pisz	1361	1522
Ruciane-Nida	328	332
Mrągowo	496	624
Sorkwity	366	545
Obszar LGD	**4816**	**5317**
Woj. Warmińsko-mazurskie	**75761**	**77082**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że ilość gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2013 wzrosła na obszarze LGD w stosunku do roku 2009 o 10,40%. W poszczególnych gminach wygląda to różnie. Najwięcej gospodarstw objętych wsparciem przybyło w gminie Biała Piska, Mikołajki, Mrągowo i Sorkwity. Jednak problem złej sytuacji ekonomicznej mieszkańców dotyczy całego obszaru LGD i był sygnalizowany na spotkaniach konsultacyjnych.

Istotnym i niezwykle ważnym dla mieszkańców Regionu elementem życia jest turystyka. Przyjazdy wypoczynkowe na teren Mazur zaczęły się upowszechniać w końcu XIX w. gdy w 1891 roku uruchomiona została żegluga parowa na Wielkich Jeziorach Mazurskich. Z biegiem czasu Mazury zdobywały uznaną renomę turystyczną.

Ważną grupę turystów stanowią turyści z zagranicy, głównie z Niemiec. Coraz częściej odwiedzają nas też turyści zza wschodniej granicy. Można założyć szacunkowo, że rocznie obszar działania LGD odwiedza rocznie ok. 400-500 tys. osób i liczba ta stopniowo zwiększa się.

Tab. 13 Miejsca noclegowe w hotelach i innych obiektach noclegowych

Gmina	2008	2013
Biała Piska	0	33
Mikołajki	2 942	2 867
Mrągowo (gm. wiejska)	166	616
Orzysz	444	388
Ruciane-Nida	1 983	1 960
Pisz	239	783
Piecki	753	1 282
Sorkwity	100	28
Razem LGD	**6 627**	**7 957**
woj. warmińsko-mazurskie	38 736	40 775

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Obszar LGD MM stanowi bardzo atrakcyjną bazę do uprawiania turystyki aktywnej. Najbardziej popularną formą rekreacji stanowi żeglarstwo na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich oraz kajakarstwo, ze sztandarowym szlakiem Krutyni, rozpoczynającym się na Jeziorze Zyndackim a kończącym na Jeziorze Nidzkim. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się też inne sporty wodne, np. windsurfing, kitesurfing (również zimą), bojery, iceboardy, snowkity. Warto wspomnieć o stale poszerzającej się ofercie zimowej - wyciągach, czy trasach narciarskich. Bardzo

dobre warunki do uprawiania tych sportów są na Jeziorze Śniardwy, szczególnie w miejscowości Nowe Guty. Coraz więcej zwolenników ma również turystyka wędkarska, uprawiana praktycznie na wszystkich akwenach wodnych. W ciągu ostatnich kilku lat, wykorzystując warunki przyrodnicze, bardzo dynamicznie rozwijają się również jazda konna, jazda rowerowa, nordic walking, quady.

Mimo korzystnych warunków do rozwoju tej dziedziny gospodarki, nadal niewystarczająca jest infrastruktura turystyczna i rekreacyjna. Ze zgłoszonych przez mieszkańców problemów (słabych stron) wynika również, że mimo opisanych powyżej możliwości brak jest dopracowanej i atrakcyjnej oferty zagospodarowującej na dłużej czas turysty zwłaszcza w razie niepogody oraz w porze jesienno-zimowej. Innym problemem wpływającym na jakość usług turystycznych jest pogarszający się stan wód w jeziorach obszaru LGD – wskazany w trakcie konsultacji jako zagrożenie i słaba strona obszaru. Przeprowadzane na zlecenie LGD MM badania z lat 2012-2014 wykazały, że problem z zanieczyszczeniem wód jezior - szczególnie w okresie, kiedy ruch turystyczny jest zwiększony jest palący. Niezbędnym okazuje się opracowanie koncepcji oczyszczania i przede wszystkim zapobiegania zanieczyszczeniom tych zbiorników. Duże znaczenie będą miały również działania zmierzające do niwelowania skutków wskazanej jako słaba strona obszaru „niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów". Również przygotowanych profesjonalnie szlaków jest nadal zbyt mało w stosunku do potrzeb i możliwości - choć w tej kwestii widać zmiany na plus.

Ważną i integralną częścią gospodarki, powiązaną ściśle z turystyką, są usługi gastronomiczne. Stopniowo, dostrzegana jest potrzeba rozwoju i utrwalania tradycyjnej dla regionu kuchni. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że sieć wyspecjalizowanych restauracji rybnych, smażalni ryb oraz sklepików i barów oferujących wytworzone na obszarze LGD MM produkty rolne i leśne, oraz regionalne przetwory wytworzone z surowców lokalnych jest słabo rozwinięta. Jest to niewątpliwie słabą stroną obszaru i jednocześnie wskazanym przez mieszkańców potencjałem który należy wykorzystać i rozwijać. Ograniczona również jest dostępność do świeżych ryb z okolicznych jezior. Dlatego mieszkańcy wskazywali na potrzebę podejmowania działań rozwijających rynek lokalnych produktów. Może to następować w oparciu o produkty sektora rybołówstwa i akwakultury jak i produkty sektora rolnego i leśnego.

Ważnym elementem mającym wpływ na rozwój obszaru jest infrastruktura rekreacyjno-turystyczna, poprawiająca atrakcyjność obszaru zarówno dla mieszkających tu osób, jak i odwiedzających go turystów. Mieszkańcy podczas prac nad strategią wypowiedzieli się, że infrastruktura turystyczno-rekreacyjna jest niewystarczająca. Brak jest infrastruktury, która może wpłynąć na wzbogacenie oferty turystycznej skierowanej do gości odwiedzających obszar. Pożądane jest więc wsparcie dla tworzenia tej infrastruktury w kierunku umożliwiania wprowadzania szerszego wachlarza atrakcji turystyczno-rekreacyjnych zagospodarowujących czas gościom przez cały dzień, zarówno w sezonie letnim jak i zimowym. Z przeprowadzonej analizy wynika, że wsparcie dla sektora gospodarczego w turystyce nie powinno być już, w tak dużym jak dotychczas zakresie, ukierunkowane na tworzenie bazy noclegowej, ale na budowanie infrastruktury wprowadzającej nowe atrakcje, lub nowy rodzaj usług dla turystów. Wśród tych wskazywanych podczas spotkań konsultacyjnych nowych usług pojawiały się propozycje związane z potrzebami w zakresie turystyki zdrowotnej, opiekuńczej, dietetycznej, czy oferującej nowoczesne zaplecze i sprzęt do uprawiania sportów ekstremalnych.
Innym elementem infrastruktury wskazywanym przez mieszkańców jako wymagający poprawy i nakładów finansowych była infrastruktura techniczna w postaci dróg i chodników, instalacji wodociągowo-kanalizacyjnych, sieci energetycznych, sieci internetowych. Szczególnie dokuczliwy dla mieszkańców jest brak utwardzonych, bezpiecznych dróg którymi na co dzień poruszają się załatwiając bieżące sprawy i docierając do urzędów i instytucji publicznych. Niewątpliwie infrastruktura drogowa lokalna wymaga nadal dużych nakładów finansowych ze strony jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 14 Jakość dróg publicznych gminnych na obszarze LGD

Nazwa powiatu	Długość dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej w km	Długość dróg gminnych ogółem o nawierzchni gruntowej w km	Razem długość dróg gminnych w powiecie w km	Udział % Drogi utwardzone do łącznej długości
piski	95,10	443,10	538,20	17,67%
mrągowski	119,60	377,60	497,20	24,05%
Razem LGD	214,70	820,70	1035,40	20,73%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jak widać z powyższych danych tylko około 20% długości dróg gminnych to drogi wykonane w systemie dróg utwardzonych. Natomiast pozostała część tych dróg wymaga ciągłego inwestowania w utrzymanie ich w odpowiedniej przejezdności. Oczywiście gminy cały czas starają inwestować własne i pozyskane środki w budowę i modernizacje dróg w celu poprawy ich bezpieczeństwa i skracania czasu dojazdu. Na terenach wiejskich obszaru LGD znajduje się również spora ilość dróg powiatowych, których stan również wymaga dużych nakładów inwestycyjnych. W powiecie mrągowskim poza miastami jest takich dróg około 341 km., a w powiecie piskim ok. 441 km. Natomiast, wg danych wykonane w ulepszonej nawierzchni twardej są następujące długości: dla powiatu mrągowskiego 255,7 km., dla powiatu piskiego 338,2km. Z danych tych wynika, że nadal ok. 25% dróg powiatowych czeka na budowę lub modernizację. Trzeba zauważyć, że nadal w powiecie piskim i mrągowskim 181 km dróg powiatowych to drogi gruntowe. Zgodnie z analizą SWOT infrastruktura drogowa jest jedną z tych sfer poprawy życia mieszkańców, która zaliczona została do słabych stron obszaru i wymagająca zmiany.

III.3 Uwarunkowania historyczno-kulturowe

Osadnictwo na obszarze LGD MM datuje się na kilkanaście tysięcy lat wstecz. Dowody przynoszą wykopaliska archeologiczne, jak również dowody materialne. Najstarszy ślad działalności człowieka w Polsce północno-wschodniej – róg renifera ze śladami obróbki krzemiennym narzędziem – wydobyto z warstw piasku datowanych na okres sprzed około 15 tysięcy lat.
Był to teren typowo pograniczny, znajdujący się jednocześnie na trasie jednej z odnóg uczęszczanego przez rzymskich kupców „*bursztynowego szlaku*". W okresie wczesnego średniowiecza tereny te zamieszkiwane były przez plemię pruskich Galindów. Rozkwit wspólnoty plemiennej Galindów datuje się na okres od IV do VII wieku n.e. Tereny zajęte przez plemię Galindów posiadały dość dobre warunki dla osadnictwa – różnej jakości gleby, bogate lasy iglaste i liściaste, liczną zwierzynę, ryby oraz ważne dla rzemiosła – darniowe rudy żelaza, a także bursztyn. Warunki te sprzyjały stopniowemu rozwojowi rolnictwa, rzemiosła i wymianie handlowej.
W wieku XIII po podbojach w latach 1253-1254, obszar Wielkich Jezior Mazurskich opanował Zakon Krzyżacki. Wraz z przybyciem Krzyżaków rozpoczęła się planowa akcja osadnicza. Po Hołdzie Pruskim w 1525 r. ziemie te weszły w skład świeckiego państwa pruskiego, będącego lennem Polski.

Po II Wojnie Światowej duże grupy Mazurów, zamieszkujących tereny działania LGD MM i okolic, zaczęły wyjeżdżać do Niemiec, zostawiając gospodarstwa, budynki i cały dobytek. Pozostała tylko nieliczna grupa Mazurów, którzy zachowali swoją tożsamość kulturową i tradycyjne zamiłowanie do zawodu rybaka i innych zawodów związanych z wykorzystaniem bogactw naturalnych.

Na ukształtowanie się tradycji i kultury obszaru oddziaływała m.in. wielość grup narodowych i etnicznych. Baśnie, legendy, tradycje, obrzędy, architektura i rzemiosło są pielęgnowane na tym obszarze, kultywowane i traktowane z należytym szacunkiem. Zasoby te wskazywane są jako mocne strony umożliwiające rozbudowę oferty skierowanej do gości odwiedzającej obszar LGD. Tradycyjne rzemiosła kowalstwo, garncarstwo, stolarstwo, miodobranie z trudem odradzają się na nowo głównie dzięki pasjonatom regionalizmów, którzy oprócz zawodowego zajmowania się ww. profesjami starają się zarazić miłością do nich innych. Potrzeby w tym zakresie są nadal aktualne i mogą być zaspokajane poprzez organizację szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych, czy zakładanie wiosek tematycznych.

W ostatnich latach coraz intensywniej promuje się lokalne produkty kulinarne pochodzące z Mazur w tym z obszaru LGD MM. Jednak dziedzina ta dla osiągnięcia sukcesu wymaga długoletniego systematycznego działania w celu przyzwyczajenia odbiorców do tego, że ten specyficzny produkt lokalny jest cały czas dostępny na naszym obszarze. Wielu gestorów i producentów żywności tradycyjnej i regionalnej z terenu LGD MM zostało wpisanych na listę Dziedzictwa Kulinarnego Warmii Mazur i Powiśla. Działania ukierunkowane na tworzenie i promocje tych produktów powinny być kontynuowane i wykorzystane dla rozwoju gospodarczego obszaru.

Artyści ludowi obszaru LGD MM zajmują się tworzeniem m.in. charakterystycznych regionalnych rzeźb, malarstwem, haftem regionalnym, koszykarstwem, garncarstwem i innymi. Coraz częściej produkty te wytwarzane metodami tradycyjnymi wprowadzane są do obrotu poprzez sprzedaż bezpośrednią na targach, w sklepach internetowych, podczas imprez związanych z folklorem.

Tematyka powyższa stwarza możliwości wykorzystania tradycji i historii dla tworzenia i rozwijania działalności podmiotów ekonomii społecznej takich jak spółdzielnie socjalne.
Obszar LGD nie jest szczególnie bogaty w zabytki architektury. Na obszarze obecnego LGD zachowało się budownictwo mieszane murowane i drewniane. Murowane powstawało z licowanej czerwonej cegły kryte dachówką holenderką. Chałupy drewniane są bogato zdobione snycerką na zewnątrz. Charakterystyczny element to podcień szczytowy oraz dach dwuspadowy o nachyleniu 45 stopni. Pozostałością po I wojnie światowej są liczne cmentarze,

groby i umocnienia militarne. Umocnienia wojenne pozostały na obszarze LGD również z czasów II wojny światowej. Wśród najcenniejszych zabytków LGD znajdują się kościoły, klasztor starowierców, oraz urządzenia techniczne (śluzy, kanały, przeprawa promowa).

Wspólne dziedzictwo na terenie LGD to tradycyjna lokalna kuchnia i przetwórstwo, a także rękodzielnictwo, wiejskie zwyczaje i wydarzenia religijne. To również tradycyjny sposób uprawy ziemi i hodowli zwierząt zachowany w małych gospodarstwach. Lokalne aktywności kulturalne i społeczne, w które zaangażowani są mieszkańcy związane są właśnie z pielęgnowaniem wspólnego dziedzictwa, promowaniem aktywnego życia, turystyką, lokalną kulturą. Większość tych wydarzeń animowana jest przez domy kultury, muzea, lokalne stowarzyszenia. Organizowane są również większe wydarzenia rozrywkowe w postaci koncertów i widowisk skierowane do większej grupy odbiorców stanowiące uzupełnienie atrakcji turystycznych obszaru. Mieszkańcy w słabych stronach wskazali jednak, że nadal wydarzeń aktywizujących mieszkańców jest zbyt mało. Szczególnie tych, które w atrakcyjny sposób zagospodarowują czas dzieciom i młodzieży. Jeden ze zdefiniowanych problemów to brak poczucia identyfikacji z regionem (przywiązania do miejsca zamieszkania).

Natomiast atutem wskazywanym przez lokalną społeczność, jako narzędzie zarówno do budowania więzi mieszkańców z obszarem jak i promowania obszaru na zewnątrz są wyjątkowe wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, rekreacyjne. Na obszarze każdej gminy niektóre wydarzenia wpisały się już w kalendarz ważnych wydarzeń odwiedzanych licznie przez turystów i mieszkańców. Są to wydarzenia wyjątkowe i nawiązujące do lokalnego bogactwa kulturowego również kulinarnego, przyrodniczego, tradycji i zwyczajów rolników i rybaków. Wdrażając LSR należy pamiętać o wykorzystaniu tych wydarzeń do osiągania celów w niej określonych w zakresie budowania lokalnej tożsamości oraz upowszechniania tradycji i promowania lokalnych produktów zarówno kulinarnych jak i rękodzielniczych. Do takich wyjątkowych imprez wpisanych w kalendarz wydarzeń obszaru LGD należą:

1) „Święto Rybaka" w Orzyszu odbywające się w czerwcu i poświęcone integrowaniu sektora rybackiego oraz promowaniu tradycji i produktów sektora rybactwa i akwakultury. Podczas wydarzenia odbywa się konkurs zespołów muzycznych o nagrodę pieniężną oraz statuetkę „Złota Stynka Mazurskiego Morza". Fundatorami nagród w konkursie są rybacy prowadzący działalność na obszarze LGD.

2) Mazurski Festiwal Rybny „Rybkę na zdrowie" w Mikołajkach odbywający się na przełomie czerwca/lipca. Wydarzenie wyróżnione prawem używania znaku „Produkt Warmia Mazury". Wydarzenie promocyjne związane z tradycjami rybackimi i kulinarnymi regionu Warmii i Mazur. Impreza stała się marką promującą region u progu rozpoczynającego się sezonu wakacyjnego. Spotyka się z coraz większym zainteresowaniem środowiska rybackiego oraz gastronomicznego województwa. Nadanie imprezie certyfikatu „Produkt Warmia Mazury" wzmacnia jej prestiż oraz czyni ją rozpoznawalną w całym kraju.

3) Regionalny Festiwal Runa Leśnego w Piszu odbywający się we wrześniu i wpisany w regionalny kalendarz imprez promujących dziedzictwo kulinarne regionu. Wydarzenie poświęcone wykorzystaniu w gastronomii bogactwa runa leśnego.

4) Festiwal Kultury Mazurskiej w Sorkwitach odbywający się w czasie wakacji. Wydarzenie integrujące mieszkańców i wyzwalające ich inspiracje artystyczne, kulinarne, twórcze. Obok przeglądu zespołów folklorystycznych, również dziecięcych, odbywa się zawsze jarmark prezentujący twórców lokalnych, tradycyjne potrawy i napoje regionalne. Odbywają się wykłady, spotkania, recytacje w tematyce związanej z lokalnym dziedzictwem kulturowym. Mieszkańcy i turyści maja okazje uczestniczyć w warsztatach rzemiosła artystycznego, rękodzieła. Impreza z roku na rok staje się coraz większą atrakcją pięknej mazurskiej krainy. Dostrzegł to również Marszałek Województwa Warmińsko – Mazurskiego który już dwukrotnie objął imprezę honorowym patronatem.

5) Festiwal Jezior planowany do zorganizowania w Rucianem-Nidzie w sezonie letnim. Wydarzenie służy promocji charakterystycznych dla gminy produktów i usług. W związku z geograficznym położeniem gminy, a w szczególności ze względu na otaczające jeziora prowadzona jest tutaj gospodarka rybacka, oraz świadczone usługi powiązane z szeroko rozumianą rekreacją nad wodą. Ryby z mazurskich jezior stały się produktem jakiego każdy turysta chce spróbować, jak również zabrać ze sobą do domu. Wydarzeniu towarzyszyć będzie: jarmark ryb i spożywczych wyrobów tradycyjnych, konkurs kulinarnych (rybackie kulinaria), przegląd muzyki, koncerty.

III.4. Charakterystyka rybactwa na obszarze LGD

Właściwie prowadzona kompleksowa gospodarka rybacko-wędkarska w wodach śródlądowych jest istotnym składnikiem ekorozwoju. W przypadku terenów obfitujących w wody śródlądowe stanowi jeden z ważniejszych czynników warunkujących i stymulujących ten rozwój.

Ranga gospodarki rybackiej dla rozwoju LGD MM wiąże się z koniecznością rozpatrywania jej przynajmniej w czterech odrębnych, a zarazem ściśle ze sobą zintegrowanych funkcjach:

- producenta ryb konsumpcyjnych – jako jedna z najbardziej efektywnych ekonomicznie, a prawdopodobnie – jedyna, efektywna ekologicznie forma produkcji zwierzęcej wysokobiałkowego, cennego i poszukiwanego na rynku produktu zwierzęcego,
- podmiotu realizującego bezpośrednio i pośrednio ochronę ichtiofauny, a przez to szerzej – ochronę całych ekosystemów wodnych, poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów gospodarczych, w tym eksploatację pogłowia, zarybianie i szeroką gamę zabiegów ochronnych,
- podmiotu wypełniającego potrzeby i preferencje wędkarzy, którzy często z bardzo odległych miejscowości przyjeżdżają na tereny obfite w wody śródlądowe (gł. tereny pojezierzy), aby korzystać z licznych form rekreacji i wypoczynku na świeżym powietrzu, w tym powszechnej formy jaką jest uprawianie wędkarstwa,
- podmiotu kreującego liczne korzyści zewnętrzne, które nie są odczuwane przez bezpośrednio zainteresowanych prowadzeniem gospodarki rybacko-wędkarskiej, ale inne podmioty, korzystające w sposób bezpośredni i pośredni z efektów działalności podmiotów zaangażowanych w prowadzenie tej gospodarki:
  - turystów – dla których pobyt na terenach obfitych w wody śródlądowego jest często okazją do konsumpcji ryb słodkowodnych
  - producentów i sprzedawców sprzętu, akcesoriów wędkarskie, łodzi, zanęt, itp.
  - posiadaczy bazy rekreacyjnej i noclegowej – rozwijającej się najczęściej nad jeziorami, czy zbiornikami zaporowymi, stanowiącej socjoekonomiczną wartość sprzyjającą nie tylko rozwojowi wędkarstwa, ale także innych form rekreacji.

Prawidłowa gospodarka rybacka, w tym jej szczególny typ, jakim jest gospodarka rybacko-wędkarska, może być modelem ekorozwoju, tj. takiej działalności w środowisku, która spełnia i łączy kryteria zrównoważonego rozwoju – jest pożądana społecznie, uzasadniona ekonomicznie i co ważne – wskazana ekologicznie. Jednak obecnie mieszkańcy wskazali jako słabą stronę postrzeganie obszaru LGD jako terenu nieatrakcyjnego dla turystów wędkarzy. Problemem jest także brak prowadzonych wspólnych działań wielu partnerów z sektorem rybackim dla skutecznego budowania pozytywnego wizerunku w tym zakresie.

Charakterystyka użytkowników rybackich

Teren działania LGD MM leży w obszarze Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) w Warszawie, którego kompetencje obejmują gospodarkę wodną w dorzeczu Środkowej Wisły (od ujścia Sanny koło Annopola do Korabnik – poniżej Włocławka) oraz rzek Niemna, Pregoły, Bezledy i Pasmar w granicach państwa. Zadaniem RZGW w Warszawie jest również utrzymanie wód powierzchniowych stanowiących własność Państwa oraz niektórych obiektów hydrotechnicznych na tych wodach (szlak Wielkich Jezior Mazurskich, Kanał Augustowski, zbiorniki wodne Sulejów oraz Brody Iłżeckie). Obszar administrowany przez RZGW w Warszawie jest podzielony na 5 jednostek nadzorowanych przez Zarządy Zlewni w Warszawie, Dębem, Giżycku, Ostrowcu Świętokrzyskim i Lublinie.

W granicach LGD MM, na mocy Rozporządzenia Nr 8/2005 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 6 grudnia 2005 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia obwodów rybackich na publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących, ustanowiono 110 obwodów rybackich.

Większość obwodów rybackich posiada długoletnie dzierżawy. W obwodach rybackich, które nie posiadają użytkownika rybackiego, nie prowadzi się gospodarki rybackiej, a jedynie są one przygotowywane do konkursu ofert na oddanie w użytkowanie rybackie. Poniżej przedstawiono zestawienie obwodów rybackich w poszczególnych gminach LGD:

- Gmina Biała Piska – 10 obwodów rybackich
- Gmina Mikołajki – 15 obwodów rybackich
- Gmina Piecki – 18 obwodów rybackich
- Gmina Pisz – 18 obwodów rybackich
- Gmina Ruciane-Nida – 18 obwodów rybackich
- Gmina Sorkwity – 16 obwodów rybackich
- Gmina Mrągowo – 15 obwodów rybackich.

Dla potrzeb wskazania osób zatrudnionych w sektorze rybackim przyjęto dane wskazane przez gospodarstwa rybackie, przetwórców lub inne osoby prawne. Natomiast w przypadku użytkowników rybackich będących osobami fizycznymi przyjęto, że przynajmniej jedna osoba (właśnie ten użytkownik) czerpie z pracy w rybactwie przychody stanowiące źródło utrzymania (nawet częściowe).

Tabela 15. Wykaz użytkowników rybackich na obszarze LGD MM

Lp.	Użytkownik obwodu rybackiego	Liczba pracowników	Liczba dzierżawionych obwodów rybackich
1.	Gospodarstwo Rybackie "Mikołajki" Sp. z o.o.	8	4
2.	Gospodarstwo Rybackie "Śniardwy" Sp. z o.o.	30	1
3.	Gospodarstwo Rybackie Sp. z o.o. w Mrągowie	31	10
4.	Gospodarstwo Rybackie PZW Suwałki, Zakład w Rucianem - Nidzie	10	10
5.	Gospodarstwo Jeziorowe Sp. z o.o. w Ełku	6	8
6.	Mirosław Gworek	12	Przetwórca
7.	Mrągowskie Towarzystwo Wędkarskie	0	1
8.	Marek Łachacz	1	1
9.	Ewa Łachacz	1	1
10.	Alina Jakubowska	2	2
	OGÓŁEM	**101**	**38**

Źródło: opracowanie własne LGD

Dzierżawcami obwodów rybackich zlokalizowanych na obszarze LGD MM jest przede wszystkim pięć dużych podmiotów sektora rybackiego, wśród których cztery to spółki prawa handlowego oraz Zakład Rybacki należący do PZW. Łączny areał dzierżawionych wód przez te podmioty wynosi około 25 tyś. ha wód, co stanowi ponad 93% całkowitej powierzchni wód w LGD MM. Pozostałe wody dzierżawią w większości osoby fizyczne. Dokładne dane tych dzierżawców nie są w pełni dostępne, gdyż część osób nie wyraziła zgody na udostępnianie danych osobowych. Obwody rybackie dzierżawione są również przez innych użytkowników rybackich, działających na terenie i w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru LGD MM. Natomiast dodatkowo niewielkie ilości ryb produkowane są w tzw. stawach przyzagrodowych (o pow. do 1 ha) funkcjonujących przy gospodarstwach rolnych. Na przykład w powiecie mrągowskim według szacunków W-MODR w Olsztynie jest ich co najmniej 24[2].

[2] Tomasz Kajetan Czarkowski „Problemy, potrzeby i propozycje działań związane z działalnością sektora rybackiego na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju Obszarów Rybackich LGD Mazurskie Morze", 2014 r. – Załącznik nr 1 do Raportu końcowego z ewaluacji LSROR.

Opis działalności sektora rybackiego na obszarze LGD

Główne podmioty rybackie działające na terenie LGD powstały po rozwiązaniu dawnego PGR w Giżycku w trakcie transformacji własnościowej na początku lat 90. Są to cztery podmioty posiadające determinujący wpływ na specyfikę działalności w tym regionie.

Analizując wydajność jezior z regionu Warmii i Mazur (materiały IRS), widać wyraźnie, że od roku 1999 notuje się trwały i głęboki spadek intensywności odłowów rybackich, choć należy uwzględnić przy interpretacji tych wyników koniunkturę na rynku ryb. Na podkreślenie zasługuje fakt, że eksploatacja wielu gatunków ryb narzędziami rybackimi jest w chwili obecnej nieopłacalna a dużą rolę w gospodarce rybackiej ma planowa gospodarka zarybieniowa.

Według szacunkowych danych zebranych od gospodarstw rybackich szacuje się, że obecnie całkowita produkcja ryb na obszarze LGD (połowy komercyjne + akwakultura) wynosi prawie 372,5 tony rocznie.
Należy zaznaczyć, że powierzchnia jezior zlokalizowanych na obszarze LGD MM wynosi około 25% całkowitej powierzchni jezior w województwie warmińsko-mazurskim. Zatem charakterystyka odłowów gatunków zarybianych i niezarybianych, dotyczy w dużym stopniu również gospodarki rybackiej na terenie LGD.

Tabela 16. Zestawienie produkcji ryb (połowy komercyjne w wodach otwartych - 2008 r. + akwakultura – 2013r.) na terenie LGD

Gatunek (sortyment)	Masa [kg]	
	2008	**2013**
sielawa	b/d	16 800
sieja	179	40
Stynka	b/d	15 720
Sandacz	26 510	26 620
Szczupak	39 915	37 800
Lin	21 008	19 300
Okoń	25 181	20 990
Płoć	29 615	41 510
Leszcz	70 029	70 060
Węgorz	22 754	22 060
Karaś	2 930	3 500
Krąp	25 261	7 520
Tołpyga	1 296	1 100
Karp	129	50 320
Sum	11	360
Amur	7	20
Inne	207	-
Jaź	-	20
Boleń	-	290
Ukleja	-	3 230
Pstrąg tęczowy	-	30 060
Jesiotry	-	5 080
RAZEM:	**265 236**	**372 400**

Źródło: materiały IRS + Tomasz Kajetan Czarkowski „Problemy, potrzeby i propozycje działań związane z działalnością sektora rybackiego na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju Obszarów Rybackich LGD Mazurskie Morze"

Gatunkiem dominującym w podaży jest leszcz, drugi w kolejności to karp. Następnym gatunkiem dostępnym w dużych ilościach jest płoć. Czwartym pod względem produkcji jest szczupak. Pierwszą piątkę zamyka pstrąg tęczowy.

Podstawowymi odbiorcami ryby towarowej pochodzącej z gospodarstw działających na terenie LGD MM są „drobni hurtownicy". Grupa ta dostarcza na lokalne rynki zbytu, poprzez handel obwoźny, sklepy rybne i małą gastronomię, znaczną ilość wyprodukowanych ryb przez te gospodarstwa. Z tego kanału dystrybucyjnego korzystają wszystkie podmioty rybackie. Kolejnym, dość ważnym kanałem dystrybucyjnym, jest sprzedaż detaliczna bezpośrednio z magazynu lub poprzez własny sklep. Gospodarstwa rybackie przetwarzają surowiec rybny w niewielkiej skali – najczęściej na potrzeby własne np. wędzenie ryb, filetowanie i patroszenie. Mimo silnej pozycji sieci dużych hipermarketów w handlu detalicznym na naszym rynku, odsetek masy sprzedanych ryb do tych przedsiębiorstw jest niewielki.

Wartość odłowionych ryb na koniec 2013 roku w gospodarstwach rybackich wynosiła około 5 mln. zł. Dla porównania w roku 2008 była to kwota ponad 2,31 mln złotych. Gospodarstwa rybackie sporą część dochodów uzyskują też z innej działalności, przede wszystkim ze sprzedaży zezwoleń na amatorski połów ryb, przetwórstwa, gastronomii, etc. Jako jedną z mocnych stron wskazano podczas konsultacji dobrą organizację sektora rybackiego, który od pewnego czasu stara się wymieniać dobrymi praktykami ze swojej działalności i próbuje promować swoje produkty w ramach partnerstw np. takich jak „Nasi Rybacy". Natomiast jako szansę wskazano możliwość wykorzystania dofinansowania na dywersyfikację dochodów w sektorze. Sektor rybacki upatruje takich możliwości w takich działalnościach jak między innymi: przetwórstwo, mała gastronomia, turystyka, usługi podchowowe i wylęgarnicze, pozyskiwanie trzciny.

Jak już wcześniej wspomniano, jednym z najważniejszych elementów kompleksowej gospodarki rybackiej są zarybienia. W roku 2008 gospodarstwa rybackie z terenu LGD MM wprowadziły do jezior materiał zarybieniowy o wartości przekraczającej 630 tys. zł, natomiast w roku 2013 o wartości ponad 1,7 mln. zł. Wartość tych zarybień to około 30% wartości odłowionych ryb. Jako mocną stronę obszaru sektor rybactwa wskazywał również profesjonalizację gospodarki rybackiej, zasoby doświadczonej kadry zawodowej, możliwość produkcji materiału zarybieniowego, znajomość lokalnego rynku. Natomiast jako szansę i możliwość rozwoju wskazywano wieloletnią tradycję współpracy jednostek naukowych z rybackimi podmiotami gospodarczymi i samorządem lokalnym w zakresie ochrony wód i racjonalnego nimi gospodarowania. Sektor rybacki widzi możliwość wykorzystania tej współpracy do niwelowania wskazanych przez nich słabych stron obszaru takich jak:

Malejąca ilość ryby w jeziorach wynikająca z:
- niezadawalającego stanu jakości wód jeziornych,
- kradzieży ryby przez kłusowników,
- nadmiernej populacji kormorana.

W strukturze przychodów gospodarstw rybackich dominuje jeszcze sprzedaż ryb. Jednak jak wskazują sami rybacy z roku na rok szukają kolejnych ważnych źródeł finansowania z najróżniejszych form działalności. Najczęściej są to: usługi turystyczno-gastronomiczne, wstępne przetwórstwo ryb, różnego rodzaju odszkodowania i łowiska specjalne. Dwa gospodarstwa prowadzą hodowlę pstrąga i karpia oraz posiadają własne obiekty wylęgarniczo-podchowowe. Mimo podejmowania starań w kierunku zachowania miejsc pracy w sektorze rybacy wskazują nadal jako słabą stronę „zbyt słabo zdywersyfikowaną działalność", „niedoinwestowanie w infrastrukturę podmiotów gospodarczych związanych z rybactwem (duża ilość przestarzałego sprzętu, maszyn i narzędzi)", „niedostateczną infrastrukturę wędkarską" (zaplecza do obsługi ruchu turystycznego wędkarskiego). Jako dużą barierę w podejmowaniu działań inwestycyjnych rybacy wskazują na „słabą zdolność kredytową oraz niedostateczne zasoby finansowe niezbędne do inwestycji".

Możliwości rozwoju, sektor rybacki upatruje w podejmowaniu działań ukierunkowanych na: wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, wykorzystanie nowych technologii w produkcji ryb konsumpcyjnych oraz produkcji materiału zarybieniowego, wykorzystanie środków unijnych na dywersyfikację dochodów, promocję produktów rybnych oraz wizerunku rybactwa. Natomiast możliwości dywersyfikacji dochodów rybacy upatrują w działaniach związanych z usługami i produktami wykorzystującymi lokalne zasoby przyrodnicze. Również sektor rybacki zauważa potencjał związany z dostępnością wysokiej jakości żywności, w tym ryb, mogących być podstawą wprowadzania na rynek usług i produktów związanych z przetwarzaniem tej żywności. Jednocześnie jednak sektor rybacki i akwakultury

wskazuje na zagrożenia związane z wymaganiami sanitarnymi i inwestycyjnymi w tym zakresie, które mogą okazać się trudne do pokonania. Jednak ta sfera działalności stanowi nadal potencjał do dywersyfikacji dochodów, ale także podejmowania działalności produkcyjnej wpływającej na niwelowanie wskazywanych w diagnozie obszaru negatywnych skutków mono sektorowości gospodarczej obszaru i sezonowości dochodów mieszkańców.

Ważną pozycję w strukturze przychodów dla gospodarstw rybackich stanowią przychody z tytułu zezwoleń wędkarskich. Na obszarze LGD MM nie prowadzono szczegółowych i systematycznych badań, dotyczących odłowów wędkarskich z jezior użytkowanych przez podmioty rybackie. Do oszacowania wędkarskiej presji na zbiorniki można jednak wykorzystać informacje od rybackich użytkowników jezior o ilości i strukturze sprzedanych zezwoleń wędkarskich. Według badań ankietowych wędkarzy wędkujących na wodach Gospodarstwo Rybackie Sp. z o.o. w Mrągowie wynika, iż na pierwszych dwóch miejscach w strukturze połowów znalazły się gatunki drapieżne – okoń i szczupak, stanowiące razem około 40% całkowitej masy złowionych ryb. W 2013 roku liczba sprzedanych zezwoleń całosezonowych wynosiła około 3800, natomiast zezwoleń krótkoterminowych ponad 35 000.

W dzisiejszych czasach eksploatacja ryb nie może być postrzegana i prowadzona w oderwaniu od reszty ekosystemu, gdyż ryby łowione przez rybaków komercyjnych oraz rekreacyjnych są integralną jego częścią. W temacie tym sektor rybacki zwrócił uwagę na dotykający naszego obszaru ostatnio problem konfliktu rybołówstwa komercyjnego i rekreacyjnego. Sektor rybacki wskazuje na potrzebę prowadzenia działań prowadzących do zaakceptowania przez polskich wędkarzy faktu, że wędkarstwo jest integralnym elementem eksploatacji żywych zasobów wód, czyli gospodarki rybackiej. Przez wiele lat to rybołówstwo komercyjne było uważane za czynnik, który najmocniej przyczynia się do degradacji żywych zasobów wód, a rybołówstwo rekreacyjne traktowano bardziej „ulgowo". Jednakże obecnie naukowcy wzywają do równorzędnego traktowania obu tych działalności rybackich, jako potencjalnie mogących przyczynić się do spadku zasobów ichtiofauny oraz zaburzeń w funkcjonowaniu ekosystemów wodnych.[3]

Na terenie LGD MM działa Firma Handlowo-Usługowa „Gościniec", której właścicielem jest Pan Mirosław Gworek. Firma specjalizuje się w produkcji przetwórczej ryb. Receptury wykorzystywane w zakładzie nawiązują do tradycyjnej kuchni regionalnej. Zakład zatrudnia 12 osób. W skali miesiąca przerabia od 1,5 do 2 ton ryb, głównie słodkowodnych. Zakład przetwarza praktycznie każdy gatunek i asortyment ryb słodkowodnych. Przetwory trafiają głównie na rynek lokalny, choć można również je nabyć w delikatesowych sklepach w większych ośrodkach miejskich. Produkty zdobyły wiele nagród i wyróżnień kulinarnych.

Jednym z największych problemów wskazywanych zarówno przez mieszkańców jak i sektor rybacki jest postępująca eutrofizacja i powolne zanikanie jezior. Jest to powolny proces naturalny, w wyniku którego misa jeziorna wypełnia się osadem dennym zmniejszając stopniowo objętość wody, stanowiąc jeden z mechanizmów lądowacenia jezior. Działalność człowieka znacznie przyspieszyła ten rozciągnięty w czasie proces. Według badań wykonanych przez prof. Ryszarda Chrósta (na zlecenie LGD) jakość wody i stan trofii największych zbiorników wodnych obszaru LGD jest bardzo niepokojący[4]. Stan środowiska wodnego wpływa z kolei na połowy rybackie i wędkarskie oraz atrakcyjność turystyczną zbiorników. Wnioski naukowców i sektora rybackiego jednoznacznie mówią, że z eutrofizacją związana jest sukcesja gatunkowa w jeziorach. Dodatkowym czynnikiem jest selektywnie prowadzona eksploatacja, która ukierunkowana jest głównie na gatunki drapieżne. Są one szczególnie cenione przez wędkarzy, których ulubionymi gatunkami są okoń i szczupak. Sektor rybacki i mieszkańcy wskazują na kierunki działań mogące pomóc w niwelowaniu powyższego zagrożenia wymieniając między innymi: podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, edukowanie przyszłych wędkarzy w kierunku stosowania kodeksu wędkarskiego i odpowiedniego ewidencjonowania połowów, wprowadzanie rozwiązań zmniejszających zanieczyszczenia wód, promowanie spożycia gatunków ryb mniej popularnych, egzekwowanie przepisów w kierunku eliminacji kłusownictwa rybackiego i wędkarskiego.

Równie ważnym elementem związanym z zachowaniem bioróżnorodności ichtiofauny zbiorników wodnych obszaru LGD jest wskazywana przez sektor rybacki potrzeba zastosowania środków ochronnych dla zachowania gatunków zagrożonych. Takim gatunkiem, który mógłby zostać zachowany i przywracany przy udziale środków unijnych jest

[3] Tomasz Kajetan Czarkowski „Problemy, potrzeby i propozycje działań związane z działalnością sektora rybackiego na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju Obszarów Rybackich LGD Mazurskie Morze", str. 14, 2014 r. – Załącznik nr 1 do Raportu końcowego z ewaluacji LSROR.

[4] Ryszard J. Chróst „Ocena aktualnego stanu jakości ekologicznej wód oraz analiza zagrożeń eutrofizacyjnych systemu jeziora Śniardwy", Orzysz 2012 r. „"Stan jakości wód oraz zagrożeń eutrofizacyjnych dla jezior w południowej części kompleksu Wielkich Jezior Mazurskich odprowadzających wodę do jeziora Śniardwy" Orzysz 2013 r., „Stan jakości wód Jeziora Bełdany: wpływ jeziora Nidzkiego i rzeki Krutyni oraz aktywności turystycznej", Orzysz 2014 r.

węgorz. Znaczenie zachowania tego gatunku uwidocznione zostało w europejskiego programie ochrony tego gatunku ryby uważanego za ginący. Zachowanie bioróżnorodności ichtiofauny ma determinujące znaczenie dla utrzymania potencjału produkcyjnego sektora rybactwa na obszarze LGD. Dlatego również w przedsięwzięciach zaplanowanych w LSR przewidziano możliwość dofinansowania środków ochrony tego gatunku dla utrzymanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa.

IV ANALIZA SWOT

IV.1 Wskazanie silnych i słabych stron, szans i zagrożeń obszaru objętego LSR

Analiza SWOT to obraz mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń istotnych dla jakości życia i rozwoju obszaru Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze".

Tabela 17. Analiza SWOT

Mocne strony	**Słabe Strony (W)**
1. Cenne zasoby przyrodnicze. Cisza, spokój. Czyste powietrze. 2. Wysokiej jakości żywność - ryby, produkty rolne i runo leśne, dziczyzna. 3. Wypromowane szlaki turystyczne: Krutynia, szlak WJM. 4. Bogate i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe i architektoniczne. 5. Rozwinięte zaplecze noclegowe gospodarstw agroturystycznych i turystyki wiejskiej. 6. Nieliczne, ale znane poza regionem atrakcje turystyczne w oparciu o dziedzictwo lokalne. 7. Brak uciążliwego przemysłu. 8. Dobrze funkcjonujące zakłady przemysłu drzewnego i usług leśnych. 9. Doświadczenie LGD we wdrażaniu LSR. 10. Aktywne organizacje pozarządowe. 11. Zorganizowane i wspólne działania samorządów lokalnych w ramach Stowarzyszenia WJM. 12. Dobrze zorganizowany sektor rybacki.	1. Bierność społeczna, wysokie bezrobocie i niski poziom aktywności gospodarczej. 2. Zła sytuacja młodych na rynku pracy - odpływ do dużych miast i za granicę – brak perspektyw rozwoju (niskie zarobki, brak perspektyw awansu, brak mieszkań). 3. Monosektorowość lokalnego rynku pracy. 4. Słaba organizacja rynku opartego o spożywczy produkt lokalny. 5. Brak ciekawej oferty na rozwój dla dzieci i młodzieży. 6. Brak poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania. 7. Niewystarczające usługi turystyczne/atrakcje turystyczne – zwłaszcza całoroczne (sezonowość). Słabo zorganizowana promocja sieciowa lub sektorowa wykraczająca poza granice gminy, czy powiatu. 8. Niewystarczająca infrastruktura turystyczno-rekreacyjna i kulturalna. 9. Słaba infrastruktura techniczna (publiczna) – drogi, sieci wodno-kanalizacyjne, oczyszczalnie, internet. 10. Niedostateczny poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa. 11. Spadek atrakcyjności wędkarskiej i rybackiej regionu spowodowany m.in. pogarszającą się jakością wód w jeziorach, oraz zwiększającą się ilością chronionych gatunków ptaków.
Szanse (O)	**Zagrożenia (T)**
1. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. 2. Możliwość pozyskania środków unijnych na tworzenie, rozwój i dywersyfikację działalności gospodarczej (w tym rybackiej). 3. Wzrost zainteresowania krajową turystyką aktywną. 4. Rosnące zainteresowanie produktami opartymi o lokalne dziedzictwo kulinarne. 5. Programy realizowane przez samorządy i inne podmioty, mające na celu promocję przetworów i dań lokalnych w ramach tzw. dziedzictwa kulinarnego. 6. Wykorzystanie nowych technologii w produkcji ryb konsumpcyjnych oraz produkcji materiału zarybieniowego, i w przetwórstwie innych produktów lokalnych. 7. Możliwość nabywania nowych umiejętności	1. Dalszy wzrost zanieczyszczenia wód w wyniku działalności człowieka. 2. Niekontrolowany wzrost zabudowy strefy brzegowej oraz degradacja strefy przybrzeżnej (pomosty, niszczenie linii brzegowej, grodzenie itp.). 3. Brak prefinansowania projektów w ramach programów unijnych. 4. Rygorystyczne przepisy prawa w zakresie ochrony środowiska znacznie utrudniające lub uniemożliwiające lokalizacje nowych obiektów usługowych/produkcyjnych. 5. Spadek odłowów gospodarczych najcenniejszych konsumpcyjnie gatunków ryb – sielawy, węgorza. 6. Malejąca opłacalność gospodarki rybackiej śródlądowej.

zawodowych przez mieszkańców dzięki środkom UE. 8. Popularność Mazur wśród mieszkańców dużych ośrodków miejskich. 9. Wykorzystanie przez mieszkańców wsparcia w ramach PROW i PO RiM – między innym na tworzenie i rozwój działalności gospodarczej.	7. Dalszy odpływ młodych mieszkańców obszaru. 8. Powielany pogląd, że Mazury nie są dobrym miejscem dla wędkarzy. 9. Niska efektywność działalności gospodarczej spowodowana sezonowością dochodów w branży turystycznej oraz dużymi kosztami pracy.

Źródło: Opracowanie własne LGD MM.

IV.2 Wskazanie odniesienia wyników analizy SWOT do diagnozy obszaru.

Tab. 18 analiza SWOT do diagnozy

Mocne strony	Odniesienie do opisu obszaru i diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do opisu obszaru i diagnozy
Cenne zasoby przyrodnicze. Cisza, spokój, czyste powietrze. Brak uciążliwego przemysłu.	Str. 18, 19, 25	Bierność społeczna, wysokie bezrobocie. Niski poziom aktywności gospodarczej.	Str. 20, 21, 22, 23, 24,
Znane szlaki turystyczne: Krutynia, Wielkie Jeziora Mazurskie	Str. 17, 18, 19	Zła sytuacja młodych na rynku pracy. Odpływ młodych za granicę i do dużych miast.	Str. 20, 21, 23
Bogate i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe i architektoniczne	Str. 25, 26, 27, 28	Mono sektorowość lokalnego rynku pracy	Str. 22, 23
Dobrze rozwinięte zaplecze noclegowe agroturystyczne	Str. 24, 25	Słaba organizacja rynku opartego o spożywczy produkt lokalny.	Str. 25, 27, 28
Dostępność produktów świeżych z gospodarstw rybackich, gospodarstw rolnych, runa leśnego, dziczyzny	Str. 25	Brak poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania. Niedostateczny poziom świadomości ekologicznej.	Str. 18, 19, 27
Doświadczenie LGD we wdrażaniu LSR	Str. 5,6	Niewystarczające usługi turystyczne/atrakcje – zwłaszcza całoroczne (sezonowość). Słabo zorganizowana promocja sieciowa – sektorowa/terytorialna – wykraczająca poza granice gminy/powiatu.	Str. 23, 25, 26, 27
Wspólne działania samorządów w ramach Strategii WJM 2020	Str. 22	Niewystarczająca infrastruktura turystyczno-rekreacyjna i kulturalna. Brak ciekawej oferty na rozwój dzieci i młodzieży	Str. 25, 26, 27
		Słaba infrastruktura techniczna (publiczna) – drogi, sieci wod.- kan., oczyszczalnie internet	Str. 25, 26

IV.3 Wskazanie odniesienia wyników analizy SWOT do diagnozy obszaru w odniesieniu do sektora rybackiego.

Tab. 19 analiza SWOT do diagnozy - rybacy

Mocne strony	Odniesienie do opisu obszaru i diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do opisu obszaru i diagnozy
Dobrze zorganizowany sektor rybacki	Str. 29, 30, 32	Słaba infrastruktura techniczna (publiczna) – drogi, sieci wod.- kan., oczyszczalnie internet	Str. 25, 26

Dostępność produktów świeżych z gospodarstw rybackich	Str. 31, 32	Spadek atrakcyjności wędkarskiej i rybackiej regionu spowodowany m.in. pogarszającą się jakością wód w jeziorach	Str. 29, 32, 33
Bogate i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe, w tym rybackie	Str. 25, 26, 27, 28, 31 - 33	Malejąca ilość ryby w jeziorach wynikająca z: – niezadawalającego stanu jakości wód jeziornych, – kradzieży ryby przez kłusowników, – nadmiernej populacji kormorana.	Str. 31, 32, 33
Cenne zasoby przyrodnicze.	Str. 17, 18, 19, 28, 29, 31,		

V. Cele i wskaźniki

V.1 Cele ogólne i szczegółowe oraz przedsięwzięcia. Formy wsparcia.

Cel ogólny 1 - Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia. Osiąganie tego celu następować będzie poprzez wsparcie realizacji operacji dofinansowanych z dwóch funduszy PROW 2014-2020 i PO RiM 2014-2020.
Z przeprowadzonej analizy SWOT oraz diagnozy obszaru wynika, że jednym z głównych problemów jest wyludnianie się obszaru, oraz pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców. Wpływa to na pogłębianie się problemu wykluczenia społecznego i gospodarczego mieszkańców. Skutkuje również trudną sytuacją młodych osób na rynku pracy, trudnościami w utrzymaniu miejsc pracy, niskimi dochodami i brakiem perspektyw dla młodych rodzin. Dużym problemem jest również brak umiejętności poruszania się na rynku pracy, czy powrotu na ten rynek. Dotyczy to grupy osób długotrwale bezrobotnych. Wszystkie te czynniki powodują obniżanie standardu życia w rodzinach żyjących na obszarze LGD. W przypadku młodych mieszkańców taka sytuacja determinuje poszukiwanie przez nich perspektyw rozwoju w dużych miastach i zagranicą.

Dlatego uznano, że w ramach wdrażania LSR najważniejszym czynnikiem jest wsparcie działań mających wpływ na poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców obszaru oraz stabilizację życia rodzinnego i tworzenie warunków do pozostawania młodych na obszarze LGD. Wśród działań pozwalających na utrzymanie miejsc pracy należy również pamiętać o sektorze rybackim, który boryka się ze spadkiem rentowności podstawowej działalności rybackiej. Sektor ten oczekuje wsparcia umożliwiającego różnicowanie dochodów, w wyniku czego będzie możliwe utrzymanie miejsc pracy. Oczywiście wsparcie to powinno skutkować unowocześnieniem przedsiębiorstw sektora rybackiego oraz prowadzaniem w ich działalności nowych produktów i usług poza podstawowa działalnością rybacką. Niewątpliwie wszystkie działania ukierunkowane na wsparcie tworzenia i rozwoju przedsiębiorczości są skutecznym narzędziem dla osiągnięcia powyższego celu. Mimo podejmowanych w poprzednich latach działań wspierających rozwój przedsiębiorczości w regionie spadła liczba aktywnych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców. Również badania PARP w zakresie wskaźnika przedsiębiorczości wynika, że region warmińsko-mazurski znajduje się pod tym względem na ostatnim miejscu wśród regionów Polski[5]. Inne badania pokazują, że wśród problemów jakie napotykają początkujące firmy są m.in. niewystarczająca dostępność źródeł finansowania rozwoju przedsiębiorstw[6]. W obliczu negatywnego zjawiska emigracji osób młodych i wykształconych i wysokiego poziomu bezrobocia młodych kluczowe znaczenie ma wspieranie tworzenia nowych firm. W przypadku LGD dodatkowym problemem jest również wskazywana wielokrotnie przez mieszkańców mono sektorowość dochodów, oraz ich sezonowość wynikająca z faktu zdominowania źródeł utrzymania dużej części mieszkańców z działalności w sektorze turystyki. Mając na względzie powyższe wnioski z diagnozy obszaru należy zarówno umiejętnie wspierać strategiczną gałąź aktywności gospodarczej obszaru jaką jest turystyka, ale także takie inicjatywy gospodarcze, które wpłyną na zróżnicowanie sektorów gospodarczych dostarczających mieszkańcom źródeł utrzymania. Szczególnie powinny być wspierane przedsięwzięcia związane z nową i rozwijaną działalnością produkcyjną, a zwłaszcza przedsięwzięcia innowacyjne w tym zakresie.

[5] Tarnawa A., Zadura-Lichota P. „Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2011-2012, Warszawa, PARP
[6] Regulski A., Zawistowski J (red.) „Ewaluacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020. Raport końcowy", IBS Reytech Sp. z o.o., Warszawa 2011

Cel szczegółowy 1.1 - Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury.

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

1) ***budowa lub rozbudowa infrastruktury, wyposażenie w nowoczesny sprzęt i technologie związane z łańcuchem dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury,***

2) ***inwestycje w zakładanie przez młodych ludzi przedsiębiorstw opartych na jednym lub kilku etapach łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury,***

Przedsięwzięcia realizowane będą poprzez:

- wsparcie dla istniejących mikro i małych przedsiębiorstw, oraz osób podejmujących działalność gospodarczą, chcących w ten sposób zwiększać swoją konkurencyjność na rynku i jednocześnie przyczyniać się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

- wsparcie młodych ludzi chcących realizować własne pomysły na biznes zapewniający im źródło utrzymania.

Takie sformułowanie przedsięwzięć jest wynikiem określonego przez mieszkańców podczas konsultacji problemu obejmującego trudną sytuację na rynku pracy, szczególnie w odniesieniu do osób młodych. Z analizy SWOT wynika również, że słabo jest wykorzystany istniejący potencjał obszaru w zakresie rozwoju rynku zbytu produktów lokalnych. Takimi produktami są niewątpliwie lokalne produkty sektora rybołówstwa i akwakultury. Realizacja przedsięwzięć wspierana będzie poprzez zastosowanie kryteriów wyboru preferujących młodych wnioskodawców – w wieku do 40 lat pozostających bez zatrudnienia w formie umowy o pracę. Przedsięwzięcia mogą przyczynić się również do utrzymania miejsc pracy w sektorze rybackim i dlatego kryterium preferujące wnioskodawców z tego sektora również zostało wpisane w lokalne kryteria wyboru. Wsparcie udzielane w formie refundacji z Programu Rybactwo i Morze w wysokości do 300 tys. zł na operację i na poziomie nie większym niż 50% kosztów kwalifikowalnych. W przypadku powyższych przedsięwzięć grupa defaworyzowana młodych bezrobotnych mieszkańców obszaru rozszerzona została do osób w wieku do lat 40-tu.

Cel szczegółowy 1.2 - Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

1) Podejmowanie, lub rozwój działalności gospodarczej w branży opartej o przetwarzanie lokalnych produktów rolnych.

Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez wsparcie istniejących lub nowo tworzonych inkubatorów przetwórstwa produktów rolnych, a także działalności przetwórczej indywidualnych przedsiębiorców. Takie określenie przedsięwzięcia pozwoli na wybranie operacji przyczyniających się do pozytywnych zmian na rynku pracy. Z analizy SWOT wynika również, że słabo jest wykorzystany istniejący potencjał obszaru w zakresie rozwoju rynku zbytu produktów lokalnych. Takimi produktami są niewątpliwie lokalne produkty rolne. Przedsięwzięcie realizowane będzie z zastosowaniem kryteriów wprowadzających preferencje dla młodych mieszkańców obszaru – w wieku do 35 lat i pozostających bez zatrudnienia w formie umowy o pracę. Wsparcie udzielane w formach:

- na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie premii w wysokości 50 lub 100 tys. złotych na operację i do 100% kosztów kwalifikowalnych,

- na utworzenie lub rozwój inkubatora przetwórstwa lokalnego produktów rolnych w formie refundacji do kwoty 500 tys. zł na operację i maksymalnie do 70% kosztów kwalifikowalnych, w przypadku wnioskodawcy będącego podmiotem wykonujących działalność gospodarczą do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej,

- na utworzenie lub rozwój inkubatora przetwórstwa lokalnego produktów rolnych w formie refundacji do kwoty 500 tys. zł na operację i maksymalnie do 100% kosztów kwalifikowalnych, w przypadku wnioskodawcy nie będącego

podmiotem wykonującym działalność gospodarczą do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej,

- na rozwój działalności gospodarczej w formie refundacji do kwoty 300 tys. zł. na operację i maksymalnie do 70% kosztów kwalifikowalnych.

Minimalna całkowita wartość operacji w ramach opisanego powyżej przedsięwzięcia wynosi nie mniej niż 50 tys. złotych.

2) Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru

Przedsięwzięcia realizowane będą poprzez:

- wsparcie dla istniejących mikro i małych przedsiębiorstw, oraz osób podejmujących działalność gospodarczą chcących w ten sposób zwiększać swoją konkurencyjność na rynku i jednocześnie przyczyniać się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy,

- wsparcie młodych ludzi chcących realizować własne pomysły na biznes zapewniający im źródło utrzymania.

Takie sformułowanie przedsięwzięcia przyczynia się do oczekiwanych przez mieszkańców pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy, szczególnie w odniesieniu do osób młodych. Z analizy SWOT wynika również, że słabo jest rozwinięta oferta atrakcji turystycznych wychodzących poza usługi noclegowo-gastronomiczne a przyczyniających się do zagospodarowania czasu turyście. Dlatego przedsięwzięcie ukierunkowane na wykorzystanie wodnego potencjału obszaru w działalności gospodarczej zmierza ku wspieraniu operacji wpływających na zmianę tej sytuacji. Realizacja przedsięwzięć wspierana będzie poprzez zastosowanie kryteriów wyboru preferujących młodych wnioskodawców do 40 roku życia pozostających bez zatrudnienia w formie umowy o pracę. Przedsięwzięcia mogą przyczynić się również do utrzymania miejsc pracy w sektorze rybackim i dlatego kryterium preferujące wnioskodawców z tego sektora również zostało wpisane w lokalne kryteria wyboru. Wsparcie udzielane w formie refundacji z Programu Rybactwo i Morze w wysokości do 300 tys. zł na operację, na poziomie nie większym niż 50% kosztów kwalifikowanych.

3) Wprowadzanie na rynek nowych, lub rozwój istniejących usług lub produktów umożliwiających dywersyfikację działalności sektora rybackiego i nie związanych z podstawową działalnością rybacką.

Przedsięwzięcia z tego zakresu realizowane będą poprzez wsparcie dla sektora rybackiego na inwestowanie w różnicowanie prowadzonej działalności gospodarczej i jej rozwój. Przedsięwzięcia mogą przyczynić się również do utrzymania miejsc pracy w sektorze rybackim i dlatego kryterium preferujące wnioskodawców z tego sektora również zostało wpisane w lokalne kryteria wyboru. Wsparcie udzielane w formie refundacji z Programu Rybactwo i Morze w wysokości do 300 tys. zł i na poziomie nie większym niż 50%.

4) Tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej mikro i małych przedsiębiorstw.

Przedsięwzięcie realizowane poprzez wsparcie szeroko pojętych pomysłów na uruchomienie działalności gospodarczej oraz rozwój istniejących mikro i małych przedsiębiorstw. Z diagnozy obszaru wynika, że aktywność gospodarcza mieszkańców jest niewystarczająca, a sytuacja młodych na rynku pracy wygląda bardzo źle. Dlatego przedsięwzięcie przyczyniać się ma do niwelowania problemu. Operacje wybierane będą z zastosowaniem kryterium preferencyjnego dla młodych osób pozostających bez zatrudnienia w formie umowy o pracę. Również z diagnozy i wniosków sformułowanych przez mieszkańców wynika, że ogromnym problemem mających wpływ na lokalny rynek pracy jest monosektorowość gospodarcza obszaru, polegająca na przeważającej liczbie aktywności gospodarczej w sferze turystyki. Dlatego, jeżeli chodzi o działalność w tej dziedzinie z dodatkowych preferencji wykluczono operacje ukierunkowane na tworzenie miejsc noclegowych. Spośród działalności okołoturystycznej pożądane będą projekty zakładające rozwój usług wzbogacających program atrakcji pobytowych wychodzących poza usługi noclegowe. Preferowane będą również operacje nastawione na tworzenie lub rozwój przedsiębiorstw produkcyjnych, ponieważ takie głównie przyczyniać się będą do zmniejszenie monosektorowości gospodarczej obszaru. Jeżeli chodzi o wsparcie na rozpoczynanie działalności gospodarczej to w ramach LSR wprowadza się ograniczenie kwoty dofinansowania do kwoty maksymalnej 50 tys. złotych na działalności opisane poniżej. W pozostałych przypadkach możliwe jest dofinansowanie do 100 tys. złotych. Mniejsza kwota dofinansowania na uruchomienie działalności handlowej oparta

została na doświadczeniach Powiatowych Urzędów Pracy w zakresie dotacji udzielanych za ich pośrednictwem na uruchamianie działalności gospodarczej przez bezrobotnych z obszaru LGD w okresie 2007-2013.

Wsparcie z programu PROW udzielane w formach:

1) na rozpoczęcie działalności gospodarczej:

   - w zakresie handlu, rozumianego jako działalność polegająca na sprzedaży detalicznej lub hurtowej produktów (również z wykorzystaniem internetu),

   - w zakresie usług doradczych (biurowych, finansowych, menadżerskich, zarządczych, usług internetowych, itp.)

w formie premii 50 tys. złotych na operację i do 100% kosztów kwalifikowalnych,

2) na rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie pozostałych usług i produkcji w formie premii 100 tys. złotych na operację i do 100% kosztów kwalifikowalnych,

3) na rozwój działalności gospodarczej w formie refundacji do kwoty 300 tys. zł. na operację i maksymalnie do 70% kosztów kwalifikowalnych.

Minimalna całkowita wartość operacji w ramach opisanego powyżej przedsięwzięcia wynosi nie mniej niż 50 tys. złotych.

5) Rozwój współpracy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w celu realizacji dostaw, świadczenia usług, rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych.

Przedsięwzięcie realizowane poprzez wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw z obszaru LGD podejmujących wspólne działania zwiększające ich konkurencyjność na rynku. Przedsięwzięcie przyczynia się do zmiany trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Wsparcie z programu PROW w wysokości maksymalnie do 300 tys. złotych i na poziomie maksymalnie do 70% kosztów kwalifikowalnych.

Cel ogólny 2 - Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru.

Osiąganie tego celu następować będzie poprzez wsparcie realizacji operacji dofinansowanych z dwóch funduszy PROW 2014-2020 i PO RiM 2014-2020.

Cel ogólny związany ze sformułowanymi w diagnozie obszaru tematami wskazującymi na potrzebę działań poprawiających jakość środowiska i poprzez to podnoszących atrakcyjność rybacką i turystyczną obszaru. Zarówno rybacy jak i pozostali mieszkańcy zgodnie uznali, że jakość wód w jeziorach obszaru LGD pogarsza się. Wpływa to na zmniejszenie zainteresowania wędkarzy tym rejonem, a także na zmniejszająca się opłacalność prowadzenia gospodarki rybackiej. Wszystko to przekłada się pośrednio na zahamowanie rozwoju gospodarczego w oparciu o te zasoby. Stąd podejście w LSR wskazujące, że niektóre operacje realizowane w ramach tak określonego celu mogą wpływać pozytywnie na lokalny rynek pracy poprzez utrzymanie miejsc pracy w sektorze rybackim.

Cel szczegółowy 2.1 Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej.

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

1) Działania na rzecz ochrony bioróżnorodności lub renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych zniszczonych w wyniku eutrofizacji, działania polegające na walce z kłusownictwem w celu zachowania i zabezpieczenia różnorodności biologicznej oraz działania mające na celu przywracanie lub zabezpieczanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa, lub odtwarzanie pierwotnego stanu środowiska w przypadku szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt.

Przedsięwzięcia realizowane poprzez wsparcie operacji ukierunkowanych na zachowanie walorów przyrodniczych i atrakcyjności turystyczno-wędkarskiej obszaru. Jak wynika z diagnozy obszaru jakość wód i stan ichtiofauny stanowi ogromny problem mający wpływ na opłacalność działalności rybackiej oraz na postrzeganie atrakcyjności turystycznej obszaru. W tym przedsięwzięciu również zastosowano preferencje dla sektora rybackiego, który ma możliwości prowadzenia działań na użytkowanych wodach. Potrzeba takiego sformułowania przedsięwzięć wynika również z

wniosków sektora rybackiego zainteresowanego operacjami w tym zakresie. Wsparcie udzielane w formie refundacji z Programu Rybactwo i Morze w wysokości do 300 tys. zł na operację, na poziomie nie większym niż 85% kosztów kwalifikowanych.

Cel szczegółowy 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców.

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

1) ***inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, pokazy, konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze, itp.***

Takie sformułowanie przedsięwzięcia wynika z diagnozy obszaru i określonych przez mieszkańców potrzeb w zakresie konieczności zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców. Wnioski takie wynikały z faktu, że lokalna społeczność dostrzega konieczność ochrony zasobów przyrodniczych które stanowią podstawę budowania przeważającego zakresu potencjału gospodarczego jakim jest turystyka. Pomimo tego, że inne przedsięwzięcia LSR zmierzają ku budowaniu wielosektorowości gospodarczej kwestia zachowania zasobów przyrodniczych pozostanie stale aktualna. Stanowi ona bowiem dziedzictwo, które powinno być doceniane i pielęgnowane dla przyszłych pokoleń. Wsparcie z programu PROW udzielane będzie w formie finansowania wyprzedzającego po przeprowadzeniu konkursów grantowych dla beneficjentów, którzy otrzymają wsparcie w ramach umowy zawartej z LGD. Dofinansowanie operacji może maksymalnie wynosić do 50 tys. złotych i być udzielone na poziomie do 100% (dla sektora publicznego 63,63%) kosztów kwalifikowalnych. Minimalna kwota wsparcia to 5 tys. złotych. Szczegółowe zasady udzielania wsparcia grantobiorcom opisane zostały w „Procedurach oceny i wyboru operacji".

Cel ogólny 3 - Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania.

Osiąganie tego celu następować będzie poprzez wsparcie realizacji operacji dofinansowanych z dwóch funduszy PROW 2014-2020 i PO RiM 2014-2020.

Cel ogólny nastawiony na szeroko rozumiane działania ukierunkowane na aktywizowanie mieszkańców oraz poprawianie stanu infrastruktury podnoszącej jakość życia mieszkańców i pobytu na obszarze turystów. W diagnozie mieszkańcy wskazali potrzebę w zakresie rozbudowy, modernizacji, przebudowy szeroko rozumianej infrastruktury technicznej liniowej. Ponieważ ze środków w ramach RLKS może być finansowana infrastruktura techniczna w postaci dróg przedsięwzięcia takie wpisano do LSR. Pozostałe przedsięwzięcia odpowiadają na potrzeby uatrakcyjnienia obszaru poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, oraz kulturalnej. W tym celu również wpisano szereg przedsięwzięć, które odpowiadają na sformułowanie w diagnozie problemy związane ze słaba aktywnością gospodarczo-społeczna mieszkańców, oraz słabym wykorzystaniem potencjału obszaru opartego na dziedzictwie lokalnym. Zarówno dla zwiększenia aktywności mieszkańców jak i zmian w rozwoju społeczno-gospodarczym obszaru.

Cel szczegółowy 3.1 - Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej.

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

Budowa lub przebudowa dróg gminnych/powiatowych w celu połączenia obiektów użyteczności publicznej z siecią dróg publicznych lub w celu skrócenia dystansu/czasu dotarcia do tych obiektów.

Przedsięwzięcie sformułowane w związku z wynikająca z diagnozy potrzebą poprawy infrastruktury technicznej na obszarze LGD. Wsparcie z programu PROW kierowane do gmin i powiatów z obszaru LGD udzielane w formie refundacji do kwoty 300 tys. złotych i na poziomie 63,63%.

Cel szczegółowy 3.2 - Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców.

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

1) ~~***doradztwo i szkolenia dla mieszkańców zwiększające ich kompetencje w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej***~~ – ***wykreślono zmieniając LSR w dniu 30.09.2016 r.***

~~Przedsięwzięcie sformułowane w związku z określoną w diagnozie potrzebą aktywizacji gospodarczej mieszkańców obszaru LGD. Operacje w zakresie podnoszenia kompetencji mogą przewidywać działania szkoleniowe samego wnioskodawcy przedsiębiorcy, zwłaszcza w przypadku rozpoczynania działalności. Mogą także być skierowane do pracowników wnioskodawcy, który realizuje operację w zakresie rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa. Wsparcie w ramach programu PROW w formie refundacji na poziomie dofinansowania maksymalnie do 70% kosztów kwalifikowalnych w przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą, oraz do 100% w przypadku~~

~~pozostałych podmiotów. O wsparcie w ramach tego przedsięwzięcia mogą ubiegać się beneficjenci składający jednocześnie wnioski na dofinansowanie operacji w zakresie:~~
~~- podejmowania działalności gospodarczej,~~
~~- tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych,~~
~~- rozwijania działalności gospodarczej.~~

2) wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych.

Przedsięwzięcie określone w związku z wpisanymi w diagnozę potrzebami podejmowania wspólnych działań promocyjnych wykraczających poza granice jednej gminy. Przedsięwzięcie ma również na celu wsparcie działań zmierzających do wzmocnienia poczucia tożsamości mieszkańców z obszarem i jego zasobami. Tak sformułowane przedsięwzięcie umożliwia wsparcie operacji przyczyniających się również do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy i budowania pozytywnego wizerunku obszaru. Wsparcie z programu PROW udzielane będzie w formie finansowania wyprzedzającego po przeprowadzeniu konkursów grantowych dla beneficjentów, którzy otrzymają wsparcie w ramach umowy zawartej z LGD. Dofinansowanie operacji może maksymalnie wynosić do 50 tys. złotych i być udzielone na poziomie do 100% (dla sektora publicznego 63,63%) kosztów kwalifikowalnych. Minimalna kwota wsparcia to 5 tys. złotych. Szczegółowe zasady udzielania wsparcia grantobiorcom opisane zostały w „Procedurach oceny i wyboru operacji".

Przedsięwzięcie realizowane również poprzez międzyregionalne projekty współpracy Lokalnych Grup Działania.

3) promowanie zachowania i upowszechniania dziedzictwa lokalnego, np. poprzez tworzenie wiosek tematycznych, odtwarzanie ginących zawodów, organizację wydarzeń promocyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych - regionalnych i lokalnych.

Przedsięwzięcie ukierunkowane na wsparcie operacji zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców sformułowanymi w LSR w zakresie lepszego wykorzystania lokalnych zasobów do rozwoju społeczno-gospodarczego. Przedsięwzięcie umożliwia wspieranie operacji budujących kapitał społeczny oraz więź i tożsamość lokalnej społeczności. Tak sformułowanie przedsięwzięcie da możliwość realizacji operacji środowiskom wiejskim, które zmobilizują się do wykorzystania potencjału ludzkiego i materiałowego dostępnego w ich miejscowościach. Wsparcie z programu PROW udzielane będzie w formie finansowania wyprzedzającego po przeprowadzeniu konkursów grantowych dla beneficjentów, którzy otrzymają wsparcie w ramach umowy zawartej z LGD. Dofinansowanie operacji może maksymalnie wynosić do 50 tys. złotych i być udzielone na poziomie do 100% (dla sektora publicznego 63,63%) kosztów kwalifikowalnych. Minimalna kwota wsparcia to 5 tys. złotych. Szczegółowe zasady udzielania wsparcia grantobiorcom opisane zostały w „Procedurach oceny i wyboru operacji" przyjętych uchwałą WZC Nr 115/2015 z dnia 17.12.2015 r.

4) działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania, lub upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, w tym rybackich kulinariów.

Tak sformułowane przedsięwzięcie odpowiada określonym w diagnozie obszaru potrzebom w zakresie wykorzystania lokalnego dziedzictwa do działań wizerunkowych i promocyjnych przyczyniających się do podnoszenia atrakcyjności obszaru dla turystów i mieszkańców. Wspierane w ramach przedsięwzięcia operacje mają się przyczynić do budowania kapitału społecznego, integracji środowisk rybackich z mieszkańcami obszaru i budowania poczucia tożsamości społeczności z obszarem. Wsparcie z programu Rybactwo i Morze w formie refundacji do kwoty maksymalnie 300 tys. złotych na operację i na poziomie nie przekraczającym 85% kosztów kwalifikowalnych.

5) podniesienie wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk.

Przedsięwzięcie podyktowane sformułowanymi w LSR potrzebami sektora rybackiego związanymi z różnicowaniem działalności i poszukiwaniem źródeł finansowania poza podstawową działalnością rybacką, a także unowocześnianiem rozwiązań w prowadzonej gospodarce rybackiej. Przedsięwzięcie pozwala na wsparcie operacji przyczyniających się do pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy oraz zwiększających aktywność społeczno-gospodarczą mieszkańców. Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w ramach dofinansowanych operacji wpłynie na integrację środowisk rybackich oraz budowanie poczucia tożsamości z obszarem, czego brak zauważyli mieszkańcy na etapie prac nad strategią. Wsparcie z programu Rybactwo i Morze w kwocie maksymalnej do 300 tys. złotych oraz na poziomie nie przekraczającym 50% kosztów kwalifikowalnych.

Przedsięwzięcie realizowane również poprzez wdrożenie międzynarodowego projektu współpracy Lokalnych Grup Działania.

6. Działania przyczyniające się do integrowania i aktywizowania społeczności dla wdrażania LSR

Przedsięwzięcie realizowane za pomocą przedsięwzięć finansowanych w ramach wydatków bieżących na funkcjonowanie i aktywizację mieszkańców w kierunku angażowania ich w realizację LSR jej monitorowanie i ewaluację. Przedsięwzięcie realizowane za pomocą corocznych operacji związanych z funkcjonowaniem LGD.

Cel szczegółowy 3.3 - Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów.

Rodzaje przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS:

1) organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie.

Przedsięwzięcie sformułowano w oparciu o zdefiniowana w diagnozie obszaru potrzebę zachowania i wykorzystania do rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych zasobów kulturowych. W ramach tak zaproponowanego przedsięwzięcia możliwe będzie wsparcie inwestycji ukierunkowanych na utworzenie i oddanie turystom i mieszkańcom do dyspozycji miejsc eksponujących dziedzictwo lokalne, w tym również dziedzictwo rybackie. Operacje wsparte w ramach przedsięwzięcia mogą przyczynić się do wzbogacenia oferty pobytowej turysty na obszarze LGD poprzez wzbogacenie oferty atrakcji turystycznych. Przedsięwzięcie ukierunkowane również na operacje budujące kapitał społeczny oraz integrujące środowisko i budujące poczucie tożsamości. Wsparcie z programu Rybactwo i Morze w formie refundacji do kwoty maksymalnej 300 tys. na operację i na poziomie dofinansowania do 85% kosztów kwalifikowalnych.

Przedsięwzięcie realizowane również poprzez wdrożenie międzynarodowego projektu współpracy Lokalnych Grup Działania.

2) budowa, przebudowa ogólnodostępnej (niekomercyjnej) infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej np. przystanie, porty, zewnętrzne siłownie, place zabaw, ścieżki rowerowe (piesze, konne, narciarskie), muzea, ośrodki kultury, amfiteatry, świetlice, grillownie, wiaty, itp.

Przedsięwzięcie ukierunkowane na wsparcie operacji poprawiających możliwość rozwoju obszaru w oparciu o powstałą infrastrukturę dostępną zarówno dla mieszkańców jak i dla turystów. Przedsięwzięcie odpowiada na zgłoszone przez mieszkańców do LSR potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury mogącej zwiększyć atrakcyjność turystyczną obszaru, oraz jakość życia mieszkańców. Przedsięwzięcie ukierunkowane na wsparcie operacji zaspokajających potrzeby mieszkańców w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i kulturalnej. Operacji w zakresie inwestycji służących zaspokajaniu potrzeb lokalnej społeczności. Wsparcie z programu PROW w formie refundacji do kwoty maksymalnej 300 tys. na operację i na poziomie dofinansowania do 100% (natomiast podmioty sektora publicznego – 63,63%) kosztów kwalifikowalnych.

3) inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną historycznie lub terytorialnie związaną z działalnością rybacką.

Przedsięwzięcie ukierunkowane na wsparcie operacji poprawiających możliwość rozwoju obszaru rybackiego w oparciu o powstałą infrastrukturę dostępną zarówno dla mieszkańców jak i dla turystów. Przedsięwzięcie odpowiada na zgłoszone przez mieszkańców do LSR potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury mogącej zwiększyć atrakcyjność turystyczną obszaru rybackiego, oraz jakość życia mieszkańców. Przedsięwzięcie ukierunkowane na wsparcie operacji zaspokajających potrzeby mieszkańców w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Wsparcie z programu Rybactwo i Morze w formie refundacji do kwoty maksymalnej 300 tys. na operację i na poziomie dofinansowania do 85% kosztów kwalifikowalnych.

V.2 Zgodność celów z celami poszczególnych programów, z których LSR będzie finansowana.

Powiązanie z celami przekrojowymi programów z których będzie realizowana LSR wskazane zostało na różnych poziomach. Zarówno w momencie konstruowania celów ogólnych, jak i na poziomie celów szczegółowych i wskaźników. Określając przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwiązywania problemów obszaru przypisano im część adekwatnych wskaźników wskazanych w programach PROW 2014-2020 i PO RYBY 2014-2020.

Pierwszy cel główny LSR „podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia" bezpośrednio wpisuje się w realizację celu tematycznego określonego w PO RYBY 2014-2020 jako „promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników". Jednocześnie realizacja tego celu w powiązaniu z celami szczegółowymi przyczyni się do osiągnięcia priorytetu i celu szczegółowego w EFRM „promowanie wzrostu gospodarczego, włączenia społecznego oraz tworzenia miejsc pracy oraz wspieranie zdolności do zatrudnienia i mobilności rynku pracy w społecznościach obszarów przybrzeżnych i śródlądowych zależnych od rybołówstwa i akwakultury, w tym dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa, a także w kierunku innych sektorów gospodarki morskiej. W odniesieniu do PORYBY 2014-2020 pierwszy cel ogólny LSR realizował będzie dwa następujące cele przekrojowe w zakresie których przeprowadzane będą nabory wniosków:

„podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury"
i
„wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury".

Cele szczegółowe określone dla pierwszego celu ogólnego realizują cele przekrojowe określone zarówno dla PORYBY 2014-2020 jak i PROW 2014-2020.

W ramach kryteriów oceny w naborach ogłaszanych w ramach realizacji celu szczegółowego „wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm" przewidziano punktowanie dla beneficjentów spełniających kryterium innowacyjności oraz dokonujących inwestycji, czy zakupów wskazujących na zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu. Powiązania z celami przekrojowymi EFSI zapewniają także wskaźniki sformułowane w taki sposób, aby możliwe było wykazanie ich wpływu na osiągnięcie wskaźników określonych na poziomie krajowym. Przykłady tych wskaźników to:

- liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (produkt),
- liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (produkt),
- liczba utworzonych miejsc pracy (rezultat),
- liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim (rezultat),
- liczba utworzonych działalności gospodarczych (rezultat),

Powiązanie z celami przekrojowymi funduszy unijnych finansujących wdrażanie LSR można również wskazać na poziomie kolejnych celów sformułowanych w niniejszej strategii. Drugi cel ogólny określony jako „ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru" wpisuje się niewątpliwie w cel przekrojowy PROW 2014-2020 wskazany jako „ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu" oraz w cel przekrojowy PO RYBY 2014-2020 określony jako „wspieranie i wykorzystanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu". Zgodność z celami określonymi w realizowanych programach unijnych zachowano także przy formułowaniu celów szczegółowych odnoszących się do zakresu obejmującego ochronę środowiska i zmiany klimatu. I tak cel szczegółowy realizowany z PO RYBY 22014-2020 opisano jako „zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej", a cel szczegółowy realizowany z PROW 2014-2020 opisano jako „wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów".

Powiązania z celami przekrojowymi EFSI zapewniają także wskaźniki sformułowane dla powyższych celów szczegółowych w taki sposób, aby możliwe było wykazanie ich wpływu na osiągnięcie wskaźników określonych na poziomie krajowym. Przykłady tych wskaźników to:

- liczba wspartych operacji przyczyniających się do przekazania wiedzy mieszkańcom (szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych, itp.) (produkt),
- liczba osób przeszkolonych (rezultat),

Również trzeci cel ogólny określony jako „poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania" zgodny jest z celami określonymi w realizowanych programach. Jeżeli chodzi o PO RYBY to cel ten realizuje cel przekrojowy opisany w sposób „propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego". Cele szczegółowe wypracowane z mieszkańcami ukierunkowane zostały zarówno na działania inwestycyjne jak i promocyjno-edukacyjne.

Przedsięwzięcia przypisane do tych celów mogą być realizowane przez podmioty ze wszystkich sektorów uczestniczących w realizacji LSR. Dwa cele szczegółowe ukierunkowane zostały na przedsięwzięcia infrastrukturalne tj. „rozwój infrastruktury drogowej lokalnej" i „rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów". Natomiast jeden cel szczegółowy ukierunkowany został na działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne. Także w przypadku trzeciego celu ogólnego i określonych dla niego celów szczegółowych i przedsięwzięć społeczność lokalna pracowała nad wypracowaniem wskaźników, które odpowiadałyby wskaźnikom przyjętym do mierzenia efektów wdrażania programów na poziomie krajowym. Przykłady tych wskaźników to:

- liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub przebudowę obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (produkt),
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (rezultat),
- liczba wspartych operacji dotyczących infrastruktury drogowej lokalnej w zakresie włączenia społecznego (produkt),
- liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego (rezultat).
- liczba wspartych operacji ukierunkowanych na promocję dziedzictwa lokalnego obszaru (produkt),
- liczba uczestników wydarzeń promujących dziedzictwo lokalne obszaru, w tym kulturowe dziedzictwo rybackie (rezultat).

Podsumowując sformułowane w Lokalnej Strategii Rozwoju cele realizują cele dotyczące rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność określone w realizowanych programach. Natomiast dla zaplanowanych przedsięwzięć określono wskaźniki pozwalające na osiągnięcie wskaźników wskazanych dla celów w programie PROW 2014-2020 i PORYBY 2014-2020. Również przy formułowaniu kryteriów wyboru operacji w poszczególnych zakresach uwzględniono zagadnienia przyczyniające się bezpośrednio do osiągnięcia zakładanych celów i wskaźników.

V.3 Projekty współpracy i realizowane przez nie wskaźniki

W ramach wdrażania LSR w okresie 2014-2020 realizowane będą cztery projekty współpracy. Dwa realizowane będą przy udziale środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Koszty projektów po stronie partnera jakim jest LGD „Mazurskie Morze" oszacowany został na 475 tysięcy złotych i działania w ramach projektów realizowane będą w przedziale czasowym 2016-2018 i 2019-2021.

Dwa projekty realizowane będą przy udziale środków z Programu Rybactwo i Morze. Wartość tych projektów po stronie partnera jakim jest LGD „Mazurskie Morze" oszacowano na kwotę 444.100 złotych i działania w ramach projektów realizowane będą w przedziale czasowym 2016-2018.

V.3.1 Projekty współpracy wdrażany w ramach programu PROW

Pierwszy projekt realizowany będzie z udziałem 2 partnerów LGD „Mazurskie Morze" LGD „Południowa Warmia". Będzie miał charakter projektu międzyregionalnego. Projekt ma wartość 190 tys. zł i będzie dotyczyć tworzenia i promocji atrakcji turystycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo. Realizowany będzie w okresie 2016-2018. Przewiduje się, że weźmie w nim udział min 100 osób po stronie każdego z partnerów. Liderem odpowiedzialnym za realizację projektu będzie LGD „Mazurskie Morze". W wyniku projektu powstaną zagrody tematyczne służące prezentacji ginących zawodów, specyficznych dla regionów Warmii i Mazur.

Drugi projekt o wartości 285 tys. zł realizowany będzie również z udziałem co najmniej 2 partnerów i będzie miał charakter międzyregionalny. Jego przedmiotem będzie kontynuacja rozbudowy infrastruktury zagród tematycznych utworzonych w okresie 2016-2028 oraz organizacja wydarzeń promujących lokalne produktu i usługi oraz pokazujących ginące zawody regionu Warmii i Mazur. Projekt realizowany będzie w okresie 2019-2021, pod warunkiem spełnienia wymogu zawartego w § 8 ust. 3 umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
Projekty wpisują się w Cel ogólny trzeci LSR: „Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania", oraz realizują cel szczegółowy 3.2 „Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców" i odpowiadają przedsięwzięciu: 3.2.2 „Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych".

Operacja obejmująca realizację projektu współpracy w okresie 2016-2018 przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników:

1) Liczba operacji w ramach których partnerstwa lokalne realizują działania wspólne dla promocji produktów i usług lokalnych – 1 sztuka (wskaźnik produktu),

2) Liczba uczestników inicjatyw promujących dziedzictwo lokalne na koniec 2023 roku – 500 (wskaźnik rezultatu).

Operacja obejmująca realizację projektu współpracy w okresie 2019-2021 przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników:

3) Liczba operacji w ramach których partnerstwa lokalne realizują działania wspólne dla promocji produktów i usług lokalnych – 1 sztuka (wskaźnik produktu),

4) Liczba uczestników inicjatyw promujących dziedzictwo lokalne na koniec 2023 roku – 500 (wskaźnik rezultatu).

V.3.2 Projekty współpracy wdrażane w ramach programu Rybactwo i Morze

1. Projekt „Rozwój i udoskonalanie Północnego Szlaku Rybackiego", realizowany będzie z udziałem 11 partnerów i będzie miał charakter projektu międzyregionalnego. Projekt współpracy będzie polegał na udoskonaleniu i rozszerzeniu zasięgu (nowe formy oraz sposób wykorzystania i promocji zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych) partnerskiego produktu „Północny Szlak Rybacki" stworzonego w ramach PO RYBY 2007-2014 przez 9 Lokalnych Grup Rybackich. Projekt „Rozwój i udoskonalenie Północnego Szlaku Rybackiego" będzie składową 11 zintegrowanych ze sobą oddzielnych projektów realizowanych na obszarze Partnerów Porozumienia ze środków otrzymanych na realizację tego zadania z EFMiR. Rozwój i udoskonalenie Północnego Szlaku Rybackiego odbędzie się poprzez:

a) budowę, rozbudowę lub doposażenie infrastruktury funkcjonujących Centrów Edukacji i Promocji ,
b) działania edukacyjne (parki kulturowe, zielone szkoły, seminaria, szkolenia m.in. z zakresu wizerunku marketingu turystycznego, warsztaty, konferencje, wyjazdy studyjne),
c) działania promocyjne (wspólna publikacja, film, mapy, udział w targach oraz aplikacje na urządzenia mobilne.

Przewiduje się, że weźmie w nim udział 300 uczestników. Liderem odpowiedzialnym za realizację projektu będzie Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie". Jego koszt po stronie partnera jakim jest LGD „Mazurskie Morze" oszacowany został na 400 tysięcy złotych. Planuje się realizację projektu w latach 2016-2021

Projekt wpisuje się w Cel ogólny trzeci LSR: „Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania", oraz realizuje cel szczegółowy 3.3 „Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów" i odpowiada przedsięwzięciu 3.3.1 „Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii rybackiej oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie".

Operacja obejmująca realizację wyżej opisanego projektu współpracy przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników:

1) Liczba operacji ukierunkowanych na zorganizowanie lub zrewitalizowanie miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej - 1 sztuka (wskaźnik produktu),

2) Liczba osób odwiedzających utworzone lub zrewitalizowane miejsca tradycji i historii, w tym historii rybactwa, na koniec 2023 roku – 300 (wskaźnik rezultatu).

2. Projekt „WYMIANA DOŚWIADCZEŃ PARTNERÓW PROJEKTU W SPRAWACH ISTOTNYCH DLA SEKTORA RYBACKIEGO W POLSCE, SZWECJI I NIEMCZECH" realizowany będzie z udziałem LGD „Mazurskie Morze", Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka „Zalew Szczeciński", Stowarzyszeniem Północnokaszubska Lokalna Grupa Rybacka. Będzie miał charakter projektu międzynarodowego. Projekt współpracy dotyczyć będzie wymiany informacji i doświadczeń Partnerów w zakresie następujących zagadnień:

a) podnoszenia wartości produktów rybackich i propagowania innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa,

b) wykorzystania portów rybackich i potencjału lokalnego sektora rybackiego dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru LGD,
c) organizowania warunków do rozwoju wędkarstwa jako istotnego czynnika rozwoju lokalnego.

W ramach projektu współpracy partnerzy przewidują organizację wyjazdów studyjnych i konferencji a także wydanie publikacji podsumowującej wyniki projektu.

Istotnym elementem projektu współpracy będzie wykorzystanie i kontynuacja nawiązanych w latach poprzednich, w ramach PO RYBY 2007-2013 kontaktów z zagranicznymi lokalnymi grupami rybackimi:

- „Ostvorpommern –LEADER/FIWIG z siedzibą w Anklam (Niemcy),
- South Baltic FLAG - Sydkusten , z siedzibą w Simrishamn (Szwecja).

Przewiduje się, że weźmie w nim udział 12 osób po stronie każdego z partnerów i będą to osoby reprezentujące sektor rybacki. Liderem odpowiedzialnym za realizację projektu będzie Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Zalew Szczeciński". Jego koszt po stronie partnera jakim jest LGD „Mazurskie Morze" oszacowany został na 44.100 złotych i będzie realizowany w latach 2016-2018.

Projekt wpisuje się w Cel ogólny trzeci LSR: „Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania", oraz realizuje cel szczegółowy 3.2 „Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców" i odpowiada przedsięwzięciu: 3.2.5 „Działania podnoszące wiedze i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk".

Operacja obejmująca realizację wyżej opisanego projektu współpracy przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników:

1) Liczba operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego - 1 sztuka (wskaźnik produktu),

2) Liczba przeszkolonych osób z sektora rybackiego – 12 osób. (wskaźnik rezultatu).

V.4 Cele z podziałem na źródła finansowania

Tab. 20 Cele i przedsięwzięcia

Cele ogólne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Program finansujący
1 Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia	1.1. Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury. (finansowanie z programu RiM)	1.1.1.Budowa lub rozbudowa infrastruktury, wyposażenie w nowoczesny sprzęt i technologie związane z łańcuchem dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury	PO RiM
		1.1.2.Inwestycje w zakładanie przez młodych ludzi przedsiębiorstw opartych na jednym lub kilku etapach łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury	
	1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm (finansowanie z programu RiM i PROW)	1.2.1.Podejmowanie, lub rozwój działalności gospodarczej w branży opartej o przetwarzanie lokalnych produktów rolnych.	PROW
		1.2.2.Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru.	PORiM
		1.2.3.Wprowadzanie na rynek nowych, lub rozwój istniejących usług lub produktów umożliwiających dywersyfikację działalności sektora rybackiego i nie związanych z podstawową działalnością rybacką.	PORiM
		1.2.4.Tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej mikro i małych przedsiębiorstw	PROW
		1.2.5.Rozwój współpracy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w celu rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych.	PROW

2 **Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru**	2.1. Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej. (finansowanie z programu RiM)	2.1.1. Działania na rzecz ochrony bioróżnorodności lub renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych zniszczonych w wyniku eutrofizacji, działania polegające na walce z kłusownictwem w celu zachowania i zabezpieczenia różnorodności biologicznej oraz działania mające na celu przywracanie lub zabezpieczanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa, lub odtwarzanie pierwotnego stanu środowiska w przypadku szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt.	PO RiM
	2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów. (finansowanie z programu PROW)	2.2.1. Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, pokazy, konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze, itp.	PROW
3 **Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania**	3.1. Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej (finansowanie z programu PROW)	3.1.1Budowa lub przebudowa dróg gminnych/powiatowych w celu połączenia obiektów użyteczności publicznej z siecią dróg publicznych lub w celu skrócenia dystansu/czasu dotarcia do tych obiektów	PROW
	3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców (finansowanie z programu PROW i RiM)	~~3.2.1.Doradztwo i szkolenia dla mieszkańców zwiększające ich kompetencje w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej~~ – wykreślono zmieniając LSR w dn. 30.09.2016 r.	PROW
		3.2.2.Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych	
		3.2.3.Promowanie zachowania i upowszechniania dziedzictwa lokalnego, np. poprzez tworzenie wiosek tematycznych, odtwarzanie ginących zawodów, organizację wydarzeń promocyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych - regionalnych i lokalnych	PROW

		3.2.4. Działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania, lub upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, w tym rybackich kulinariów	PO RiM
		3.2.5.Podniesienie wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk	PO RiM
		3.2.6. Działania przyczyniające się do integrowania i aktywizowania społeczności dla wdrażania LSR	PROW/fundusz wiodący
	3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów (finansowanie z programu PROW i RiM)	3.3.1.Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie	PO RiM
		3.3.2.Budowa, przebudowa ogólnodostępnej (niekomercyjnej) infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej np. przystanie, porty, zewnętrzne siłownie, place zabaw, ścieżki rowerowe (piesze, konne, narciarskie), muzea, ośrodki kultury, amfiteatry, świetlice, grillownie, wiaty, itp.	PROW
		3.3.3.Inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną historycznie lub terytorialnie związaną z działalnością rybacką	PO RiM

V.5 Wskaźniki i ich powiązanie z diagnozą obszaru i analizą SWOT.

Tab. 21 wskaźniki do analizy SWOT i diagnozy

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Wysokie bezrobocie. Niska aktywność gospodarcza mieszkańców. Zła sytuacja młodych na rynku pracy. Mono sektorowość rynku pracy. Sezonowość dochodów mieszkańców	Cel 1 Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia	1.1 Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury.	1.1.1.Budowa lub rozbudowa infrastruktury, wyposażenie w nowoczesny sprzęt i technologie związane z łańcuchem dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury	1) Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa 2) Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	1) Liczba utworzonych miejsc pracy. 2) Liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim. 3) Liczba utworzonych działalności gospodarczych.	1) Wzrost dochodów mieszkańców obszaru. 2) Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. 3) Spadek liczby osób bezrobotnych w wieku do 35 lat	Sytuacja makroekonomiczna powodująca brak możliwości finansowania operacji przez przedsiębiorców rozwijających się, trudności w uzyskaniu kredytów, pożyczek. Mniejsze zainteresowanie środkami na rozpoczęcie działalności wynikające z dostępności innych środków, gdzie wymagania trwałości projektu są
			1.1.2.Inwestycje w zakładanie przez młodych ludzi przedsiębiorstw opartych na jednym lub kilku etapach łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury	1) Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa.			

							korzystniejsze. Skomplikowanie przepisów i procedur.
Wysokie bezrobocie. Niska aktywność gospodarcza mieszkańców Zła sytuacja młodych na rynku pracy. Mono sektorowość rynku pracy. Sezonowość dochodów mieszkańców		1.2 Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm	1.2.1.Podejmowanie, lub rozwój działalności gospodarczej w branży opartej o przetwarzanie lokalnych produktów rolnych	1) Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa 2) Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa 3) Liczba operacji polegających na utworzeniu inkubatora przetwórstwa lokalnego produktów rolnych	1) Liczba utworzonych miejsc pracy. 2) Liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim. 3) Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi objętej siecią współpracy przedsiębiorców, która otrzymała wsparcie. 4) Liczba podmiotów, które skorzystały z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych. 5) Liczba utworzonych działalności gospodarczych		Stereotypy konkurencyjności w biznesie utrudniające budowanie partnerstw i realizowanie wspólnych działań. Restrykcyjne obwarowania prawne w zakresie uruchamiania inkubatorów przetwórstwa produktów rolnych.
			1.2.2. Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru.	1) Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa. 2) Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.			
			1.2.3.Wprowadzanie na rynek nowych lub rozwój istniejących usług lub produktów umożliwiających dywersyfikację działalności sektora rybackiego i nie związanych z podstawową działalnością rybacką	1) Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			

			1.2.4. Tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej mikro i małych przedsiębiorstw	1))Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa. 2) liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			
			1.2.5. Rozwój współpracy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w celu rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych.	1) Liczba utworzonych partnerstw przedsiębiorców rozwijających rynek zbytu produktów i usług lokalnych.			
Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	**Cel ogólny**	**Cele szczegółowe**	**Planowane przedsięwzięcia**	**Produkty**	**Rezultaty**	**Oddziaływanie**	**Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników**
Zmniejszająca się atrakcyjność wędkarska, rybacka, turystyczna	Cel. 2 Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie	2.1 Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej	2.1.1 Działania na rzecz ochrony bioróżnorodności lub renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych	Liczba operacji zakresie ochrony bioróżnorodności, renaturyzacji, walce z kłusownictwem, poprawy potencjału produkcyjnego sektora rybactwa.	1) Ilość jezior objętych działaniami w zakresie utrzymania potencjału produkcyjnego	1) Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. 2) Utrzymanie co najmniej na	Sytuacja makroekonomiczna wpływająca na trudną sytuację ekonomiczna

obszaru z powodu pogarszającego się stanu wód w jeziorach. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców Zmniejszająca się ilość ryb w jeziorach	atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru		zniszczonych w wyniku eutrofizacji, działania polegające na walce z kłusownictwem w celu zachowania i zabezpieczenia różnorodności biologicznej oraz działania mające na celu przywracanie lub zabezpieczanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa, lub odtwarzanie pierwotnego stanu środowiska w przypadku szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt.”		sektora rybactwa. 2) Liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim	dotychczasowym poziomie ilości poławianych ryb przez gospodarstwa rybackie, szczególnie gatunków zagrożonych	sektora rybackiego utrudniająca zaangażowanie środków w realizacje operacji, problemy z uzyskaniem kredytu, pożyczki. Niewystarczająca ilość środków na wsparcie operacji.

Zmniejszająca się atrakcyjność wędkarska, rybacka, turystyczna obszaru z powodu pogarszającego się stanu wód w jeziorach. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców Zmniejszająca się ilość ryb w jeziorach		2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turytów	2.2.1.Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, pokazy, konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze, itp.	1) Liczba operacji adresowanych do mieszkańców obszaru ukierunkowanych na przekazanie wiedzy o środowisku i zmianach klimatycznych.	1) Liczba osób, którym przekazana została wiedza o środowisku i zmianach klimatycznych. 2) Liczba przeprowadzonych godzin szkoleń, warsztatów, wypraw, badań, pokazów, konkursów, itp.		
Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	**Cel ogólny**	**Cele szczegółowe**	**Planowane przedsięwzięcia**	**Produkty**	**Rezultaty**	**Oddziaływanie**	**Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników**
Niska aktywność gospodarcza, społeczna, kulturalna mieszkańców. Słaba infrastruktura umożliwiająca wzbogacenie oferty turystycznej i	Cel 3 Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania	3.1 Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej	Budowa lub przebudowa dróg gminnych/powiatowych w celu połączenia obiektów użyteczności publicznej z siecią dróg publicznych lub w celu skrócenia dystansu/czasu dotarcia do tych obiektów	1) Liczba operacji dotyczących infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	1) Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej w zakresie wyłączenia społecznego.	1) Poprawa jakości publicznych dróg gminnych obszaru LGD	Trudna sytuacja ekonomiczna sektora publicznego powodująca trudności we wcześniejszym finansowaniu operacji. Stereotypy

poprawę jakości życia. Brak poczucia tożsamości mieszkańców z zamieszkiwanym obszarem. Słabo rozbudowana lokalna infrastruktura techniczna liniowa.							dotyczące konkurencyjności NGO i biznesu utrudniające budowanie partnerstw i podejmowanie wspólnych działań.
		3.2 Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców	~~3.2.1.Doradztwo i szkolenia dla mieszkańców zwiększające ich kompetencje w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej~~ wykreślono zmieniając LSR w dn. 30.09.2016 r.	~~1) Liczba operacji ukierunkowanych na wsparcie szkoleniowe w zakresie kompetencji potrzebnych do prowadzenia działalności gospodarczej.~~ wykreślono zmieniając LSR w dn. 30.09.2016 r.	1) Liczba mieszkańców, którzy nabyli wiedzę i umiejętności w zakresie podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej 2) Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych 3) Liczba przeszkolonych osób z sektora rybackiego. 4) Liczba uczestników inicjatyw promujących dziedzictwo lokalne,	2) Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. 3) Wzrost liczby osób korzystających z noclegów ogółem w turystycznych obiektach noclegowych w regionie. 4) Wzrost dochodów mieszkańców obszaru	

					w tym kulturowe dziedzictwo rybackie. 5) Liczba mieszkańców uczestniczących w działaniach integrujących i aktywizujących organizowanych przez LGD		
			3.2.2.Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych	Liczba operacji w ramach których partnerstwa lokalne realizują działania wspólne dla promocji produktów i usług lokalnych			
			3.2.3.Promowanie zachowania i upowszechniania dziedzictwa lokalnego, np. poprzez tworzenie wiosek tematycznych, odtwarzanie ginących zawodów, organizację wydarzeń promocyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych - regionalnych i lokalnych	Liczba operacji ukierunkowanych na realizację inicjatyw promujących zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa lokalnego.			
			3.2.4.Działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania, lub	Liczba wspartych operacji ukierunkowanych na zachowanie i upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego.			

			upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, w tym rybackich kulinariów				
			3.2.5.Działania podnoszące wiedzę i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk	Liczba wspartych operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego.			
			3.2.6 Działania przyczyniające się do integrowania i aktywizowania społeczności dla wdrażania LSR	Liczba operacji w zakresie integrowania i aktywizowania społeczności dla wdrażania LSR			
		3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów	3.3.1.Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie	Liczba operacji ukierunkowanych na zorganizowanie lub zrewitalizowanie miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej.	1) liczba osób odwiedzających utworzone lub zrewitalizowane miejsca tradycji i historii, w tym historii rybactwa. 2)Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym związanej z obszarem rybackim, lub działalnością rybacką.	1) Wzrost liczby osób korzystających z noclegów ogółem w turystycznych obiektach noclegowych w regionie.	
			3.3.2.Budowa, przebudowa ogólnodostępnej (niekomercyjnej) infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej np. przystanie, porty, zewnętrzne siłownie, place zabaw, ścieżki rowerowe (piesze,	4) Liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej			

			konne, narciarskie), muzea, ośrodki kultury, amfiteatry, świetlice, grillownie, wiaty, itp.				
			3.3.3.Inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną historycznie lub terytorialnie związaną z działalnością rybacką.	Liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub modernizacje obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej związanej z obszarem rybackim			

V.6. Mierzalność wskaźników. Źródła pozyskania danych do pomiaru.

Wybrane wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania odnoszą się bezpośrednio do oczekiwań związanych z niwelowaniem problemów sformułowanych w diagnozie obszaru. Do wskaźników dobrano odpowiednie metody pomiaru pozwalające na mierzalne weryfikowanie ich osiągania. Wszystkie wskaźniki z podziałem na wskaźniki produktu, rezultatu, oddziaływania z przypisanymi im wartościami początkowymi i końcowymi przedstawiono w tabeli poniżej. Ich przypisanie do poszczególnych celów i przedsięwzięć w odniesieniu do problemów opisanych w diagnozie obszaru przedstawione zostało w części V.5 LSR.

Tab. 22 Wskaźniki i ich mierzalność

1.0	CEL OGÓLNY 1	**Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia**			
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	**Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury**			
1.2		**Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm**			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego 1		*Jednostka miary*	Stan początkowy 2013 rok	plan 2023 Rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W1.0	Wzrost dochodów mieszkańców obszaru	% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju	78,53%	81%	GUS -bank danych lokalnych. Wskaźnik liczony poprzez dodanie danych GUS w tym zakresie dla powiatu mrągowskiego i piskiego i następnie ustalenie średniej poprzez podzielenie przez 2
W2.0	Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	57	59	GUS -bank danych lokalnych. Wskaźnik liczony poprzez dodanie danych GUS w tym zakresie dla poszczególnych gmin obszaru LGD i następnie ustalenie średniej poprzez podzielenie przez 8
W3.0	Spadek liczby osób bezrobotnych w wieku do 35 lat	udział % liczby bezrobotnych w wieku do 35 lata w ogólnej liczbie bezrobotnych	44,17%	42,17%	GUS -bank danych lokalnych, oraz dane statystyczne Powiatowych Urzędów Pracy. Wskaźnik liczony poprzez dodanie danych GUS wg przedziału wiekowego do 24 lat i 25-34 w tym zakresie dla poszczególnych gmin obszaru LGD i następnie ustalenie średniej poprzez podzielenie przez 8
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych 1.1 i 1.2		***Jednostka miary***	**Stan początkowy**	**plan 2023 rok**	***Źródło danych/sposób pomiaru***

			2015 rok		
w1.1	Liczba utworzonych miejsc pracy	sztuka	0	4	Informacja samorządu województwa o pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna)
w1.1	Liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim	sztuka	5	16	
w1.1	Liczba utworzonych działalności gospodarczych	sztuka	0	4	Informacja samorządu województwa o pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna). Wyciągi z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej
w1.2	Liczba utworzonych miejsc pracy	sztuka	0	34	Informacja samorządu województwa o pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna)
w1.2	Liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim	sztuka	5	11	
w1.2	Liczba utworzonych działalności gospodarczych	sztuka	0	17	Informacja samorządu województwa o pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna). Wyciągi z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej
w1.2	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi objętej siecią współpracy przedsiębiorców	osoby	0	30	Informacja samorządu województwa o pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
w1.2	Liczba podmiotów, które skorzystały z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	sztuka	0	6	Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna, liczba zawartych przez inkubator umów/wystawionych rachunków dla korzystających z infrastruktury)

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja	Wskaźniki produktu				
			Nazwa	Jednostka miary	wartość początkowa 2015 rok	wartość końcowa 2023 Rok	Źródło danych/ sposób pomiaru

1.1.1	Budowa lub rozbudowa infrastruktury, wyposażenie w nowoczesny sprzęt i technologie związane z łańcuchem dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury	mikro i mali przedsiębiorcy, osoby fizyczne i prawne rozpoczynające działalność gospodarczą	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	1	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	7	
1.1.2	Inwestycje w zakładanie przez młodych ludzi przedsiębiorstw opartych na jednym lub kilku etapach łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury	osoby fizyczne i prawne rozpoczynające działalność gospodarczą	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	3	
1.2.1	Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej w branży opartej o przetwarzanie lokalnych produktów rolnych	mikro i mali przedsiębiorcy, osoby fizyczne i prawne rozpoczynające działalność gospodarczą	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	2	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	2	
				Liczba opeacji polegających na utworzeniu inkubatora przetwórstwa lokalnego produktów rolnych	sztuka	0	2	

1.2.2	Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru	mikro i mali przedsiębiorcy, osoby fizyczne i prawne rozpoczynające działalność gospodarczą	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	3	
				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	4	
1.2.3	Wprowadzanie na rynek nowych, lub rozwój istniejących usług lub produktów umożliwiających dywersyfikację działalności sektora rybackiego i nie związanych z podstawową działalnością rybacką	Przedsiębiorcy z sektora rybackiego	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	9	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
1.2.4	Tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej mikro i małych przedsiębiorstw	mikro i mali przedsiębiorcy, osoby fizyczne i prawne rozpoczynające działalność gospodarczą	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	12	
				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	14	
1.2.5	Rozwój współpracy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w celu rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych	mikro i mali przedsiębiorcy	konkurs	Liczba utworzonych partnerstw przedsiębiorców rozwijających rynek zbytu produktów i usług lokalnych	sztuka	0	2	

SUMA		61			
2.0	**CEL OGÓLNY 2**	**Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru**			
2.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej			
2.2		Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego 2		*Jednostka miary*	Stan początkowy 2013 rok	plan 2023 Rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W1.0	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	% prawidłowych odpowiedzi na test sprawdzający	50% prawidłowych odpowiedzi na test	80% prawidłowych odpowiedzi na test	Stan początkowy wskaźnika wynosi 50% prawidłowych odpowiedzi na test sprawdzający przygotowany przez LGD i przeprowadzony w trakcie organizowania spotkań z mieszkańcami przed pierwszym naborem. W następnych latach wskaźnik mierzony będzie na podstawie: - przeprowadzanych badań testowych (testu opisanego powyżej) z wykorzystaniem internetu, spotkań informacyjno-szkoleniowych, operacji grantowych i operacji edukacyjnych realizowanych przez beneficjentów.
W2.0	Utrzymanie co najmniej na dotychczasowym poziomie ilości poławianych ryb przez gospodarstwa rybackie, szczególnie gatunków zagrożonych	kg	sielawa - 16.800; węgorz - 22.060; okoń - 20.990; sandacz - 26.620; szczupak- 37.800; sum - 360	sielawa - 16.800; węgorz - 22.060; okoń - 20.990; sandacz - 26.620; szczupak- 37.800; sum - 360	Stan początkowy ustalono na podstawie danych zebranych podczas opisu obszaru do LSR 2014-2020 za pomocą opracowań przeprowadzonych przez p. Tomasza Czarkowskiego, oraz danych z Instytutu Rybactwa Śródlądowego. W następnych latach wskaźnik mierzony będzie na podstawie zestawienia uzyskanego na wniosek od Instytutu Rybactwa Śródlądowego, a także na podstawie ankiet i wywiadów skierowanych do użytkowników rybackich
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych 2.1 i 2.2		***Jednostka miary***	**Stan początkowy 2015 rok**	**plan 2023 rok**	***Źródło danych/sposób pomiaru***
w2.1	Ilość jezior objętych działaniami w zakresie utrzymania potencjału produkcyjnego sektora rybactwa.	sztuka	0	10	Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja

w2.1	Liczba utrzymanych miejsc pracy w sektorze rybackim		sztuka	6	6	lokalna).
w2.2	Liczba osób, którym przekazana została wiedza o środowisku i zmianach klimatycznych.		osoba	0	1200	Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna). Sprawozdania z realizacji projektu grantowego z załącznikami na podstawie których ustalone zostaną dane: listy obecności, programy zajęć, dokumentacja zdjęciowa, wzory testów i statystyka ich wyników, statystyka odwiedzin stron www, listy uczestników konkursów, itp. w zależności od formy realizacji operacji
w2.2	Liczba przeprowadzonych godzin szkoleń, warsztatów, wypraw, badań, pokazów, konkursów, itp.		godzina	0	150	

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/ sposób pomiaru
						początkowa 2015 rok	końcowa 2023 Rok	
2.1.1	2.1.1 Działania na rzecz ochrony bioróżnorodności lub renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych zniszczonych w wyniku eutrofizacji, działania polegające na walce z kłusownictwem w celu zachowania i zabezpieczenia różnorodności biologicznej oraz działania mające na celu przywracanie lub zabezpieczanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa, lub	Sektor rybacki	konkurs	Liczba operacji zakresie ochrony bioróżnorodności, renaturyzacji, walce z kłusownictwem, poprawy potencjału produkcyjnego sektora rybactwa	sztuka	0	23	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)

	odtwarzanie pierwotnego stanu środowiska w przypadku szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt.							
2.2.1	Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej np. szkolenia warsztaty, pokazy, konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze	sektor społeczny, sektor publiczny	Projekt grantowy	Liczba operacji adresowanych do mieszkańców obszaru ukierunkowanych na przekazanie wiedzy o środowisku i zmianach klimatycznych.	Sztuka	0	10	Informacje z własnego monitoringu LGD na temat podpisanych umów z grantobiorcami
SUMA				**33**				
3.0	CEL OGÓLNY 3	**Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania**						
3.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	**Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej**						
3.2		**Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców**						
3.3		**Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów**						
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego 3				*Jednostka miary*	Stan początkowy 2013 rok	plan 2023 Rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*	
W1.0	Wzrost dochodów mieszkańców obszaru			% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju	78,53%	81%	GUS -bank danych lokalnych. Wskaźnik liczony poprzez dodanie danych GUS w tym zakresie dla powiatu mrągowskiego i piskiego i następnie ustalenie średniej poprzez podzielenie przez 2	

W2.0	Poprawa jakości publicznych dróg gminnych obszaru LGD	% udział dróg utwardzonych w ogólnej długości dróg gminnych	20,73%	23%	GUS -bank danych lokalnych. Wskaźnik liczony poprzez dodanie danych GUS w tym zakresie dla powiatu mrągowskiego i piskiego i następnie ustalenie średniej poprzez podzielenie przez 2
W3.0	Wzrost liczby osób korzystających z noclegów ogółem w turystycznych obiektach noclegowych w regionie	Liczba osób korzystających z noclegów średnio w miesiącu w skali roku	91 462	100 608	GUS -bank danych lokalnych. Wskaźnik liczony poprzez dodanie wartości liczbowych dla poszczególnych miesięcy i następnie podzieleniu przez 12.
W4.0	Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	57	59	GUS -bank danych lokalnych. Wskaźnik liczony poprzez dodanie danych GUS w tym zakresie dla poszczególnych gmin obszaru LGD i następnie ustalenie średniej poprzez podzielenie przez 8
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych 3.1, 3.2, 3.3		***Jednostka miary***	**Stan początkowy 2015 rok**	**plan 2023 rok**	***Źródło danych/sposób pomiaru***
W3.1	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	osoba	1000 osób	3400	Wskaźnik mierzony na podstawie informacji pozyskanej przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna), oraz na podstawie danych statystycznych z ewidencji ludności w urzędach gmin w zakresie liczby mieszkańców w miejscowościach objętych oddziaływaniem infrastruktury. Wskaźnik początkowy ustalono przyjmując, że sa to mieszkańcy 3 miejscowości wiejskich gdzie planowane są inwestycje. zakłada się, że poprawiona infrastruktura spowoduje zwiększenie ilości korzystających chociażby z powodu poprawy komunikacji pomiędzy sąsiednimi miejscowościami
W3.2	Liczba mieszkańców, którzy nabyli wiedzę i umiejętności w zakresie podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej	osoba	0	5	Wskaźnik mierzony na podstawie informacji pozyskanej przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, zaświadczenia/certyfikaty o ukończonych szkoleniach)

W3.2	Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	osoba	0	5	Wskaźnik mierzony na podstawie informacji pozyskanej przez LGD od beneficjentów (ankieta, wywiad)
W3.2	Liczba przeszkolonych osób z sektora rybackiego	osoba	0	24	Wskaźnik mierzony na podstawie informacji pozyskanej przez LGD od beneficjentów oraz monitoringu projektu współpracy pomiędzy LGD (wniosek, ankieta, wywiad, zaświadczenia/certyfikaty o ukończonych szkoleniach, listy obecności)
W3.2	Liczba uczestników inicjatyw promujących dziedzictwo lokalne, w tym dziedzictwo rybackie	osoba	0	20 000	Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna). Sprawozdania z realizacji projektu grantowego z załącznikami na podstawie których ustalone zostaną dane: listy obecności, programy zajęć, dokumentacja zdjęciowa, statystyka konkursów, listy wystawców, statystyka odwiedzin stron www, listy uczestników konkursów, itp. w zależności od formy realizacji operacji. Monitoring projektu współpracy LGD (listy uczestników inicjatyw organizowanych na bazie zaplecza utworzonego w ramach projektu.
W3.3	Liczba osób odwiedzających utworzone lub zrewitalizowane miejsca tradycji i historii, w tym historii rybactwa	osoba	0	4 000)	Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna), oraz na podstawie danych statystycznych z ewidencji odwiedzających (np.. Wydanych biletów) przekazanych przez instytucje zarządzające obiektami/miejscami
W3.3	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym związanej z obszarem rybackim lub działalnością rybacką	osoba	0	30 000)	Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad, wizja lokalna), oraz na podstawie danych statystycznych z ewidencji odwiedzających przekazanych przez instytucje zarządzające obiektami/miejscami
W3.2	Liczba mieszkańców uczestniczących w działaniach integrujących i aktywizujących organizowanych przez LGD	osoba	0	35 000	Monitoring własny realizowanych operacji w ramach działań bieżących i aktywizacji – dokumentacja i rejestry (listy obecności, rejestr udzielonych konsultacji, statystyka odwiedzin strony wwww, statystyka naborów i jakości

								składanych wniosków, ankiety monitorujące, itp.)
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/ sposób pomiaru
						początkowa 2015 rok	końcowa 2023 Rok	
3.1.1	Budowa lub przebudowa dróg gminnych/powiatowych w celu połączenia obiektów użyteczności publicznej z siecią dróg publicznych, dla skrócenia dystansu/czasu dotarcia do tych obiektów	sektor publiczny	konkurs	Liczba operacji dotyczących infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	sztuka	0	3	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
~~3.2.1~~	~~Doradztwo i szkolenia dla mieszkańców zwiększające ich kompetencje w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej~~ wykreślono zmieniając LSR w dn. 30.09.2016	~~mikro i mali przedsiębiorcy, osoby fizyczne i prawne rozpoczynające działalność gospodarczą~~	~~konkurs~~	~~Liczba operacji ukierunkowanych na wsparcie szkoleniowe w zakresie kompetencji potrzebnych do prowadzenia działalności gospodarczej~~	~~sztuka~~	~~0~~	~~1~~	~~Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)~~

3.2.2	Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych	sektor społeczny, sektor publiczny,, LGD w ramach projektów współpracy	projekt grantowy/ projekty współpracy	Liczba operacji w ramach których partnerstwa lokalne realizują działania dla promocji produktów i usług lokalnych	sztuka	0	16	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad). Monitoring własny projektu współpracy
3.2.3	Promowanie zachowania i upowszechniania dziedzictwa lokalnego, np. poprzez tworzenie wiosek tematycznych, odtwarzanie ginących zawodów, organizację wydarzeń promocyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych - regionalnych i lokalnych	sektor społeczny, sektor publiczny	Konkurs/projekt grantowy	Liczba operacji ukierunkowanych na realizację inicjatyw promujących zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa lokalnego	sztuka	0	13	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
3.2.4	Działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania, lub upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, w tym rybackich kulinariów	sektor społeczny, sektor publiczny	konkurs	Liczba wspartych operacji ukierunkowanych na zachowanie i upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego	sztuka	0	8	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)

3.2.5	Działania podnoszące wiedzę i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk	sektor społeczno-gospodarczy, LGD w ramach projektu współpracy	Konkurs/projekt współpracy	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji osób z sektora rybackiego	sztuka	0	2	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad). Monitoring własny projektu współpracy
3.2.6	Działania przyczyniające się do integrowania i aktywizowania społeczności dla wdrażania LSR	LGD	Aktywizacja funkcjonowanie	Liczba operacji w zakresie integrowania i aktywizowania społeczności do wdrażania LSR	sztuka	0	8	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Monitoring własny operacji w ramach wydatków bieżących i aktywizacji (funkcjonowanie LGD).
3.3.1	Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie	sektor społeczny, sektor publiczny, LGD w ramach projektu współpracy	Konkurs/projekt współpracy	Liczba operacji ukierunkowanych na zorganizowanie lub zrewitalizowanie miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej	sztuka	0	4	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad). Monitoring własny projektu współpracy
3.3.2	Budowa, przebudowa ogólnodostępnej (niekomercyjnej) infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, np. przystanie, porty, zewnętrzne siłownie, place zabaw, ścieżki rowerowe (piesze, konne, narciarskie), muzea, ośrodki kultury, amfiteatry, świetlice, grillownie, wiaty, itp.	sektor społeczno-gospodarczy, sektor publiczny	konkurs	Liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	sztuka	0	16	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)

3.3.3	Inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną historycznie lub terytorialnie związaną z działalnością rybacką	sektor społeczny, sektor publiczny	konkurs	Liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej związanej z obszarem rybackim	Sztuka	0	21	Informacja Samorządu Województwa o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGD od beneficjentów (wniosek, ankieta, wywiad)
SUMA				**91**				

VI. Sposób wyboru i oceny operacji. Sposób ustanawiania kryteriów wyboru.

VI. 1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych.

1. W ramach realizacji LSR, po jej zatwierdzeniu, LGD MM wybiera projekty do realizacji w ramach środków przyznanych na podstawie umowy ramowej. W ramach LSR LGD MM będą realizowane następujące metody wdrażania :
   a) operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż lgd i wybieranych przez Radę Decyzyjną a następnie przedkładanych do weryfikacji do Samorządu Województwa,
   b) projekty grantowe realizowane zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy o rozwoju lokalnym.
   c) Operacje „własne" LGD w których beneficjentem i realizatorem jest LGD w sytuacji kiedy operacja służąca dobru ogółu zaplanowana w LSR nie spotkała się z zainteresowaniem innych wnioskodawców.
2. Projekty współfinansowane w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD MM będą podlegały określonym procedurom, kryteriom naboru i selekcji. Przyjęte rozwiązania są zgodne przepisami krajowymi:
   - ustawą z dnia 20 lutego 2015 o rozwoju lokalnym, wybranych zakresach z ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,
   - rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020.
3. Przyjęte procedury wyboru gwarantują, że co najmniej 70% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi. Procedury są niedyskryminujące, przejrzyste, oparte na obiektywnych kryteriach wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów.
4. Na bazie doświadczeń z wdrażania LSR 2007-2013 i LSROR 2007-2013, wprowadzono rozwiązania zabezpieczające przed popełnianiem błędów przez członków Rady podczas oceny wniosków. Sekretarz Rady upoważniony został do unieważnienia decyzji podjętych przez członków Rady, jeśli zawierają błędy proceduralne lub merytoryczne.
5. Ponadto aby zobiektywizować proces oceny decyzja w sprawie spełniania danego kryterium podejmowana jest większością głosów członków Rady z zachowaniem parytetów sektorowych oraz wyłączeń z wyboru operacji z uwagi na ryzyko zaistnienia konfliktu interesu. Dodatkowo założono prowadzenie rejestru interesów członków Rady, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi projektami. Aby zapewnić nadzór nad dokumentacją z wyboru i bieżącą weryfikację jej poprawności, pracownik biura uczestniczy w posiedzeniach Rady.
6. W przypadku PROW 2014-2020 wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej, będzie wynosiła 100 000 zł na działalność gospodarczą produkcyjną i 50 000 zł na działalność gospodarczą usługową i handlową . Wysokość przyznanej pomocy w formie płatności ryczałtowej wynika z sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. W ciągu ostatnich kilku lat liczba podmiotów gospodarczych na obszarze LGD utrzymuje się na tym samym niskim poziomie. Wysokość proponowanego wsparcia odzwierciedla średnią wysokość wsparcia przyznawanego na podejmowanie działalności gospodarczej w okresie 2007-2013 z uwzględnieniem różnicowania na działalność o charakterze usługowym i produkcyjnym.
7. Intensywność udzielanej pomocy, będzie uzależniona od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Tab. 23 Intensywność pomocy

Program	zakres	beneficjent	Intensywność udzielanej pomocy	Poziom dofinansowania
PROW	Podejmowanie działalności gospodarczej	Osoba fizyczna 50 000zł lub 100 000 zł		do 100% ryczałt
	Rozwijanie działalności gospodarczej	Sektor gospodarczy	do 300 000 zł	do 70% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów

	Tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych	Sektor gospodarczy, sektor społeczny	do 500 000 zł	1. do 70% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów 2. do100% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów
	~~Podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje w zakresie podejmowania lub rozwijania działalności gospodarczej lub tworzenia/rozwijania inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych~~	~~Wnioskodawca ubiegający się jednocześnie o wsparcie na: - podjęcie dz. gosp., - rozwijanie dz. gosp., - tworzenie lub rozwój inkubatora przetw. lokalnego~~	~~do 300 000 zł~~	~~Do 70% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów~~
	Wspieranie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarcza na obszarze wiejskim objętym LSR	Przedsiębiorca	do 300 000 zł	Do 70% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów
	Rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych	Przedsiębiorca	do 300 000 zł	Do 70% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów
	Zachowanie dziedzictwa lokalnego	1. Organizacja pozarządowa 2. sektor publiczny	od 5 000 zł do 50 000 zł	1. do 70% lub do 100% 2. 63,63% Finansowanie wyprzedzające - zaliczka
	Budowa lub przebudowa dróg gminnych	Sektor publiczny	do 300 000 zł	63,63% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów
	Promowanie obszaru LSR	1. Organizacja pozarządowa 2. sektor publiczny	Od 5 000 zł do 50 000 zł	1. do 70% lub do 100% 2. 63,63% Finansowanie wyprzedzające - zaliczka
	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	1. Sektor społeczno-gospodarczy 2. sektor publiczny	do 300 000zł	1. do 70% lub do 100% 2. 63,63% zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów
PROW	Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym poprzez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	3. Organizacja pozarządowa 4. Sektor publiczny	Od 5 000 zł do 50 000 zł	1. do 70% lub do 100% 2. 63,63% Finansowanie wyprzedzające - zaliczka

PO RiM	Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury	Osoba fizyczna przedsiębiorca	Do 300 000 zł	do 50% rzeczywiście poniesionych kosztów kwalifikowanych
	Wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim wspieraniu uczenia się przez całe życie i tworzeniu miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury	Osoba fizyczna, przedsiębiorca	Do 300 000 zł	do 50% rzeczywiście poniesionych kosztów kwalifikowanych
	Wspieranie wykorzystania atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu	Przedsiębiorcy organizacje pozarządowe sektor publiczny	Do 300 000 zł	do 85% rzeczywiście poniesionych kosztów kwalifikowanych
	Propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego	Organizacje pozarządowe Sektor publiczny	Do 300 000 zł	do 85% rzeczywiście poniesionych kosztów kwalifikowanych

VI. 2. Kryteria oceny, sposób ich ustanawiania i zmiany.

VI. 2. 1 Ustanawianie i zmiana kryteriów.

1. Procedury wyboru operacji w tym kryteria wyboru operacji powstały w procesie uspołecznionym obejmującym szereg działań w latach 2014-2015. Udział mieszkańców w przygotowaniu LSR w tym zakresie rozpoczął się już na etapie przeprowadzania ewaluacji aktualnie wdrażanych strategii. Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców w zakresie stosowanych dotychczas kryteriów oceny i zasad wyboru operacji. Uwagi zebrane na tym etapie posłużyły do opracowania przez zespół roboczy wstępnej propozycji kryteriów wyboru do LSR. Projekt tych treści skonsultowany został z mieszkańcami poprzez umieszczenie propozycji na stronie internetowej LGD, przesłanie pocztą e-mail do członków Stowarzyszenia i mieszkańców wg bazy adresowej posiadanej przez LGD. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag i propozycji. Na tym etapie konsultacje przeprowadzono również podczas panelów dyskusyjnych z sektorem rybackim i sektorem publicznym (władze samorządowe) oraz członkami organów Stowarzyszenia: Rady Decyzyjnej, Komitetu i Zarządu wdrażających Strategie 2007-2013. Spotkania takie odbyły się w dniu 09.11.2015 r. i 02.12.2015 Następnie zespół roboczy podczas panelu i warsztatu ewaluacyjnego przeanalizował zgłoszone uwagi i przygotował projekt kryteriów wyboru operacji, który został przedstawiony członkom Stowarzyszenia do dyskusji i zatwierdzenia na Walnym Zebraniu Członków 17.12.2015r.
2. Procedury wyboru operacji stanowią integralną część Umowy ramowej na realizację LSR, zatwierdzonej uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, a zatem ich zmiana będzie przeprowadzana w tym samym trybie. Przygotowanie i wdrażanie LSR należy do zadań Zarządu zgodnie z § 34 pkt 7 Statutu LGDMM. Tak więc inicjatywa dotycząca zmian kryteriów wyboru operacji powinna wyjść ze strony Zarządu w oparciu o wyniki ewaluacji wdrażania LSR. Procedura zmiany kryteriów zostaje uruchomiona, jeżeli przyjęte w ramach Procedury wyboru i oceny operacji zestawy kryteriów nie przynoszą spodziewanych rezultatów i nie powodują wyboru operacji, które w najlepszy sposób przyczyniałyby się do realizacji celów LSR.
3. Procedura zmiany kryteriów przebiegać będzie zgodnie z opracowanymi szczegółowymi procedurami aktualizacji LSR stanowiącymi załącznik nr 1 do strategii.
4. W następnym rozdziale zaprezentowano wypracowane kryteria wyboru w odniesieniu do analizy SWOT i diagnozy obszaru. Natomiast szczegółowy sposób ich stosowania, definicje i wymagania w zakresie dokumentów

koniecznych do ich weryfikacji zawarte zostały dokumencie „Procedury oceny i wyboru operacji" przyjętym odrębną uchwałą Walnego Zebrania Członków.

VI.2.2. Wypracowane w procesie uspołecznionym kryteria lokalne oceny operacji.

1) Dla zakresów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

Tab. 24 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Rozwój przedsiębiorczości na obszarze wiejskim objętym strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność"

Lp.	Kryterium	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Przynależność do grupy defaworyzowanej	Wnioskodawca jest osobą fizyczną w wieku do 35 lat pozostającą bez zatrudnienia w formie umowy o pracę.	5 pkt.	W 1, 2
2.	Tworzenie nowych miejsc pracy max. 15 pkt.	W wyniku realizacji operacji utworzone zostanie 1 miejsce pracy	5 pkt.	W 1, 2
		W wyniku realizacji operacji utworzone zostaną 2 i więcej miejsc pracy.	15 pkt	
3.	Innowacyjność operacji	Operacja spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11
4.	Wpływ na rozwój rynku zbytu lokalnych produktów rolnych	Operacja dotyczy utworzenia lub rozwoju działalności produkcyjnej prowadzonej w oparciu o lokalny produkt rolny	5 pkt.	W 1, 4: S 2
5.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu	Wnioskodawca wykazał, że zaplanowane w operacji inwestycje lub zakupy przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	5 pkt.	W 11; S 1
6.	Wpływ na zmniejszenie mono sektorowości gospodarczej obszaru max. 10 pkt.	Operacja dotyczy zakładania lub rozwoju działalności usługowej, z wyłączeniem operacji w zakresie tworzenia miejsc noclegowych	5 pkt.	W 1, 3, 4 S 2
		Operacja dotyczy zakładania lub rozwoju działalności produkcyjnej.	10 pkt.	
7.	Zaangażowanie środków innych niż środki PROW max. 6 pkt.	Zadeklarowany wkład własny wnioskodawcy powoduje zmniejszenie określonej intensywności pomocy o 5%	3 pkt.	W 1, 4, 7 S 4, 12
		Zadeklarowany wkład własny wnioskodawcy powoduje zmniejszenie określonej intensywności pomocy o 10% i więcej	6 pkt.	
8.	Wpływ na rozwój ekonomii społecznej na obszarze LGD	Przedmiotem operacji jest rozwój działalności gospodarczej podmiotu ekonomii społecznej	5 pkt.	W 1, 2, 4 S 2, 3, 4
Minimalna liczba punktów konieczna do uzyskania – 17, w tym co najmniej 5 pkt. w kryterium „tworzenie miejsc pracy"				

Tab. 25 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Wspieranie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR" oraz „Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych, z wyłączeniem operacji polegających na budowie lub modernizacji targowiska objętych zakresem wsparcia w ramach działania, o którym mowa …"

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Zakres oddziaływania na rozwój obszaru	W wyniku realizacji operacji przewidywane jest zwiększenie sprzedaży usług lub produktów oferowanych przez podmioty współpracujące	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4 S 1, 2, 3, 4, 5
2.	Tworzenie nowych miejsc pracy max. 15 pkt.	W wyniku realizacji operacji utworzone zostanie 1 miejsce pracy.	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4 S 4, 6
		W wyniku realizacji operacji utworzone zostaną 2 i więcej miejsc pracy.	15 pkt	
3.	Wpływ na konkurencyjność obszaru w branży turystycznej max. 10 pkt	W wyniku realizacji operacji opracowana zostanie i wdrożona oferta kompleksowego świadczenia usług na którą składają się co najmniej 4 usługi podstawowe świadczone przez co najmniej 2 podmioty	5 pkt.	W 1, 3, 4, 6 S1, 2, 3, 4
		W wyniku realizacji operacji opracowana zostanie i wdrożona oferta kompleksowego świadczenia usług na którą składają się więcej niż 4 usługi podstawowe świadczone przez co najmniej 3 podmioty	10 pkt.	
4.	Wpływ na zmniejszenie mono sektorowości gospodarczej obszaru max. 10 pkt.	W wyniku realizacji operacji opracowana zostanie i wdrożona oferta kompleksowej sprzedaży produktów, lub usług lokalnych (spoza branży turystycznej) przez co najmniej 3 podmioty	5 pkt.	W 1, 2, 3 S 2, 4, 5
		W wyniku realizacji operacji opracowana zostanie i wdrożona oferta kompleksowej sprzedaży produktów, lub usług lokalnych (spoza branży turystycznej) przez więcej niż 3 podmioty	10 pkt.	
5.	Zaangażowanie środków innych niż środki PROW max. 6 pkt.	Zadeklarowany wkład własny wnioskodawcy powoduje zmniejszenie określonej intensywności pomocy o 5%	3 pkt.	W 1, 4, 7 S 4, 12
		Zadeklarowany wkład własny wnioskodawcy powoduje zmniejszenie określonej intensywności pomocy o 10 % i więcej	6 pkt.	
6.	Innowacyjność operacji	Operacja spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania - 12 w tym co najmniej 5 pkt. w kryterium „Wpływ na konkurencyjność obszaru w branży turystycznej” lub w kryterium „Wpływ na zmniejszenie mono sektorowości gospodarczej obszaru”.				

Tab. 26 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej”

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Wpływ na zwiększenie konkurencyjności obszaru. max. 10 pkt.	Operacja podnosi atrakcyjność turystyczną obszaru poprzez utworzenie lub modernizację infrastruktury turystycznej, lub rekreacyjnej	10 pkt.	W 8, 9 S 3, 7, 11
		Operacja przyczynia się do zwiększenia dostępności usług publicznych poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną	10 pkt.	

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
2.	Zdolność beneficjenta do efektywnej realizacji operacji w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy max. 10 pkt.	do wniosku dołączone jest pozwolenie budowlane, pozwolenie wodno-prawne albo zgłoszenie, o których mowa w przepisach prawa budowlanego (w przypadku gdy wymaga tego specyfika operacji), lub	10 pkt.	W 1, 6, 8, 9 S 3, 7, 11
		do wniosku dołączone są dokumenty potwierdzające planowane koszty operacji, (w przypadku operacji które nie wymagają pozwolenia na budowę, pozwolenia wodno-prawnego lub zgłoszenia o których mowa w przepisach prawa budowlanego).	10 pkt.	
3.	Innowacyjność projektu	Projekt spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11 S 2, 4, 6
4.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	Wnioskodawca wykazał, że zaplanowane w operacji inwestycje oraz zakupy przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	5 pkt.	W 11; S 1
5.	Wpływ na zwiększenie spójności terytorialnej obszaru.	Operacja realizowana będzie w miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 5 tys.	5 pkt.	W 6, 8, 9 S 9, 10
6.	Tworzenie nowych miejsc pracy	W wyniku realizacji operacji utworzone zostanie 1 miejsce pracy.	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4 S 4, 6
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania – 12, w tym co najmniej 5 pkt. w kryterium „Wpływ na zwiększenie spójności terytorialnej obszaru”.				

Tab. 27 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych” oraz z zakresu „Zachowanie dziedzictwa lokalnego.”

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Wpływ na zwiększenie spójności terytorialnej obszaru poprzez budowanie tożsamości lokalnej. max. 5 pkt.	Operacja przyczynia się do promowania i przekazania do społeczeństwa wiedzy o dziedzictwie lokalnym w zakresie zasobów historyczno-kulturowych	5 pkt.	W 1, 4, 5, 6 S 2, 3, 4, 6, 10
		Operacja przyczynia się do promowania i przekazania do społeczeństwa wiedzy o dziedzictwie lokalnym w zakresie zasobów przyrodniczych	5 pkt.	
2.	Efekt aktywności i współpracy max. 10 pkt.	Operacja będzie realizowana przez co najmniej 2 partnerów.	5 pkt.	W 1, 4, 5, 6 S 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11
		W wyniku realizacji operacji wiedza o obszarze oraz w zakresie dziedzictwa lokalnego przekazana zostanie co najmniej 200 osobom.	5 pkt.	
3.	Efekt trwałości rezultatów operacji, max. 5 pkt.	W wyniku realizacji operacji powstanie stałe miejsce związane z zachowaniem dziedzictwa historyczno-kulturowego, np. wioska tematyczna, miejsce ginących zawodów, ekspozycja, ogólnodostępny obiekt zabytkowy, itp.	5 pkt.	W 1, 5, 6, 7, 10, 11 S 1, 2, 3, 4, 6, 10

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
		W wyniku realizacji operacji powstanie stałe miejsce związane z zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego, np. wioska edukacyjna, ścieżka przyrodnicza, ekspozycja, itp.	5 pkt.	
4.	Efekt budowania wizerunku jakości produktów i usług lokalnych	Operacja przewiduje działania w zakresie promocji produktów, lub usług lokalnych wytwarzanych/świadczonych na obszarze co najmniej 2 gmin	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4, 6, 11 S 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania - 10				

Tab. 28 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych"

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Wpływ na zwiększenie wiedzy i świadomości ekologicznej mieszkańców max. 10 pkt.	W wyniku realizacji operacji wiedza w zakresie środowiska oraz zmian klimatycznych przekazana zostanie co najmniej 150	5 pkt.	W 1, 5, 6, 7, 10, 11 S 1, 2, 3, 4, 6, 10
		W wyniku realizacji operacji wiedza w zakresie środowiska oraz zmian klimatycznych przekazana zostanie co najmniej 50 uczniom, lub przedszkolakom	5 pkt.	
2.	Innowacyjność projektu	Projekt spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11 S 2, 4, 6
3.	Efekt aktywności i współpracy	Operacja będzie realizowana przez co najmniej 3 partnerów, w tym co najmniej jeden partner z kategorii „grupa nieformalna".	5 pkt.	W 1, 5, 6, 7, 10, 11 S 1, 2, 3, 4, 6, 10
4.	Wpływ na zwiększenie spójności terytorialnej obszaru.	Operacja realizowana będzie w miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 5 tys.	5 pkt.	W 6, 8, 9 S 9, 10
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania - 10				

Tab. 29 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych"

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Efekt włączenia społecznego	W wyniku operacji zostanie wybudowana lub przebudowana droga skracająca dystans lub czas dotarcia do obiektów użyteczności publicznej	5 pkt.	W 1, 5, 6, 9 S 9, 11
2.	Wpływ na zwiększenie spójności terytorialnej obszaru.	Operacja realizowana będzie w miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 5 tys.	5 pkt.	W 6, 8, 9 S 9, 10
3.	Wpływ na zwiększenie konkurencyjności obszaru.	Operacja podnosi atrakcyjność obszaru poprzez budowę lub modernizację infrastruktury drogowej ułatwiającej dostęp do usług publicznych świadczonych dla mieszkańców obszaru.	5 pkt.	W 8, 9 S 3, 7, 11

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
4.	Zdolność beneficjenta do efektywnej realizacji operacji w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy max. 10 pkt.	do wniosku dołączone jest pozwolenie budowlane, pozwolenie wodno-prawne albo zgłoszenie, o których mowa w przepisach prawa budowlanego (w przypadku gdy wymaga tego specyfika operacji),	10 pkt.	W 1, 6, 8, 9 S 3, 7, 11
		do wniosku dołączone są dokumenty potwierdzające planowane koszty operacji, (w przypadku operacji które nie wymagają pozwolenia na budowę, pozwolenia wodno-prawnego lub zgłoszenia o których mowa w przepisach prawa budowlanego).	10 pkt.	
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania – 10, w tym obowiązkowo 5 pkt. w kryterium „efekt włączenia społecznego".				

5) Dla zakresów Programu Rybactwo i Morze

Tab. 30 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury"

Lp.	Kryterium/sposób oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Przynależność do sektora rybackiego max. 10 pkt.	Wnioskodawca jest osobą, o której mowa w §6 ust. 5 Rozporządzenia przez okres krótszy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4, 11 S 2, 12
		Wnioskodawca jest osobą, o której mowa w §6 ust. 5 Rozporządzenia przez okres dłuższy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	10 pkt.	
2.	Przynależność do grupy defaworyzowanej.	Wnioskodawca jest osobą w wieku do 40 lat pozostającą bez zatrudnienia w formie umowy o pracę	5 pkt.	W 1, 2, 3
3.	Tworzenie nowych miejsc pracy. max. 15 pkt.	W wyniku realizacji operacji utworzone zostanie 1 miejsce pracy	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4 S 4, 6
		W wyniku realizacji operacji utworzone zostaną 2 i więcej miejsc pracy	15 pkt	
4.	Utrzymanie miejsc pracy w sektorze rybackim max. 15 pkt.	Wnioskodawca spełnia kryterium określone w pkt. 1 i w wyniku realizacji operacji utrzymane zostanie 1 miejsce pracy w sektorze rybackim	5 pkt	W 1, 2, 3, 4, 11 S 4, 6, 12
		Wnioskodawca spełnia kryterium określone w pkt. 1 W wyniku realizacji operacji utrzymane zostaną co najmniej 2 miejsca pracy w sektorze rybackim	15 pkt	
5.	Innowacyjność operacji	Operacja spełnia kryterium innowacyjności	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11 S 2, 4, 6
6.	Rozwój przedsiębiorczości w oparciu o lokalny produkt rybołówstwa i akwakultury max. 10 pkt.	Operacja dotyczy tworzenia lub rozwoju działalności usługowej prowadzonej w oparciu o lokalny produkt rybołówstwa i akwakultury.	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4, 11 S 2, 5, 7
		Operacja dotyczy tworzenia lub rozwoju działalności produkcyjnej prowadzonej w oparciu o lokalny produkt rybołówstwa i akwakultury.	10 pkt.	

Lp.	Kryterium/sposób oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
7.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu	Wnioskodawca wykazał, że zaplanowane w operacji inwestycje oraz zakupy przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	5 pkt.	W 11; S 1
Minimalna liczba punktów konieczna o uzyskania – 15, w tym co najmniej 5 pkt. za kryterium tworzenia lub utrzymania miejsc pracy				

Tab. 31 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Wspieranie zróżnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich"

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Przynależność do sektora rybackiego. max. 10 pkt.	Wnioskodawca jest osobą, o której mowa w §6 ust. 5 Rozporządzenia przez okres krótszy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4, 11 S 2, 12
		Wnioskodawca jest osobą, o której mowa w §6 ust. 5 Rozporządzenia przez okres dłuższy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	10 pkt.	
2.	Przynależność do grupy defaworyzowanej	Wnioskodawca jest osobą w wieku do 40 lat pozostającą bez zatrudnienia w formie umowy o pracę	5 pkt.	W 1, 2, 3
3.	Tworzenie nowych miejsc pracy max. 15 pkt.	W wyniku realizacji operacji utworzone zostanie 1 miejsce pracy[1]	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4 S 2, 3, 4, 6, 12
		W wyniku realizacji operacji utworzone zostaną 2 lub więcej miejsc pracy	15 pkt	
4.	Utrzymanie miejsc pracy w sektorze rybackim max. 15 pkt.	Wnioskodawca spełnia kryterium określone w pkt. 1 i w wyniku realizacji operacji utrzymane zostanie 1 miejsce pracy w sektorze rybackim	5 pkt	W 1, 2, 3, 4, 11 S 2, 3, 4, 6, 12
		Wnioskodawca spełnia kryterium określone w pkt. 1 W wyniku realizacji operacji utrzymane zostaną co najmniej 2 miejsca pracy w sektorze rybackim	15 pkt	
5.	Innowacyjność operacji	Operacja spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11 S 2, 4, 6
6.	Rozwój przedsiębiorczości max. 10 pkt.	Operacja dotyczy rozwoju działalności gospodarczej opartej o wykorzystanie wodnego potencjału obszaru.	5 pkt.	W 1, 2, 3, 7, 8, 11 S 1, 3, 6, 7
		Operacja dotyczy zakładania nowej działalności opartej o wykorzystanie wodnego potencjału obszaru.	10 pkt.	
7.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu	Wnioskodawca wykazał, że zaplanowane w operacji inwestycje oraz zakupy przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	5 pkt.	W 11; S 1
8.	Wpływ na różnicowanie działalności i dywersyfikację zatrudnienia w	Wnioskodawca spełnia kryterium określone w pkt. 1 i operacja przewiduje wprowadzenie na rynek nowych usług lub produktów nie związanych z podstawową działalnością rybacką.	10 pkt.	W 1, 2, 3, 4, 7, 8, 11 S 1, 3, 6, 7, 12

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
	sektorze rybactwa max. 10 pkt.	Wnioskodawca spełnia kryterium określone w pkt. 1 i operacja przewiduje rozwój i udoskonalanie oferowanych usług lub produktów nie związanych z podstawową działalnością rybacką.	5 pkt.	
9	Wpływ na rozwój ekonomii społecznej na obszarze LGD	Przedmiotem operacji jest rozwój działalności gospodarczej podmiotu ekonomii społecznej	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4 S 9, 10
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania – 18, w tym co najmniej 5 pkt. w kryterium tworzenia lub utrzymania miejsc pracy				

Tab. 32 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego"

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Efekt trwałości rezultatów operacji	W wyniku realizacji operacji powstanie stałe miejsce związane z zachowaniem rybackiego dziedzictwa kulturowego, np. wioska tematyczna, miejsce ginących zawodów, ekspozycja, ścieżka edukacyjna, ścieżka przyrodnicza, obiekt zabytkowy, muzeum, itp.	5 pkt.	W 1, 5, 6, 7, 10, 11 S 1, 2, 3, 4, 6, 10
2.	Wpływ na zwiększenie wiedzy i świadomości mieszkańców o rybackim dziedzictwie kulturowym. max. 10 pkt.	W wyniku realizacji operacji wiedza w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego przekazana zostanie co najmniej 150 osobom	5 pkt.	W 1, 5, 6, 10 S 1, 2, 3, 4, 6, 10, 11
		W wyniku realizacji operacji wiedza w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego przekazana zostanie co najmniej 50 uczniom, lub przedszkolakom	5 pkt.	
3.	Wpływ na zwiększenie konkurencyjności obszaru.	Operacja polega na realizacji inwestycji w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną lub rekreacyjną związaną historycznie lub terytorialnie z działalnością rybacką.	10 pkt.	W 8, 9 S 3, 7, 11
4.	Zdolność beneficjenta do efektywnej realizacji operacji w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy max. 10 pkt.	do wniosku dołączone jest pozwolenie budowlane, pozwolenie wodno-prawne albo zgłoszenie, o których mowa w przepisach prawa budowlanego (w przypadku gdy wymaga tego specyfika operacji),	10 pkt.	W 1, 6, 8, 9 S 3, 7, 11
		do wniosku dołączone są dokumenty potwierdzające planowane koszty operacji, (w przypadku operacji które nie wymagają pozwolenia na budowę, pozwolenia wodno-prawnego lub zgłoszenia o których mowa w przepisach prawa budowlanego).	10 pkt.	
5.	Innowacyjność operacji.	Operacja spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11 S 2, 4, 6
6	Efekt aktywności i współpracy	Operacja będzie realizowana przez co najmniej 2 partnerów.	5 pkt.	W 1, 4, 5, 6 S 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania - 14				

Tab. 33 Kryteria wyboru operacji dla zakresu „Wspieranie i wykorzystanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia klimatu"

Lp.	Kryterium oceny	Opis	Waga punktowa	Adekwatność do SWOT
1.	Przynależność do sektora rybackiego. max. 10 pkt.	Wnioskodawca jest osobą, o której mowa w §6 ust. 5 Rozporządzenia przez okres krótszy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	5 pkt.	W 1, 2, 3, 4, 11 S 2, 12
		Wnioskodawca jest osobą, o której mowa w §6 ust. 5 Rozporządzenia przez okres dłuższy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	10 pkt.	
2.	Wpływ na zachowanie bioróżnorodności w jeziorach obszaru LGD max. 5 pkt.	Operacja przewiduje objęcie działaniami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu obszar co najmniej 2 jezior	5 pkt.	W 6, 7, 10, 11 S 1, 2, 6
		W wyniku realizacji operacji przeprowadzony zostanie proces renaturyzacji obszaru co najmniej 1 jeziora zniszczonego w wyniku eutrofizacji	5 pkt.	
3.	Wpływ na zwiększenie konkurencyjności obszaru w zakresie atrakcyjności wędkarskiej i rybackiej	Operacja przyczynia się do przywracania lub zachowania potencjału produkcyjnego sektora rybactwa na obszarze co najmniej 2 jezior	5 pkt.	W 6, 7, 10, 11 S 1, 2, 6
4.	Innowacyjność projektu	Projekt spełnia kryterium innowacyjności.	5 pkt.	W 1, 4, 6, 11 S 2, 4, 6
5.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	Wnioskodawca wykazał, że zaplanowane w operacji inwestycje oraz zakupy przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.	5 pkt.	W 11; S 1
6.	Wpływ na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy	w wyniku realizacji operacji utrzymane zostanie co najmniej 1 miejsce pracy	5 pkt.	W 1, 2, 3, 11
Minimalna liczba punktów koniecznych do uzyskania – 12.				

VI.3. Zasada innowacyjności w kryteriach wyboru operacji.

Długookresowy program wzrostu społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej, określony w dokumencie Europa 2020, zakłada trzy priorytety: zrównoważonego rozwoju, inteligentnego wzrostu i włączenia społecznego. Również w poszczególnych EFSI podkreśla się znaczenie innowacyjności w realizacji operacji. Jednocześnie trzeba zauważyć, że nie zawsze określenie innowacyjności przypisuje się tylko w znaczeniu technologii, maszyn, oprogramowania, czy systemów organizacyjnych i zarządzania.
W przypadku wdrażania niniejszej LSR kryterium innowacyjności określono w sposób przystający do celów w niej zakładanych oraz realiów wynikających z uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz geograficznych.
Dlatego przyjęto podstawową zasadę wg której za innowacje uznaje się wszelkie zmiany jakościowe charakteryzujące się nowością i oryginalnością w skali miejscowości, gminy, obszaru LGD, a nawet gospodarstwa, czy przedsiębiorcy.
W przypadku działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości operacja spełniać będzie kryterium innowacyjności jeżeli przewiduje:

- rozwój nowych produktów/usług, lub
- działania związane z ułatwianiem dostępu do alternatywnych rynków zbytu produktów/ usług, lub
- wykorzystanie nowoczesnych maszyn, lub technologii, lub systemów informatycznych, lub systemów zarządzania (nowych lub znacząco udoskonalonych dla firmy).

W przypadku pozostałych działań uważa się za innowacyjne przedsięwzięcia będące autorskim pomysłem wnioskodawców, które nie zostały wdrożone (nie są stosowane) na terenie działania LGD „Mazurskie Morze". Innowacyjność w rozumieniu LSR oznacza również wykorzystanie unikalnych i charakterystycznych dla obszaru zasobów w sposób powodujący, że proponowane w operacji rozwiązania będą innowacyjne. Na przykład nietypowe/niestandardowe wykorzystanie zasobów do działań promocyjnych, czy szkoleniowo-informacyjnych.
Jednocześnie należy pamiętać, że sama realizacja inwestycji np. budowa, remont, czy wyposażenie świetlicy czy innych obiektów infrastrukturalnych (pomosty, plaże, place zabaw, siłownie, itp.) co do zasady nie jest formą innowacyjną. Wyjątek stanowi tu operacja dla której rzeczywiście zastosowano nowatorskie rozwiązania technologiczne. Natomiast w przypadku przedsięwzięć dotyczących standardowych obiektów innowacyjności należałoby raczej poszukiwać w sposobie/formule realizacji, czy działania obiektu przewidującej partycypacyjny charakter, włączający mieszkańców do planowania i wpływania na późniejsze wykorzystanie efektów operacji.
Kryterium innowacyjności zastosowane zostało we wszystkich kartach oceny operacji z zakresu przedsięwzięć wskazanych w LSR w zakresie RLKS.

VI. 4. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych

Metoda wdrażania Operacje „własne" w których beneficjentem i realizatorem jest LGD stosowana jest w sytuacji kiedy operacja służąca dobru ogółu zaplanowana w LSR nie spotkała się z zainteresowaniem innych wnioskodawców. Metoda będzie stosowana aby zapewnić osiągnięcie wszystkich wskaźników zaplanowanych w ramach LSR. Operacje własne odnoszą się do projektów adresowanych do sektora społecznego i publicznego na działania o charakterze niezarobkowym. LGD deklaruje realizację operacji własnej, zamieszczając informację o planowanej operacji na 30 dni na stronie internetowej Stowarzyszenia.
Dopuszcza się realizację operacji własnych w ramach celów i przedsięwzięć:

Tab. 34 Operacje własne

Cele ogólne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Program finansujący
2. Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru	2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów.	2.2.1.Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, pokazy konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze, itp	PROW
3. Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania	3.2 Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców.	3.2.2.Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych	PROW
		3.2.4.Działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania, lub upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, w tym rybackich kulinariów	PO RiM
		3.2.5.Podniesienie wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk	PO RiM
	3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów	3.3.1 Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie	PO RiM

Projekt realizowany metodą operacji własnych, poddawany jest procedurze oceny Rady analogicznej do oceny operacji składanych przez wnioskodawców innych niż LGD. Operacja może być rekomendowana do dofinansowania jeśli uzyska co najmniej minimalną ilość punktów z oceny kryterialnej dla danego zakresu tematycznego.

W ramach LSR przewiduje się realizację Projektów grantowych w ramach PROW. Projekty Grantowe adresowane są do sektora publicznego i społecznego. Projekty Grantowe będą realizowane w ramach celów i przedsięwzięć:

Tab. 35 Projekty grantowe

Cele ogólne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Program finansujący	Przewidziana Kwota w zł
2. Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru	2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów.	2.2.1.Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, pokazy konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze, itp.	PROW	200 000
3.Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania	3.2.Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców.	3.2.2.Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych	PROW	610 000
		3.2.3.promowanie zachowania i upowszechniania dziedzictwa lokalnego, np. poprzez tworzenie wiosek tematycznych, odtwarzanie ginących zawodów, organizację wydarzeń promocyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych – regionalnych i lokalnych	PROW	500 000

Poprzez wdrażanie projektów grantowych, zostaną osiągnięte następujące wskaźniki produktu i rezultatu:

1. Liczba operacji adresowanych do mieszkańców obszaru ukierunkowanych na przekazanie wiedzy o środowisku i zmianach klimatycznych – 10 sztuk (wskaźnik produktu).
2. Liczba osób, którym przekazana została wiedza o środowisku i zmianach klimatycznych – 1200 osób (wskaźnik rezultatu).
3. Liczba przeprowadzonych godzin szkoleń, warsztatów, wypraw, badań, pokazów, konkursów, itp.) – 150 godzin (wskaźnik rezultatu).
4. Liczba operacji w ramach których partnerstwa lokalne realizują działania dla promocji produktów i usług lokalnych - 16 sztuk (wskaźnik produktu).
5. Liczba uczestników inicjatyw promujących dziedzictwo lokalne, w tym dziedzictwo rybackie – 6 000 (wskaźnik rezultatu)
6. Liczba operacji ukierunkowanych na realizację inicjatyw promujących zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa lokalnego – 13 sztuk (wskaźnik produktu).

VII. Plan działania

Osiąganie zaplanowanych w LSR celów i wskaźników rozplanowane zostało z uwzględnieniem przedziałów czasowych uwidocznionych w szczegółowym planie działania stanowiącym załącznik nr 3 do LSR. Ogólną kwotę na wdrażanie LSR w okresie 2014-2020 wynoszącą 17 937 900zł podzielono na środki dwóch programów:

- PROW 2014-2020 – 9 500 000zł
- PO RiM 2014-2020 – 8 437 900zł

Połowę w/w kwot przeznaczono na dofinansowanie operacji przyczyniających się do tworzenia i utrzymania miejsc pracy na obszarze LGD. Mając na względzie fakt, że pierwsze konkursy LGD będzie mogła ogłosić w trzecim lub czwartym kwartale 2016 roku w przedziale czasowym 2016-2018 zaplanowano do wydatkowania 11,6 mln. zł środków dla beneficjentów innych niż LGD. Stanowi to ponad 60 % ogólnej kwoty przeznaczonej dla beneficjentów. W okresie tym zaplanowano osiąganie większości wskaźników w większości zaplanowanych działań. Natomiast dla przedsięwzięć związanych z infrastrukturą drogową, oraz organizowaniem lub rewitalizowaniem miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej zaplanowano osiągnięcie 100% wskaźników w pierwszym przedziale czasowym. Dla działań dotyczących infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej planuje się osiągnięcie ponad 80% wskaźników produktu w pierwszym przedziale czasowym. Również w przedziale czasowym 2016-2018 zaplanowano osiągnięcie celów i wskaźników przypisanych do dwóch projektów współpracy realizowanych z dwóch programów (234 100zł). Pozostałe wskaźniki przypisane do projektów współpracy osiągane będą w latach 2019-2021 (400 000zł).
W drugim przedziale czasowym 2019-2021 zaplanowano osiąganie około 50% wskaźników produktu związanych z działaniami w zakresie tworzenia i utrzymania miejsc pracy. Środki z dwóch programów przeznaczone na dofinansowanie operacji beneficjentów innych niż LGD wyniosą w tym okresie 6,3 mln zł i stanowić będą prawie 35% ogólnego budżetu na wdrażanie LSR w tym trybie. W ostatnim okresie planuje się uruchomić środki w przypadku niewykorzystania ich we wcześniejszych okresach, pod warunkiem że LGD uzyska zgodę na ich przesunięcie w budżecie.

Około 50% wskaźników rezultatu planuje się do osiągnięcia na koniec roku 2021 co związane jest z wymaganiami w zakresie czasu utrzymania trwałości utworzonych miejsc pracy, albo badaniami czasowymi w zakresie liczby osób korzystających z wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury.

Plan osiągania wskaźników realizowany będzie przy podobnym zaangażowaniu jednocześnie środków z dwóch programów w tych samych przedziałach czasowych.

VIII. Budżet LSR

VIII. 1. Budżet z podziałem na poszczególne fundusze

Ogólną kwotę na wdrażanie LSR w okresie 2014-2020 wynoszącą 18 872 000zł podzielono na środki dwóch programów:
- PROW 2014-2020 – 9 500 000zł
- PO RiM 2014-2020 – 8 437 900zł

Do kwot powyższych doliczyć należy środki zaplanowane na realizację projektów współpracy:
- PROW 2014-2020 – 490 000zł
- PO RiM 2014-2020 – 444 100zł

Wydatkowanie środków na wdrażanie LSR (beneficjenci inni niż LGD oraz grantobiorcy + projekty współpracy) w poszczególnych latach zaplanowano w sposób następujący:

Tab. 36 Budżet w przedziałach czasowych (bez bieżących i aktywizacji)

Nazwa programu	Przedziały czasowe						
	2016 - 2018		2019 – 2021		2022 - 2023		RAZEM
	Wdrażanie	Projekty współpracy	Wdrażanie	Projekty współpracy	Wdrażanie	Projekty współpracy	
P R O W 2014–2020	6 364 000,00	190 000,00	3 136 000	285 000,00	0,00	0,00	9 975 000
PO R i M 2014 – 2020	5 266 002,00	444 100,00	3 171 898	0,00	0,00	0,00	8 882 000,00

Budżet z podziałem na fundusze przedstawiono również w załączniku nr 4 do LSR.

VIII. 2 Powiązanie budżetu z celami LSR

Zgodnie z założeniami osiągania wskaźników określonymi na poziomie krajowym, również w budżecie na wdrażanie LSR 50% środków przypisano celom i przedsięwzięciom ukierunkowanym na zmianę sytuacji na rynku pracy poprzez tworzenie lub utrzymanie miejsc pracy. Poniżej przedstawiono przypisanie kwot składających się na środki w wysokości 4 218 950zł przypisane w Programie Rybactwo i Morze do tworzenia i utrzymania miejsc pracy i środki w wysokości 4 750 000zł przypisane w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich do tworzenia i utrzymania miejsc pracy.

Tab. 37 Budżet powiązany z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy

Nazwa programu	**Cel ogólny 1: Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia**	**Cel ogólny 2: ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru**	**Cel ogólny 3: Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania**
P R O W 2014 – 2020 **4.750.000 zł**	**4 750 000,00 zł**	-	-
PO R i M 2014 – 2020 **4.218.950 zł**	**3.238.950,00 zł**	**920 000zł** w celu szczegółowym 2.1 „zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej" na przedsięwzięcia: „Działania na rzecz ochrony bioróżnorodności lub renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych zniszczonych w wyniku eutrofizacji, działania polegające na walce z kłusownictwem w celu zachowania i zabezpieczenia różnorodności biologicznej oraz działania mające na celu przywracanie lub zabezpieczanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa, lub odtwarzanie pierwotnego stanu środowiska w przypadku szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt"	**60 000zł** w celu szczegółowym 3.2. „Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców" na przedsięwzięcia 3.2.5 „Podniesienie wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk"

Pozostałe środki przypisane zostały do celów i przedsięwzięć w następujących wysokościach:

Tab. 38 Powiązanie budżetu z pozostałymi celami

Cel ogólny 2 ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru	Cel szczegółowy 2.2.Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i	2.2.1. Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenia ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, pokazy, konkursy, doświadczenia, seminaria, wyprawy badawcze, itp.	PROW – projekty grantowe **200 000zł**

200 000 zł	zwiększenie wiedzy mieszkańców i turystów.		

Cel ogólny 3. Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania **10 318 888zł (w tym 2 450 000zł fundusz wiodący na koszty bieżące)**	3.1. Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej **900 000zł**	3.1.1Budowa lub przebudowa dróg gminnych/powiatowych w celu połączenia obiektów użyteczności publicznej z siecią dróg publicznych lub w celu skrócenia dystansu/czasu dotarcia do tych obiektów	PROW **900 000zł**
	3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców **4 060 000zł (w tym 2 450 000zł fundusz wiodący na koszty bieżące)**	3.2.2.Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych	PROW – projekty grantowe **610 000zł**
		3.2.3.Promowanie zachowania i upowszechniania dziedzictwa lokalnego, np. poprzez tworzenie wiosek tematycznych, odtwarzanie ginących zawodów, organizację wydarzeń promocyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych – regionalnych i lokalnych	PROW – projekty grantowe **500 000zł**
		3.2.4. Działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania, lub upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego, w tym rybackich kulinariów	PO RiM **500 000zł**
		3.2.6. Działania przyczyniające się do integrowania i aktywizowania społeczności dla wdrażania LSR	fundusz wiodący **2 450 000zł**
	3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów **6 258 888zł**	3.3.1.Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie	PO RiM **375 900zł**
		3.3.2.Budowa, przebudowa ogólnodostępnej (niekomercyjnej) infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej np. przystanie, porty, zewnętrzne siłownie, place zabaw, ścieżki rowerowe (piesze, konne, narciarskie), muzea, ośrodki kultury, amfiteatry, świetlice, grillownie, wiaty, itp.	PROW **2 540 000 zł**
		3.3.3.Inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną historycznie lub terytorialnie związaną z działalnością rybacką	PO RiM **3 343 050 zł**

Środki zaplanowane na realizację projektów współpracy w wysokości 919 100zł przypisane zostały do celu ogólnego trzeciego „Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania".

Kwota 400 000,00zł jednego projektu z Programu Rybactwo i Morze wspierać będzie osiąganie celu szczegółowego 3.3 „Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów" poprzez przedsięwzięcie 3.3.1 „Organizacja ogólnodostępnych miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej, oraz wspieranie rewitalizacji istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury w tym zakresie".

Kwota 44 100zł drugiego projektu z programu Rybactwo i Morze wspierać będzie osiąganie celu szczegółowego 3.2. „Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców" poprzez przedsięwzięcie 3.2.5 "Podniesienie wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk".
Kwota 475 000zł z dwóch projektów z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich wspierać będzie osiąganie celu szczegółowego 3.2 „Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców" poprzez przedsięwzięcie 3.2.2 „Wsparcie podejmowanych działań wspólnych dla tworzenia, rozwoju i promocji atrakcji turystycznych i innych lokalnych produktów i usług w ramach partnerstw terytorialnych lub branżowych".

IX. Plan komunikacji.

Plan komunikacji z lokalną społecznością na lata 2014-2020 (PK) to dokument określający reguły prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych przez Lokalną Grupę Działania "Mazurskie Morze" (LGD) w odniesieniu do środków pomocowych Unii Europejskiej, dostępnych w związku z realizacją Umowy Ramowej dotyczącej Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR).

Prace nad projektem PK rozpoczęto w Biurze LGD. Do udziału nad opracowaniem zaproszono mieszkańców obszaru ze wszystkich sektorów partnerskich. Dokument był tworzony zastosowaniem zasady rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, czyli oddolnie. W celu odzwierciedlenia oczekiwań mieszkańców obszaru zastosowano w trakcie prac nad PK szereg narzędzi partycypacyjnych. Zebrane uwagi poddane zostały analizie przez Zespół roboczy, który wskazał jakie uwagi i zmiany zostały uwzględnione, a jakie nie i dlaczego. Informacja taka przekazana została mieszkańcom obszaru oraz autorom zgłoszonych uwag. W tworzeniu dokumentu wykorzystano również doświadczenia z poprzedniego okresu programowania na lata 2007-2013, które zostały zawarte w dokumencie dotyczącym badania ewaluacyjnego wdrażanej poprzednio LSR i LSROR.

U podstaw PK leży przekonanie, że dobra komunikacja jest konieczna, aby sprawnie i dobrze zrealizować zadania wynikające z Umowy Ramowej dotyczącej LSR. Komunikacja pomaga w wykorzystaniu środków europejskich dla rozwoju obszaru działania LGD: wskazuje możliwości, wspiera realizację projektów, a także pokazuje ich efekty.

Działania komunikacyjnie są sprofilowane zgodnie z potrzebami beneficjentów i potencjalnych beneficjentów. Naczelną zasadą komunikacji jest przekazywanie potencjalnym beneficjentom i beneficjentom w odpowiednim czasie, z odpowiednim wyprzedzeniem rzetelnej i wystarczającej informacji:

- potencjalni beneficjenci otrzymują pełną informację dającą dobre podstawy do podjęcia decyzji, co do udziału w konkursach, w tym informacje dotyczące kryteriów wyboru projektów oraz informacje o zobowiązaniach wynikających z podpisania umowy dotacyjnej;
- w trakcie realizacji projektu beneficjenci otrzymują kompleksową informację pozwalającą im na sprostanie wymaganiom realizacji projektu oraz informację na temat ewentualnych zmian, jeśli takie zmiany mają miejsce.

Najważniejsze cele realizacji PK:

a) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.
b) Wspieranie beneficjentów w realizacji operacji.
c) Zapewnienie mieszkańcom obszaru działania LGD informacji na temat operacji współfinansowanych z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.
d) Uzyskanie informacji zwrotnej na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie.
e) Pomoc w znajdowaniu partnerów dla realizacji wspólnych operacji.

Szczegółowe zapisy zasad komunikowania się ze społecznością lokalną opisane zostały w dokumencie „Plan komunikacji ze społecznością lokalną w zakresie wdrażania LSR" stanowiącym załącznik nr 5 do LSR.

X. Zintegrowanie

X.1. Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi

Prace nad Strategią były determinowane poprzez inne dokumenty planistyczno-strategiczne. Zadania oraz działania określone w Strategii są komplementarne i spójne z tymi dokumentami lub też wprost z nich wynikają.
Założone zadania w Strategii są zgodne z założeniami i celami **Strategii Rozwoju Kraju 2020**, w tym w szczególności z następującymi priorytetowymi kierunkami interwencji:
• I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego,
• II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki,

• II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej,
• II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego,
• II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
• II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej,
• II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
• III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
• III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
• III.3.3.Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

Strategia realizuje bezpośrednio również cele zawarte w **Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności** poprzez tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, przeciwdziałaniu ubóstwa i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych. Tym samym, umożliwia to również realizację celów Strategii Lizbońskiej, kładących duży nacisk na wzmocnienie spójności społecznej. LGD podejmując się realizacji działań, ujętych w Strategii i rozumianych jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego i do ożywienia gospodarczego w gminach należących do LGD.

Strategia odpowiada także stawianym celom w **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.** Poprzez swoje działania wpłynie ona na poprawę zagospodarowania przestrzennego i planowania przestrzennego w skali gmin i regionu. Realizacja działań Strategii pozwoli na także na zwiększenie atrakcyjności gmin i regionu, a także wykorzystanie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym, co będzie zgodne z założeniami **Narodowej Strategii Rozwoju Kultury 2004-2013** wraz z **Uzupełnieniem Strategii na lata 2004-2020**.
Ważnym dokumentem krajowym branym pod uwagę przy opracowaniu LSR była **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020**, w której określono kreślono cel główny wraz z pięcioma celami szczegółowymi i odpowiednimi priorytetami, m.in. ochroną środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich.

Także na poziomie regionalnym Strategia wpisuje się w realizację najważniejszych dokumentów strategicznych dla województwa warmińsko-mazurskiego:
• **Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025**
Strategia dąży do wyrównywania standardów europejskich. To przykład dostosowania lokalnej gospodarki do funkcjonowania systemu gospodarczego. Ma zapewnić m.in. mieszkańcom obszaru LGD współczesne standardy obsługi ludności doprowadzając do zmniejszenia różnic społecznych i gospodarczych.
• **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego**
Realizacja działań przyjętych w Strategii umożliwi osiągnięcie celu nadrzędnego jakim jest „*zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ładu przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu*".
• **Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011- 2014** z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018 oraz **Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2016**
Zgodność Strategii z ww. dokumentami przejawia się w m.in. punkcie: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody; dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski oraz ochrona klimatu.
• **Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Warmińsko-Mazurskim do roku 2015**
Zgodność Strategii przejawia się w obszarze: Ochrona dziedzictwa kulturowego, Cel szczegółowy: Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa regionalnego.
• **Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Warmińsko-Mazurskim**
Strategia wpisuje się w cel: Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu.
• **Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020**
Strategia wpisuje się m.in. w Cel 2.1. Wzrost poziomu wiedzy i doświadczenia w sektorze ekonomii społecznej wśród różnych grup społecznych województwa.

Cele i przedsięwzięcia zawarte w LSR analizowano również pod względem zgodności z planami rozwojowymi poszczególnych gmin zawartymi w dokumentach strategicznych takich jak:
Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mrągowo na lata 2007-2016
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Sorkwity na lata 2014-2025
Strategia Rozwoju Gminy Piecki na lata 2014 – 2024

Strategia Rozwoju Gminy Mikołajki do roku 2025
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ruciane – Nida do roku 2015
Strategia Rozwoju Gminy Pisz na lata 2007 – 2015
Strategia Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2015-2025
Strategia Rozwoju Gminy Biała Piska na lata 2015 - 2022
Natomiast przy formułowaniu rozwiązań przyczyniających się do zmniejszania zjawiska wykluczenia społecznego i poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców uwzględniano zapisy gminnych i powiatowych programów lub strategii rozwiązywania problemów społecznych.

X. 2. Sposób integrowania społeczności dla kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Integrowanie społeczności do kompleksowej realizacji przedsięwzięć rozpoczęło się już w momencie przystąpienia do opracowywania projektu dokumentu. Dzięki temu, że mieszkańcy sami mogli zidentyfikować ważne dla nich problemy i przełożyć je na propozycje działań można śmiało założyć, że widzą potrzebę wspólnego działania dla zmiany.

Niewątpliwie w procesie integrowania społeczności do kompleksowej realizacji działań wykorzystane zostaną autorytety osób zaangażowanych w tworzenie Strategii oraz posiadających poparcie w swoim lokalnym środowisku. Osobami takimi są z pewnością Burmistrzowie i Wójtowie Gmin, Dyrektorzy Gminnych instytucji kultury, czy pomocy społecznej, a także entuzjastyczni liderzy aktywnych organizacji pozarządowych, organizacji przedsiębiorców, czy liderzy grup nieformalnych jak sołectw, kół gospodyń wiejskich, grup młodzieżowych. Lokalna Grupa Działania utrzymywać będzie stały kontakt z tymi osobami i przy ich udziale zachęcać będzie i mobilizować mieszkańców do wspólnego działania.

Dzięki działaniom szkoleniowym i badawczym prowadzonym w ramach funkcjonowania LGD społeczności lokalne będą mogły doskonalić i nabywać umiejętności ekonomiczne i społeczne, wymieniać się nimi, budować partnerstwa i wzmacniać możliwości osobistego rozwoju. Załoga LGD oraz osoby zaangażowane w realizację strategii wykorzystywać będą cykliczne wydarzenia do pokazywania efektów wspólnych działań dla poprawy jakości życia na terenach wiejskich. Wydarzenia takie to festyny, dożynki, imprezy sołeckie, dni gminy na których LGD występuje ze swoim stoiskiem promocyjno-informacyjnym. Wszystkie te okazje wykorzystane zostaną do integrowania społeczności, poprzez pomoc w opracowaniu pomysłów na działania, skojarzeniu partnerów, pokazania dobrych praktyk.

Chcąc wykorzystać narzędzie do integrowania jakim jest możliwość realizacji projektów grantowych Lokalna Grupa Działania organizować będzie spotkania grantobiorców. Spotkania służyć będą wymianie doświadczeń przy realizacji grantów, pochwalenia się efektami i dyskutowania o możliwości realizacji projektów wspólnych, również poprzez aplikowanie przy pomocy LGD o środki zewnętrzne inne niż pozyskane na wdrażanie LSR.

Duże znaczenie dla integrowania społeczności do wspólnych działań będzie również miało rzeczywiste stosowanie przez LGD rozwiązań docierania z informacją do szerokich grup odbiorców opisanych w Planie Komunikacji. Wdrożenie zaproponowanych tam rozwiązań przyczyniać się będzie do rzeczywistego nawiązywania współpracy społeczności lokalnej przy realizacji działań.

XI. Monitoring i ewaluacja.

Prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR w całym okresie jej wdrażania jest procesem koniecznym dla sprawdzenia czy udaje się skutecznie osiągać cele zapisane w strategii. Wyniki procesów zaplanowanych w ramach monitoringu mogą skutkować koniecznością ewaluacji LSR. Ewaluacja ta może zmierzać w kierunku aktualizacji, lub zmiany planowanych w LSR działań i efektów. Istotą wdrażania strategii rozwoju jest poprawa sytuacji mieszkańców obszaru, poprzez osiąganie celów poprzez realizację wskaźników. Dlatego proces ten będzie prowadzony w całym okresie przewidzianym na wdrażanie LSR (2014-2023), ale również po roku 2023 w celu obserwowania efektów oddziaływania zrealizowanych operacji.
LGD dokonywać będzie systematycznej i obiektywnej oceny LSR, jej założeń, przebiegu wdrażania, osiągniętych rezultatów z punktu widzenia adekwatności, skuteczności, efektywności, oddziaływania i trwałości podejmowanych działań. Ewaluacja LSR dostarczać będzie rzetelnych i użytecznych informacji, które będą następnie wykorzystane w procesie decyzyjnym oraz we współpracy partnerów zaangażowanych we wdrażanie strategii.
Zadania w zakresie monitoringu i ewaluacji realizowane będą przez:
- zespół monitorujący,
- Walne Zebranie Członków,
- Zarząd LGD.

Monitoring realizowany będzie w oparciu o następujące podstawowe kryteria:
- wykorzystanie budżetu LSR,
- ilość i jakość składanych wniosków,
- efektywność realizacji operacji wybranych do dofinansowania (osiągnięcie wskaźników, udział podpisanych umów z beneficjentami w stosunku do limitu środków, postęp w wydatkowaniu środków przez beneficjentów),
- rodzaj operacji (odsetek operacji w wyniku których powstaną miejsca pracy).

Zespół monitorujący

W celu realizacji powyższych zadań powołany zostanie Zespół Monitorujący, który będzie pracował zgodnie z opracowanym harmonogramem. W skład zespołu monitorującego wejdą co najmniej trzy osoby wskazane na Walnym Zebraniu Członków spośród członków LGD. Zespół przygotowywał będzie raport z dokonanej ewaluacji na każdym etapie przewidzianym w harmonogramie. Raport ten będzie zawierał, w razie takiej potrzeby, rekomendacje dotyczące działań jakie należałoby podjąć w przypadku zagrożenia dla nieosiągnięcia celów i wskaźników LSR. Następnie raport ten prezentowany będzie Walnemu Zebraniu Członków do zatwierdzenia i powierzenia Zarządowi LGD wykonania przyjętych przez WZC rekomendacji.

Walne Zebranie Członków LGD

Ocena przed podjęciem realizacji LSR – czy i w jakim zakresie przyczynia się do osiągnięcia planowanych w strategii celów? Ocena ta zostanie dokonana na podstawie przygotowanej z udziałem mieszkańców LSR, po rozstrzygnięciu konkursu na wybór LSR. Uzasadnienie uchwały o przyjęciu LSR stanowić będzie raport zespołu monitorującego w zakresie oceny ex ante.

W trakcie realizacji LSR Walne Zebranie Członków będzie opiniować propozycje Zarządu w sprawie zmian w LSR w przypadku konieczności ich dokonania dla osiągnięcia celów strategii i zaplanowanych wskaźników. WZC będzie opiniować sprawozdania Zarządu w zakresie przeprowadzonych naborów i realizowanych projektów w ramach LSR, oraz ich odniesienia do planowanych wskaźników. Sprawozdania takie będą rozpatrywane w okresach półrocznych.

Po realizacji LSR – ocena w zakresie osiągniętych wskaźników, oraz efektów długoterminowych i zakładanych na wstępie korzyści. Walne Zebranie Członków rozpatrzy i przyjmie również sprawozdanie Zarządu z wykonania LSR przygotowane w oparciu o przeprowadzoną ewaluację, pokazujące osiągnięcie zakładanych celów po zakończeniu realizacji LSR.

Zarząd LGD

W zakresie monitoringu i ewaluacji do kompetencji Zarządu należeć będzie bieżąca ocena efektów wdrażania LSR w trakcie jej realizacji. Zarząd będzie dokonywał tej oceny w oparciu o sprawozdania Biura LGD i Radę Decyzyjną przygotowane po przeprowadzonych naborach operacji. Do oceny tej posłużą również informacje pozyskiwane na bieżąco od beneficjentów pomocy. W tym celu dokonana zostanie przez Zarząd ocena poziomu satysfakcji i potrzeb uczestników przedsięwzięć i operacji realizowanych w ramach LSR.

W ramach monitoringu niezbędne są również bieżące działania zmierzające do oceny efektów wdrażania LSR w trakcie realizacji. W wyniku tych działań również przygotowywane będą sprawozdania lub raporty zawierające rekomendacje w zakresie ewaluacji LSR.

W zakresie ewaluacji do kompetencji Zarządu należeć będzie bieżąca ocena efektów wdrażania LSR. Oceny takiej Zarząd dokonywał będzie w formie sprawozdań okresowych przygotowanych na podstawie danych dostarczonych przez Biuro LGD.

Systematyczna i obiektywna ocena wrażania LSR z punktu widzenia adekwatności, efektywności, skuteczności oddziaływania i trwałości efektów jest niezbędna dla wykorzystania środków w sposób przyczyniający się do rozwiązywania problemów obszaru. Żeby można było na bieżąco reagować w przypadku wystąpienia zagrożeń dla osiągnięcia celów LSR monitoring i ewaluacje należy prowadzić z zastosowaniem skutecznych procedur. Szczegółowo procedury te opisane zostaną w załączniku do LSR.

Szczegółowe zasady dokonywania zmian w LSR zawarte zostały w dokumencie „procedura aktualizacji LSR" stanowiącym załącznik nr 1 do LSR.

Szczegóły dokonywania ewaluacji i monitoringu zawarte zostały w dokumencie „Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu LSR" stanowiącym załącznik nr 2 do LSR.

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze", opracowując Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Mazurskie Morze" na lata 2014-2020 na podstawie art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiła projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez właściwe organy, tj.:

1. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
2. Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie

Zarząd LGD zapewnił również możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami działu III rozdział 1 i 3 ww. ustawy.

Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze", opracowując Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Mazurskie Morze" na lata 2014-2020 (dalej Strategia), przystąpiła do przeprowadzenia postępowania strategicznej oceny oddziaływania. Została opracowana prognoza oddziaływania na środowisko. W jej ramach, wykonano analizę wariantów, a następnie przeprowadzono ocenę wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska w odniesieniu do:

- oddziaływania na środowisko,
- wpływu na standardy jakościowe,
- ochronę zasobów.

W prognozie odniesiono się do:

- wariant „0" – wariant zakładający pozostawienie obecnego stanu i zaniechanie realizacji celów i działań opisanych w Strategii,
- wariant I – zgodnie z przyjętymi założeniami, ze względu, że proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Strategii mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko, wariant ten jest tożsamy z wariantem najbardziej korzystnym dla środowiska, tj. uwzględniający cele ochrony środowiska w poszczególnych dziedzinach.

W wyniku przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania, Strategia została zweryfikowana pod kątem:

1. zapisów opracowanej prognozy oddziaływania
   Zarząd LGD przyjął do realizacji zaproponowane rekomendacje w celu osiągnięcia wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska, zgodnie z zapisami prognozy oddziaływania na środowisko.
2. opinii właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58, tj.:
   Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
   Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie
3. zgłoszonych uwag i wniosków w ramach zapewnionego udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko
   W trakcie konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

Zarząd LGD opracowując Strategię rozważył również propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu, przedstawione w opracowanej prognozie. Zdefiniowane w prognozie wskaźniki, mogą stanowić źródło monitorowania i oceny osiągnięcia poszczególnych celów Strategii.
Zarząd prowadząc realizację założonych w Strategii działań i zadań, będzie prowadził ich monitoring, zgodnie z zaproponowanymi w prognozie wskaźnikami.

Załącznik nr 1 do
Lokalnej Strategii Rozwoju

Procedura Aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2014-2020
LGD „Mazurskie Morze"

Cel procedury:
Celem procedury jest dostosowanie zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju do wymogów prawnych, aktualizacja danych dotyczących obszaru oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR

Powiązania:
Procedura Monitoringu i Ewaluacji Własnej

Preambuła:
Wszyscy członkowie LGD, a także mieszkańcy obszaru mają możliwość składanie wniosków, uwag i propozycji zmian w zapisach Lokalnej Strategii Rozwoju. Na stronach internetowych dostępne są adresy mailowe, karty oceny funkcjonowania LGD, a także ankiety dotyczące oceny jakości życia na obszarze. Wszystkie te uwagi są zbierane i analizowane w biurze Lokalnej Grupy Działania.

PRZEBIEG PROCEDURY:

1. Analiza zgłaszanych do LGD potrzeb zmian dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd Stowarzyszenia.
2. Potrzebę zmian w LSR mogą zgłaszać mieszkańcy, Samorząd Województwa, Zarząd, Rada Decyzyjna, Zespół Monitorujący, członkowie stowarzyszenia.
3. Analiza otoczenia prawnego powiązanego ze zgłaszanymi potrzebami zmian w LSR, w kontekście zasad funkcjonowania LGD i wdrażania LSR dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd.
4. Ewaluacja wdrażanie LSR dokonywana jest przez Zespół Monitorujący powoływany przez Walne Zebranie Członków, który przygotowuje cyklicznie „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju" zawierający, w razie potrzeby, propozycje zmian w LSR.
5. Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
6. Zarząd dokonuje ostatecznej decyzji o treści proponowanych zmian. Przyjęte uchwałą Zarządu propozycje zmian rekomendowane są Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.
7. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą Walnego Zebrania. Walne Zebranie Członków może, podejmując uchwałę, upoważnić w niej Zarząd do dokonania zmian w ustalonym zakresie w przypadku braku zgody Samorządu Województwa na zmiany.
8. Zmiany LSR, podjęte uchwałą WZC, przedstawiane są do akceptacji Samorządowi Województwa. Zmieniona treść LSR obowiązuje od momentu uzyskania akceptacji Samorządu Województwa.

W przypadku braku akceptacji dla zmian, których dostosowanie wykracza poza upoważnienie dla Zarządu zawarte w uchwale WZC, projekt zmian z uwzględnieniem uwag Samorządu Województwa ponownie przedstawiany jest na Walnym Zebraniu Członków. Uchwała podjęta w tym trybie przekazywana jest do Samorządu Województwa jako potwierdzenie uwzględnienia uwag do proponowanych zmian w LSR. Zmieniona treść LSR obowiązuje od momentu uzyskania akceptacji Samorządu Województwa.

Załącznik nr 2 do
Lokalnej Strategii Rozwoju

Procedura Monitoringu i Ewaluacji LSR 2014-2020 LGD „Mazurskie Morze"

Cel procedury:
Celem procedury jest ocena realizacji strategii tj. jej celów i przedsięwzięć oraz oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego, gospodarczego i poprawy jakości życia.

Powiązania:
Procedura Aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

Preambuła:
Strategia nie jest dokumentem zamkniętym. Wypracowana wspólnie koncepcja mechanizmu wdrażania strategii, nie wyklucza potrzeby jej zmiany w późniejszym czasie. Zakładamy, że planowanie strategiczne jest procesem korygowanym i aktualizowanym oraz że budowanie strategii nigdy nie kończy się, a ulega modyfikacjom, jest to związane z koniecznością dostosowań do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Niezbędne zmiany nie są oceniane w kategoriach błędów, lecz traktowane jako nieodzowne elementy tego procesu.

PRZEBIEG PROCEDURY:

1. Walne Zebranie powołuje minimum 3-osobowy Zespół Monitorujący w skład którego wchodzą przedstawiciele LGD z trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego.
2. Zespół przygotowuje plan oceny realizacji strategii oparty o zestaw wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania:
   - stopień osiągania celów,
   - stopień realizacji przedsięwzięć,
   - uzyskiwane efekty rozwoju społecznego, gospodarczego i poprawy jakości życia – wskaźniki oddziaływania.
3. Monitoring realizowany będzie w oparciu o następujące podstawowe kryteria:
   - wykorzystanie budżetu LSR,
   - ilość i jakość składanych wniosków,
   - efektywność realizacji operacji wybranych do dofinansowania (osiągnięcie wskaźników, udział podpisanych umów z beneficjentami w stosunku do limitu środków, postęp w wydatkowaniu środków przez beneficjentów),
   - rodzaj operacji (odsetek operacji w wyniku których powstaną miejsca pracy).
4. Podstawowym narzędziem ewaluacji własnej są ankiety, których wzory stanowią załączniki do niniejszej procedury. Ankiety kierowane są do mieszkańców, beneficjentów, wnioskodawców, członków Rady Decyzyjnej i Zarządu, członków stowarzyszenia w zależności od zakresu zbieranych informacji.
5. Dodatkowymi narzędziami ewaluacji są dane pozyskiwane z monitoringu własnego w zakresie realizacji dofinansowanych operacji we współpracy z samorządem województwa, oraz dane statyczne dostępne w banku danych lokalnych GUS.

6. Ewaluacja z udziałem zespołu monitorującego i Walnego Zebrania Członków realizowana będzie w oparciu o trzy główne etapy monitoringu:
   1) Ex ante – przed podpisaniem umowy ramowej na wdrażanie LSR po ustaleniu jaka kwota zostaje przekazana LGD na wdrażanie LSR. Ocena na tym etapie to:
      - odniesienie się do systemu wskaźników, ich poprawności i trafności z wyznaczonymi celami, oraz możliwości ich osiągnięcia,
      - sprawdzenie spójności wewnętrznej zapisów dokumentu.

   Raport zespołu sporządzony na tym etapie stanowić będzie uzasadnienie uchwały WZC o przyjęciu zmian w LSR.
   2) w trakcie realizacji LSR. Ocena na tym etapie służy sprawdzeniu czy podjęte działania zmierzają w dobrym kierunku. Czy określone w LSR cele są osiągane zgodnie z założeniami czasowymi i ilościowymi.

   LGD planuje przeprowadzenie ewaluacji w tym zakresie okresowo:
   - w roku 2019,
   - w roku 2021.

   3) po realizacji strategii. Ocena na tym etapie prowadzona będzie przez Zespół Monitorujący z udziałem ekspertów zewnętrznych. Badanie na tym etapie m na celu:
      - sprawdzenie osiągniętych wskaźników,
      - ocenę skuteczności, efektywności i oddziaływania w stosunku do założeń.

Ewaluacja po realizacji LSR przeprowadzona zostanie w roku 2023.
7. Zespół dokonuje weryfikacji analizy SWOT i aktualności opisu obszaru.
8. Zakres działań Zespołu obejmuje także wszystkie czynności monitorujące działania i oddziaływania LGD na obszar.
9. Praca Zespołu kończy się „Raportem z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju", w którym zamieszczone są także ew. wnioski do zmian zapisów w LSR, regulaminach, procedurach itp.
10. „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju" przestawiany jest członkom LGD i jest dokumentem jawnym.
11. Obsługę logistyczną Zespołu zapewniają pracownicy Biura LGD.
12. Do zbierania danych w trakcie monitoringu i ewaluacji wykorzystywane będą przykładowe ankiety, których wzory stanowią załączniki od nr 1 do nr 3 do niniejszej procedury.

ANKIETA - OCENA PRACY BIURA – załącznik nr 1 do procedur monitoringu i ewaluacji

1. Jak często korzystał/a Pan/i z usług BIURA LGD? (Proszę zakreślić jedną odpowiedź)

Bardzo często	□	Często	□	kilka razy	□
raz	□	Nie korzystałe/am	□		

2. *W przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie 1 :- Z* jakich form usług Biura korzystała Pan/i najczęściej?

informacyjnyc htelefonicznyc h	□	informacyjnych w biurze	□	doradczych w sprawach ogólnych dotyczących możliwości finansowania	□
indywidualnych	□	innych (jakich?)			

3a. Czy wygląd pomieszczeń Biura jest Pana/i zdaniem estetyczny?

zdecydowanie tak □	raczej tak □	ani tak, ani nie □	raczej nie □	zdecydowanie nie □

3 b. Czy wyposażenie Biura jest Pana/i zdaniem właściwe i funkcjonalne?

zdecydowanie tak □	raczej tak □	ani tak, ani nie □	raczej nie □	zdecydowanie nie □

4.Proszę poniżej, korzystając ze skali ocen szkolnych (1 - niedostateczny, 6-celujący), ocenić personel Biura LGD pod względem wyróżnionych w tabelce kryteriów:

KRYTERIA OCENY	**OCENA**
Życzliwość dla klientów, gotowość pomocy	
Uprzejmość obsługi	
Szybkość i sprawność obsługi	
Znajomość tematu, umiejętność doradzenia itp.	

5.Czy Pana/i zdaniem należałoby coś zmienić w funkcjonowaniu Biura?

Tak, wiele rzeczy należałoby zmienić □	Tak, wprowadzić niewielkie zmiany □	Nic nie należałoby zmieniać □

6. Jeżeli należałoby coś zmienić, to proszę napisać poniżej co

_____

7. W jakim stopniu jest Pan/i zadowolony(a) z usług Biura LGD?

Tak, bardzo zadowolony □	Raczej zadowolony □	Ani zadowolony, ani niezadowolony □	Raczej niezadowolony □ lony	Bardzo niezadowolony □

MONITORING I EWALUACJA WŁASNA – załącznik nr 2 do procedur ewaluacji i monitoringu

Realizacja budżetu

	PLAN	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022

PROW								
Liczba operacji, na które pomoc została								
PO RiM								
Liczba operacji, na które pomoc została								

Aktywizacja Członków Rady Decyzyjnej

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Średnia frekwencja członków Rady na							

Stan realizacji projektów współpracy

Czy przygotowywany jest projekt współpracy?	**Czy realizowany jest projekt współpracy?**
Jeszcze nie Tak Przygotowanie zostało zrealizowane	Jeszcze nie Tak Projekt został zrealizowany
Uwagi do realizacji	
Jaka jest liczba partnerów ?	
Czy są partnerzy z innych krajów?	

Jakie jest wykonanie budżetu zapisanego w LSR na projekty współpracy

	PLAN	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PROW								
PO RiM								

Badanie efektywności i skuteczności działań LGD

1. **Usługi doradcze**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, które skorzystały z usług doradczych								
Procent w stosunku do liczby								

2. **Liczba członków LGD**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Liczba członków LGD							
Procentowy wzrost/spadek w stosunku do 2016	100%						

3. <u>Wysokość pozyskanych środków publicznych innych niż z PROW i PO RiM</u>

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wielkość pozyskanych środków							

4. <u>Działalność zewnętrzna LGD</u>

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Współdziałanie z innymi LGD (poza projektami współpracy)		□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE
Komentarz:							
LGD brała udział w charakterze wystawcy na wydarzeniach w „swoim" województwie		□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE
Komentarz:							
LGD brała udział w charakterze wystawcy na wydarzeniach w innym województwie		□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE	□ TAK □ NIE

5. <u>Czy istnieją procedury związane z zagwarantowaniem standardów pracy Biura zapisanych w LSR?</u>

a/ Czy zaplanowane opisy stanowisk i schemat organizacyjny zgadzają się ze stanem faktycznym?

TAK NIE

b/ Czy przestrzegana jest procedura naboru pracowników? TAK NIE

6. <u>Czy prawidłowo prowadzona jest archiwizacja dokumentów?</u>
   a) Czy przechowywana jest w całości dokumentacja związana z przyznaną pomocą i zapewniona jest poprawność w archiwizowaniu: TAK NIE
   b) Czy w Stowarzyszeniu jest Instrukcja Kancelaryjna lub dokument porządkujący obieg dokumentów? TAK NIE

7. Czy jest przyjęta uchwałą zarządu polityka finansowa stowarzyszenia? TAK NIE

8. Czy prowadzony jest rejestr grup interesu w Radzie Decyzyjnej: TAK NIE

9. ___ Czy prowadzony jest wykaz członkowie LGD (deklaracje, inne dokumenty, certyfikaty, doświadczenie, rekomendacje itp.) TAK NIE

10. Czy prowadzona jest dokumentacja Zarządu (protokoły i listy obecności z posiedzeń Zarządu, uchwały oraz rejestr uchwał z ich wykonaniem, ewentualnie wnioski i ich rejestr oraz informacja o wykonaniu)
    TAK NIE

11. Czy prowadzona jest dokumentacja Walnego Zebrania (protokoły i listy obecności z posiedzeń, uchwały oraz rejestr uchwał z ich wykonaniem) TAK NIE

12. Czy prowadzona jest dokumentacja Rady (protokoły i listy obecności z posiedzeń, uchwały oraz rejestr uchwał z ich wykonaniem) tu: dokumentacja konkursowa związana z naborami , tu: ew, kopie wniosków
    TAK NIE

13. Czy prowadzona jest dokumentacja Komisji Rewizyjnej (protokoły i listy obecności z posiedzeń, uchwały oraz rejestr uchwał z ich wykonaniem) TAK NIE

14. Czy prowadzony jest rejestr umów z grantobiorcami (umowy zawierane przez LGD) TAK NIE

15. Czy prowadzona jest archiwizacja przeprowadzonych szkoleń (oferty, notatka z wyboru oferty, program szkoleń, materiały szkoleniowe, listy obecności, materiały z pracy warsztatowej podczas szkoleń, ankiety ewaluacyjne) TAK NIE

16. Ewidencja doradztwa (karty z pracy doradczej świadczonej dla beneficjentów, statystyka udzielanych informacji, inne kontakty z beneficjentami organizowane przez Biuro LGD) TAK NIE

17. Archiwizacja działań promocyjnych(ulotki, plakaty, ogłoszenia prasowe, zdjęcia z imprez promocyjnych itd.) tu: archiwizacja informacji ze strony www. TAK NIE

18. Czy realizowane są obowiązki informowania społeczności lokalnej o wdrażaniu LSR oraz czy formy promocji są skuteczne?
    a) Czy pracownikom biura znane są zapisy w LSR dotyczące realizacji w/w obowiązku?
    b) Czy jest plan komunikacji społecznej)?
    c) Czy tablica informacyjna znajduje się przed siedzibą?
    d) czy prowadzona jest archiwizacja podejmowanych działań promocyjnych?
    e) Czy prowadzona jest archiwizacja artykułów, audycji, informacji o LGD pojawiających się w mediach?
    f) Czy istnieje identyfikacja wizualna Stowarzyszenia? (Logo, kolorystyka, dobór fontów, strona internetowa, Papier firmowy, koperty, zaproszenia, prezentacje itp.)
    g) Czy w minionym roku przeprowadzone były kampanie informująco - promocyjne?
    h) Czy prowadzony jest monitoring zewnętrzny postrzegania LGD w obszarze?
    i) Czy strona internetowa jest aktualizowana?

Ankieta dotycząca operacji realizowanej przez beneficjenta innego niż LGD i grantobiorca w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze" – załącznik nr 3 do procedury monitoringu i ewaluacji

Tytuł operacji wg wniosku o dofinansowanie:

_____

Stan na dzień…….

1. Tytuł operacji w brzmieniu zgodnym z umową o dofinansowanie
   …….
2. Imię i Nazwisko/Nazwa wnioskodawcy, adres, telefon, e- mail:
   …….

   Miejsce realizacji operacji (miejscowość i gmina)

   …….
3. W którym naborze brali Państwo udział (zaznaczyć właściwy okres trwania naboru)

	W terminie od ……. do ……..
	W terminie od ……. do ……..

4. Data złożenia wniosku
   ……
5. Rodzaj operacji (zaznaczyć właściwy)

PROW	Tworzenie działalności gospodarczej
	Rozwój działalności gospodarczej
	Tworzenie lub Rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego
	Wspieranie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarcza na obszarze wiejskim objętym LSR
	Rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych
	Zachowanie dziedzictwa lokalnego
	Budowa lub przebudowa dróg gminnych
	Promowanie obszaru LSR
PO RiM	Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury
	Wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim wspieraniu uczenia się przez całe życie i tworzeniu miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury
	Wspieranie wykorzystania atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu
	Propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego

6. Sytuacja operacji (zaznaczyć wszystkie sformułowania odpowiadające sytuacji wniosku na dzień wypełniania ankiety)

	Wniosek jest jeszcze w trakcie rozpatrywania przez Urząd Marszałkowski
	Wnioskodawca nie otrzymał dofinansowania
	Wnioskodawca zawarł umowę o przyznaniu pomocy. Data zawarcia umowy …… Nr umowy ……..
	Data rozpoczęcia realizacji operacji …….
	Wnioskodawca zakończył realizację operacji i złożył wniosek o płatność. Data złożenia wniosku o płatność …….

	Wnioskodawca zakończył realizację operacji i otrzymał płatność końcową. Data otrzymania płatności końcowej …….
	Operacja jest w trakcie realizacji (planowany termin zakończenia ……)
	Rezygnacja/odrzucenie realizacji operacji po pozytywnej rekomendacji przez Radę Decyzyjną LGD*

*w przypadku tej odpowiedzi proszę o podanie powodu, dlaczego nie jest realizowana operacja Beneficjenta:

……..

7. Koszty operacji i wysokość dofinansowania

Całkowita wartość operacji na dzień złożenia wniosku do LGD	
Wnioskowana kwota dofinansowania na realizację operacji na dzień złożenia wniosku do LGD	
Całkowita wartość realizowanej operacji wynikająca z podpisanej umowy	
Kwota przyznania dofinansowania wynikająca z podpisanej umowy	
Wysokość dofinansowania w % w stosunku do całkowitej wartości operacji wg podpisanej umowy	
Całkowita wartość operacji po jej zrealizowaniu	
Kwota dofinansowania wynikająca z końcowego rozliczenia operacji (wniosku o płatność)	
Wysokość dofinansowania w % w stosunku do całkowitej wartości operacji wg końcowego rozliczenia operacji (wniosku o płatność)	

8. Numer umowy o przyznaniu pomocy na realizację operacji

……..……..

9. Czas realizacji operacji:

Data rozpoczęcia realizacji operacji …..……..……..….

Data zakończenia realizacji operacji …..…….……

10. Informacje dotyczące tworzenia miejsc pracy w wyniku realizacji operacji:

	Informacja wnioskodawcy z formularza wniosku o dofinansowanie		Informacja wnioskodawcy po zrealizowaniu operacji	
	Przed realizacją operacji	Po realizacji operacji	Ilość	Przyczyna w przypadku wyniku innego niż informacja we wniosku o dofinansowanie
Pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę				

11. Uprzejmie prosimy o podanie uwag, wskazania trudności jak i pozytywnych stron, z udziału w procedurze naboru i realizacji operacji:

……

Data i Miejscowość Podpis

…… ……

Plan działania dla LSR 2014-2020 LGD "Mazurskie Morze"

CEL OGÓLNY NR 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddział./ zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1														
Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu przedsiębiorstwa	0 sztuk	0	0	1 sztuka	100%	100 000	0 sztuk	100%	0	1 sztuka	100 000	PORiM	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	6 sztuk	54,54 %	300 000	5 sztuk	100%	638 950	0 sztuk	100%	~~0~~	11 sztuk	938 950		
Przedsięwzięcie 1.1.2	Liczba operacji polegających na utworzeniu przedsiębiorstwa	0 sztuk	0	0	3 sztuki	100%	150 000	0 sztuk	100%	0	3 sztuki	150 000	PORiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				**300 000**			**888 950**			**0**		**1 188 950**		
Cel szczegółowy 1.2														
Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu przedsiębiorstwa	0 sztuk	0	0	2 sztuki	100%	200 000	0 sztuk	100%	0	2 sztuki	200 000	PROW	Realizacja LSR

	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0 sztuk	0%	0	2 sztuki	100%	350 000	0 sztuk	100%	0	2 sztuki	350 000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju inkubatora przetwórstwa lokalnego produktów rolnych	0 sztuk	0	0	2 sztuki	100%	900 000	0 sztuk	100%	0	2 sztuki	900 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.2	Liczba operacji polegających na utworzeniu przedsiębiorstwa	0 sztuk	0%	0	3 sztuki	100%	200 000	0 sztuk	100%	0	3 sztuki	200 000	PO R i M	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3 sztuki	50%	200 000	3 sztuki	100%	450 000	0 sztuk	100%	0	6 sztuk	650 000	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.3	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	4 sztuki	44,44 %	400 000	5 sztuk	100%	800 000	0 sztuk	100%	0	9 sztuk	1 200 000	PO RiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.4	Liczba operacji polegających na utworzeniu przedsiębiorstwa	8 sztuki	66,66 %	550 000	4 sztuki	100%	250 000	0 sztuk	100%	0	12 sztuk	800 000	PROW	Realizacja LSR

	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	14 sztuk	100%	2 300 000	0 sztuk	100%	0	0 sztuk	100%	0	14 sztuk	2 300 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.5	Liczba utworzonych partnerstw przedsiębiorców rozwijających rynek zbytu produktów i usług lokalnych	1 sztuka	50%	100 000	1 sztuka	100%	100 000	0 sztuk	100%	0	2 sztuki	200 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				**3 550 000**			**3 250 000**			**0**		**6 800 000**		
Razem cel ogólny 1				**3 850 000**			**4 138 950**			**0**		**7 988 950**		
CEL OGÓLNY NR 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddział./ zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1														

Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba operacji zakresie ochrony bioróżnorodności, renaturyzacji, walce z kłusownictwem, poprawy potencjału produkcyjnego sektora rybactwa.	15 sztuk	65,21 %	600 000	8 sztuk	100%	320 000	0 sztuk	100%	0	23 sztuki	920 000	PORiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				**600 000**			**320 000**			**0**		**920 000**		
Cel szczegółowy 2.2														
Przedsięwzięcie 2.2.1	Liczba operacji adresowanych do mieszkańców ukierunkowanych na przekazanie wiedzy i środowisku i zmianach klimatycznych.	5 sztuk	50%	100 000	5 sztuk	100%	100 000	0	100%	0	10 sztuk	200 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				**100 000**			**100 000**			**0**		**200 000**		
Razem cel ogólny 2				**700 000**			**420 000**			**0**		**1 120 000**		
CEL OGÓLNY NR 3	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddział./ zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastającego	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		

Cel szczegółowy 3.1														
Przedsięwzięcie 3.1.1	Liczba operacji dotyczących infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	3 sztuki	100%	900 000	0 sztuk	100%	0	0 sztuk	100%	0	3 sztuki	900 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.1				**900 000**			**0**			**0**		**900 000**		
Cel szczegółowy 3.2														
~~Przedsięwzięcie 3.2.1~~	~~Liczba operacji ukierunkowanych na wsparcie szkoleniowe w zakresie kompetencji potrzebnych do prowadzenia działalności gospodarczej~~	~~1 sztuka~~	~~100%~~	~~50 000~~	~~0 sztuk~~	~~100%~~	~~0~~	~~0 sztuk~~	~~100%~~	~~0~~	~~1 sztuka~~	~~50 000~~	~~PROW~~	~~Realizacja LSR~~
Przedsięwzięcie 3.2.2	Liczba operacji w ramach których partnerstwa lokalne realizują działania wspólne dla promocji produktów i usług lokalnych	4 sztuki	25%	280 000	12 sztuk	100%	805 000	0 sztuk	100%	0	16 sztuk	1 085 000	PROW	Realizacja LSR/Projekt współpracy
Przedsięwzięcie 3.2.3	Liczba operacji ukierunkowanych na realizacje inicjatyw promujących zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa lokalnego	5 sztuk	38,46 %	150 000	8 sztuk	100%	350 000	0 sztuk	100%	0	13 sztuk	500 000	PROW	Realizacja LSR

Przedsięwzięcie 3.2.4	Liczba operacji ukierunkowanych na zachowanie i upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego	4 sztuki	50%	260 000	4 sztuki	100,00%	240 000	0 sztuk	100%	0	8 sztuk	500 000	PORiM	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 3.2.5	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności osób z sektora rybackiego	2 sztuki	100%	104 100	0 sztuk	100%	0	0 sztuk	100%	0	2 sztuki	104 100	PORiM	Realizacja LSR/Projekt współpracy
Przedsięwzięcie 3.2.6	Liczba operacji w zakresie integrowania i aktywizowania społeczności do wdrażania LSR	3 sztuki	37,5%	780 000	3 sztuki	75%	970 000	2 sztuki	100%	700 000	8 sztuk	2 450 000	fundusz wiodący	Aktywizacja/funkcjonowanie
Razem cel szczegółowy 3.2				**1 574 100**			**2 365 000**			**700 000**		**4 639 100**		
Cel szczegółowy 3.3														
Przedsięwzięcie 3.3.1	Liczba operacji ukierunkowanych na zorganizowanie lub zrewitalizowanie miejsc tradycji i historii, w tym historii rybackiej	4 sztuki	100%	775 900	0 sztuk	100,00%	0	0 sztuk	100%	0	4 sztuki	775 900	PORiM	Realizacja LSR/projekt współpracy

Przedsięwzięcie 3.3.2	Liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	14 sztuk	87,50 %	2 174 000	2 sztuki	100,00%	366 000	0 sztuk	100%	0	16 sztuk	2 540 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 3.3.3	liczba operacji ukierunkowanych na budowę lub modernizację obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej związanej z obszarem rybackim	18 sztuk	85,71 %	3 070 102	3 sztuki	100%	272 948	0 sztuk	100%	0	21 sztuk	3 343 050	PORiM	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.3				**6 020 002**			**638 948**			**0**		**6 658 950**		
Razem cel ogólny 3				**8 494 102**			**3 003 948**			**700 000**		**12 198 050**		
Razem LSR				**13 044 102**			**7 562 898**			**700 000**		**21 307 000**		

Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcie dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW	% budżetu poddziałania Realizacja LSR
4 750 000	50%
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcie dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO RIM	% budżetu poddziałania Realizacja LSR
4 218 950	50%

Załącznik nr 4 do LSR

Formularz: Budżet LSR 2014-2020 LGD "Mazurskie Morze"

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust.1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	9 500 000,00	-	-	8 437 900,00		17 937 900,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	190 000,00			444 100,00		634 100,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	-	-	-	0	2 215 200,00	2 215 200,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	-	-	-	0	234 800,00	234 800,00
Razem	**9 690 000,00**			**8 882 000,00**	**2 450 000,00**	**21 022 000,00**

Załącznik nr 4a do LSR

Formularz: Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet Państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3 817 800	2 182 200		6 000 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	2 227 050		1 272 950	3 500 000
Razem	6 044 850	2 182 200	1 272 950	9 500 000

Załącznik nr 5 do
Lokalnej Strategii Rozwoju

Plan komunikacji z lokalną społecznością
w zakresie wdrażania LSR 2014-2020 LGD „Mazurskie Morze”

Plan komunikacji z lokalną społecznością na lata 2014-2020 (PK) to dokument określający reguły prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych przez Lokalną Grupę Działania “Mazurskie Morze” (LGD) w odniesieniu do środków pomocowych Unii Europejskiej, dostępnych w związku z realizacją Umowy Ramowej dotyczącej Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR).
Prace nad projektem PK rozpoczęto w Biurze LGD. Do udziału nad opracowaniem zaproszono mieszkańców obszaru ze wszystkich sektorów partnerskich. Dokument był tworzony zastosowaniem zasady rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, czyli oddolnie. W celu odzwierciedlenia oczekiwań mieszkańców obszaru zastosowano w trakcie prac nad PK szereg narzędzi partycypacyjnych. Zebrane uwagi poddane zostały analizie przez Zespół roboczy, który wskazał jakie uwagi i zmiany zostały uwzględnione, a jakie nie i dlaczego. Informacja taka przekazana została mieszkańcom obszaru oraz autorom zgłoszonych uwag. W tworzeniu dokumentu wykorzystano również doświadczenia z poprzedniego okresu programowania na lata 2007-2013, które zostały zawarte w dokumencie dotyczącym badania ewaluacyjnego wdrażanej poprzednio LSR i LSROR.
U podstaw PK leży przekonanie, że dobra komunikacja jest konieczna, aby sprawnie i dobrze zrealizować zadania wynikające z Umowy Ramowej dotyczącej LSR. Komunikacja pomaga w wykorzystaniu środków europejskich dla rozwoju obszaru działania LGD: wskazuje możliwości, wspiera realizację projektów, a także pokazuje ich efekty.
Działania komunikacyjnie są sprofilowane zgodnie z potrzebami beneficjentów i potencjalnych beneficjentów. Naczelną zasadą komunikacji jest przekazywanie potencjalnym beneficjentom i beneficjentom w odpowiednim czasie, z odpowiednim wyprzedzeniem rzetelnej i wystarczającej informacji:
• potencjalni beneficjenci otrzymują pełną informację dającą dobre podstawy do podjęcia decyzji, co do udziału w konkursach, w tym informacje dotyczące kryteriów wyboru projektów oraz informacje o zobowiązaniach wynikających z podpisania umowy dotacyjnej;
• w trakcie realizacji projektu beneficjenci otrzymują kompleksową informację pozwalającą im na sprostanie wymaganiom realizacji projektu oraz informację na temat ewentualnych zmian, jeśli takie zmiany mają miejsce.

1. Główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych

1.1. Wyniki przeprowadzonej analizy

Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców w zakresie stosowanych dotychczas rozwiązań w zakresie komunikowania się LGD z mieszkańcami obszaru. Poproszono o opinie czy stosowane rozwiązania były skuteczne i odpowiednie. Również w ankiecie skierowanej do mieszkańców na etapie opracowywania analizy SWOT oraz określania celów LSR zawarto pytania dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców metod i sposobów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR. Temat ten był również dyskutowany podczas otwartych spotkań konsultacyjno-informacyjnych organizowanych w I etapie prac nad LSR. Zebrano wówczas oczekiwania mieszkańców w zakresie informowania ich o działaniach związanych z realizacją LSR. W oparciu o zebrane w ten sposób informacje zespól roboczy przygotował wstępną propozycji zapisów planu komunikacyjnego, uwzględniając nowe uregulowania prawne dla okresu wdrażania 20014-2020. Projekt tych treści skonsultowany został następnie z mieszkańcami poprzez umieszczenie propozycji na stronie internetowej LGD, przesłanie pocztą e-mail do członków Stowarzyszenia i mieszkańców wg posiadanej bazy adresowej posiadanej przez LGD. Jednocześnie przygotowano formularz uwag, który mieszkańcy mogli wypełnić i zgłosić swoje propozycje, uwagi, sugestie do treści dokumentu. Zebrane uwagi poddane zostały analizie przez Zespół roboczy, który wskazał jakie uwagi i zmiany zostały uwzględnione, a jakie nie i dlaczego. Informacja taka przekazana została mieszkańcom obszaru oraz autorom zgłoszonych uwag. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag i propozycji. Na tym etapie konsultacje przeprowadzono również podczas panelów dyskusyjnych z sektorem rybackim i sektorem publicznym (władze samorządowe). Spotkania takie odbyły się w dniu 09.11.2015 r. Następnie zespół roboczy podczas panelu i warsztatu ewaluacyjnego dokonał przeanalizowania uwag i przygotował wersję treści w tym zakresie do umieszczenia w projekcie LSR, który został całościowo poddany kolejnym konsultacjom.

Z informacji przekazanych przez mieszkańców na etapie prac nad LSR wynika, że 89% mieszkańców jako główne źródło ich wiedzy o funduszach UE wskazuje internet. Natomiast na pytanie „Jaki sposób informowania uważają za najbardziej skuteczny?” mieszkańcy wybrali m.in. formy:

- za pomocą strony internetowej – 60,7%,
- na spotkaniach informacyjnych, szkoleniach – 53,6%,
- poprzez broszury, ulotki – 25%,
- za pomocą e-mail – 25%.

Dlatego w działaniach zapewniających udział społeczności we wdrażaniu LSR wykorzystywane będą różne formy komunikowania zróżnicowane w zależności od odbiorców.

Z analizy dokonanej na podstawie wniosków z badania ewaluacyjnego poprzednich strategii, oraz potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu wynikają szczególne potrzeby komunikacyjne obejmujące m.in.:

- szczegółowe informacje o możliwym zakresie wsparcia i warunkach ubiegania się o nie powinny być przekazywane z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym jeszcze przed ogłoszeniem konkursu,
- informacje w zakresie zasad realizacji i rozliczania operacji, które uzyskały wsparcie, powinny być przekazywane systematycznie przynajmniej raz w roku począwszy od rozstrzygnięcia pierwszego naboru operacji,
- wszystkie informacje dotyczące wdrażania LSR powinny być przekazywane w pierwszej kolejności z wykorzystaniem technik informacyjno-komunikacyjnych,
- przed planowanymi spotkaniami informacyjnymi lub szkoleniami materiały z zakresu tych spotkań powinny być wcześniej przedstawione mieszkańcom, w terminie umożliwiającym przygotowanie się do spotkania, oraz zgłoszenie pytań w taki sposób, żeby możliwe było przygotowanie odpowiedzi na te spotkania,
- młodzi mieszkańcy wnioskują o gromadzenie bazy e-mailowej osób, które zainteresowane są uzyskiwaniem bieżącej informacji i przesyłanie takich z wykorzystaniem tej poczty, proponuje się również utworzenie e-newslettera, który po dokonaniu subskrypcji informowałby o działaniach LGD związanych z wdrażaniem LSR,
- innym oczekiwaniem związanym z PK jest potrzeba wsparcia w zakresie nawiązywania współpracy pomiędzy mieszkańcami w celu realizacji wspólnych projektów.

1.2. Najważniejsze cele realizacji PK:

a. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.
b. Wspieranie beneficjentów w realizacji operacji.
c. Zapewnienie mieszkańcom obszaru działania LGD informacji na temat operacji współfinansowanych z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.
d. Uzyskanie informacji zwrotnej na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie.
e. Pomoc w znajdowaniu partnerów dla realizacji wspólnych operacji.

Główny komunikat: Fundusze Europejskie, w tym fundusze dostępne w związku z realizacją LSR, wspierają tych, którzy realizując dobre pomysły, zwiększają możliwości i poprawiają jakość życia mieszkańców obszaru działania LGD. W związku z tym we wszystkich działaniach komunikacyjnych skierowanych do mieszkańców przestrzegana będzie zasada odpowiedniego oznakowania komunikatu informująca o źródłach finansowania z funduszu PROW 2014-2020 oraz PO RYBY 2014-2020. Natomiast w celu zachowania odpowiedniej jakości przekazywanych komunikatów LGD podejmie starania, aby informacja była rzetelna, aktualna i zgodna z przepisami prawa.

Takie rozwiązanie nadaje komunikacji wspólne ramy i wprowadzi do niej porządek, co sprzyjać będzie skuteczniejszemu dotarciu z przekazem do szerokiego grona odbiorców. Zachowanie tej zasady tworzy przekaz tożsamy, jednorodny, łatwiej rozpoznawalny i łatwiej zapamiętywany. Służy budowaniu wizerunku marki Funduszy Europejskich, ale też Lokalnej Grupy Działania jako nośnika pewnych wartości i korzyści.

2. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu uwzględniające różnorodne rozwiązania komunikacyjne, których atrakcyjność i stopień innowacyjności dostosowane są do poszczególnych adresatów

Każda forma komunikacji powinna być dostosowana do poszczególnych grup docelowych i składać się z czterech etapów: zobacz, zainteresuj się, realizuj (w przypadku beneficjenta) lub korzystaj (w przypadku uczestnika projektu), poleć.

2.1. Działania komunikacyjne i środki przekazu

W ramach zapewnienia szerokiego, wielokanałowego i użytecznego dostępu do informacji i pomocy spełnione muszą być pewne zasady realizacji komunikacji szczególnie w zakresie dostępu do informacji, która będzie pomocna potencjalnym beneficjentom i beneficjentom.

Informacja skierowana do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów jest dostępna non-stop, czyli istnieją kanały i narzędzia komunikacji umożliwiające dotarcie do informacji o każdej porze. Takim rozwiązaniem jest strona internetowa LGD: www.lgd.mazurskiemorze.pl

System dostępu do informacji jest zdywersyfikowany tak, by zapewnić możliwość dotarcia do informacji na wiele sposobów zarówno pod względem formy, treści jak i zasięgu. Dzięki temu informacja dociera w sposób wielokanałowy. Przykładami takiej różnorodności kanałów dotarcia są:

1) strona internetowa LGD: www.lgd.mazurskiemorze.pl,
2) możliwość kontaktu z pracownikiem Biura LGD,
3) wszelkie materiały informacyjne i promocyjne, ulotki, broszury, instrukcje,
4) organizowanie konferencji i szkoleń, które pozwala dotrzeć do ściśle wyselekcjonowanej grupy potencjalnych beneficjentów,
5) przekazywanie informacji pocztą elektroniczną.

Informacja wielopoziomowa oznacza, że jest ona uporządkowana według stopnia zaawansowania potencjalnego beneficjenta/beneficjenta w procesie ubiegania się o współfinansowanie i realizacji projektu. Na różnych etapach tego procesu występują różne potrzeby informacyjne. Dotarcie do informacji potrzebnej na każdym etapie jest maksymalnie ułatwione.

Budowanie komunikatów, ich zaawansowanie treści, informacje, powinny być dostosowane do możliwości zrozumienia treści przez adresata. Na poziomie budzenia zainteresowania, czyli w komunikacji z potencjalnym beneficjentem, komunikaty muszą być formułowane w sposób przejrzysty, zrozumiały, bez nadmiernie często występującego żargonu urzędniczego. Informacja powinna być podawana w sposób niemal spersonalizowany, czyli uwzględniający język korzyści specyficzny dla danej grupy docelowej. Należy uwzględnić konieczność budzenia motywacji do zainteresowania i skorzystania ze środków dostępnych w ramach realizacji LSR. W informacji i komunikatach powinny przeważać korzyści, obietnice zmian, a nadchodzące zmiany powinny być definiowane w pierwszej kolejności jako te, które bezpośrednio dotyczą zainteresowanego.

W przypadku beneficjentów, ważniejszym wsparciem będą konkretne informacje dotyczące realizowanego projektu. Na tym poziomie mówimy o silnie spersonalizowanym przekazie informacji, o relacji opiekun (pracownik Biura LGD) – beneficjent. Należy pamiętać, że dla tej grupy powinny równocześnie powstawać komunikaty motywujące do promocji idei, do reprezentowania FE. Beneficjenci powinni być szkoleni/instruowani w zakresie sposobu budowania komunikatów dedykowanych grupie potencjalnych beneficjentów, ale również uczestników projektu. Użyteczność informacji udostępnianych beneficjentowi wynika z uwzględnienia przy jej opracowaniu perspektywy beneficjenta, jego potrzeb i oczekiwań. Podstawowym kryterium użyteczności informacji jest jej sformułowanie klarownym i zrozumiałym językiem oraz utrzymanie komunikacji w możliwie najbardziej zwięzłej formule.

Środki przekazu pozwalają na realizację komunikacji z poszczególnymi grupami docelowymi. Poniższe zestawienie przedstawia środki przekazu, jakie będą wykorzystane na każdym etapie komunikacji w zależności od zakładanych potrzeb określonych segmentów grup docelowych.

Dotarcie bezpośrednie (obejmuje sposoby komunikacji z docelowymi odbiorcami bez pośrednictwa zewnętrznych mediów).

- Imprezy i wydarzenia promocyjne;
- strona internetowa LGD: www.lgd.mazurskiemorze.pl;
- Konkursy promocyjne;
- Infolinia dla potencjalnych beneficjentów (telefoniczny kontakt z pracownikami Biura LGD);
- Poczta elektroniczna, e-newsletter,
- Konferencje, szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne;
- Drukowane lub elektroniczne materiały informacyjne, przewodniki, ulotki i instrukcje;
- Ogłoszenia na tablicach urzędowych w urzędach oraz stronach internetowych urzędów;
- Ankiety.

Dotarcie pośrednie (obejmuje sposoby komunikacji z docelowymi odbiorcami za pomocą zewnętrznych mediów):

• Kampanie reklamowe i informacyjne w mediach lokalnych (artykuły w prasie i serwisach internetowych, audycje radiowe);
• Informacje w mediach społecznościowych;
• Mailingi;
• Biuletyn informacyjny;
• Reklama szeptana.

LGD będzie wykorzystywała wszelkiego rodzaju spotkania, w których uczestniczyć będą pracownicy Biura LGD do informowania, w zależności od aktualnej potrzeby, o aktualnych konkursach o dofinansowanie operacji, planowanych działaniach, ważnych z punktu widzenia uczestników poszczególnych spotkań.

2.3. Działania komunikacyjne skierowane do grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy

W stosunku do grup wykluczonych, defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy zamierza się zastosować następujące działania komunikacyjne:

- informacja na stronie www,
- spotkania w siedzibach Powiatowych Urzędów Pracy,
- zapraszanie przedstawicieli samorządu uczniowskiego szkół ponadgimnazjalnych, oraz młodzieżowych organizacji pozarządowych na spotkania i szkolenia,
- udział w targach pracy na obszarze LGD,
- doradztwo indywidualne pracownika Biura LGD,
- poczta elektroniczna, e-newsletter.

2.4. Komunikacja z osobami z różnymi niepełnosprawnościami

Podstawowym wymogiem komunikacji jest zapewnienie równego dostępu do informacji na temat LSR. Należy dążyć do tego, aby skuteczność komunikacji z osobami z różnymi niepełnosprawnościami była taka sama, jak w przypadku komunikacji z pozostałymi grupami. Wypełnienie tych wymogów wiąże się z zastosowaniem w komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami następujących zasad:

1. Przewidywanie potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami i uwzględnianie ich na etapie planowania danego działania informacyjnego, promocyjnego lub edukacyjnego;
2. Uzupełnienie standardowego sposobu komunikacji o dodatkowe środki, które pomogą osobom z różnymi niepełnosprawnościami w odbiorze komunikatu;
3. Dopasowanie zastosowanych środków oraz kontekstu komunikacji do różnych rodzajów niepełnosprawności.

Powyższe wymogi mają swoje bezpośrednie źródło i podstawę w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych Narodów Zjednoczonych, w szczególności w artykule 9, w zakresie dostępności informacji i komunikacji oraz artykule 21 w zakresie wolności wypowiadania się i wyrażania opinii oraz dostępu do informacji.

Przykłady konkretnych rozwiązań w komunikacji z osobami niepełnosprawnymi:

1. Indywidualne konsultacje u klienta, polegające na tym, że po wcześniejszym zaplanowaniu, specjaliści z Biura LGD świadczyć będą usługi informacyjne u klienta; zakres usług będzie taki sam jak dla konsultacji w Biurze LGD;
2. Przedstawiciele środowisk i organizacji pozarządowych z obszaru działania LGD funkcjonujących na rynku osób z różnymi niepełnosprawnościami będą zapraszani na organizowane konferencje i szkolenia;
3. Adresy mailowe do przedstawicieli środowisk i organizacji pozarządowych z obszaru działania LGD funkcjonujących na rynku osób z różnymi niepełnosprawnościami zostaną dołączone do bazy danych promocji mailingowych.

Przy realizacji PK będą przestrzegane Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

3. Wskazanie głównych adresatów poszczególnych działań komunikacyjnych, tj. grup docelowych

Odbiorcą komunikacji o LSR jest każdy mieszkaniec obszaru działania LGD. To nie oznacza jednakowej komunikacji do wszystkich odbiorców. Ich zróżnicowane potrzeby informacyjne narzucają konieczność prowadzenia zróżnicowanej komunikacji.

Podstawowym kryterium podziału docelowych odbiorców jest poziom ich zaangażowania w proces zmian rozwojowych na obszarze działania LGD. W oczywisty sposób osoby i organizacje silniej zaangażowane w ten proces mają bardziej rozwinięte potrzeby informacyjne od podmiotów bezpośrednio w ten proces niezaangażowanych.
Odbiorcy komunikacji zostali podzieleni na trzy segmenty z punktu widzenia ich zaangażowania w proces zmian rozumiany jako wynik współdziałania liderów oraz FE. Zmiany są efektem projektów realizowanych przez liderów.:

• **beneficjenci (faktyczni i potencjalni)** to segment bezpośrednio zaangażowany we wprowadzanie zmian, osoby i organizacje ubiegające się lub mogące się ubiegać o współfinansowanie operacji – są to liderzy zmian.
Potrzeby komunikacyjne dotyczyć będę kwestii ściśle merytorycznych związanych bezpośrednio z realizowaną operacją. Należy pamiętać, że jest to grupa, którą należy motywować do promowania własnej operacji i FE, do dzielenia się swoimi pozytywnymi doświadczeniami z reprezentantami pozostałych grup.
Potencjalni beneficjenci wymagają motywacji do podjęcia konkretnych działań. Aktywnie poszukują rozwiązań. Komunikat powinien być dostosowany do potrzeb/oczekiwań potencjalnego beneficjenta. Powinien wskazywać nowe możliwości stwarzane przez FE, dać szansę i przekonać o korzyściach wynikających z podjęcia „wysiłku" w ubieganiu się o FE.
Do grupy tej zaliczyć można:
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego,
- organizacje pozarządowe,
- jednostki naukowe oraz badawczo-rozwojowe,
- instytucje oświatowe,
- instytucje kultury,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje otoczenia biznesu,
- instytucje ochrony zdrowia,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- spółdzielnie mieszkaniowe,
- organizacje rolników,
- sołtysi.

LGD udostępni beneficjentom informacje ważne dla nich z punktu widzenia realizacji projektów. Przede wszystkim LGD zapewni niezbędne dokumenty określające warunki uzyskania wsparcia. Wszelkie informacje o konkursach będą zamieszczone na stronie internetowej LGD. W miarę zapotrzebowania będą organizowane dla beneficjentów szkolenia specjalistyczne gwarantujące prawidłową realizację projektów. Na każdym etapie realizacji projektów beneficjenci będą mieli możliwość konsultacji z pracownikiem Biura LGD.
Równocześnie odbiorcami komunikacji są:
• **uczestnicy operacji (faktyczni i potencjalni)** to osoby aktywnie uczestniczące w operacjach, wśród których szczególne znaczenie mają członkowie grup społecznych stojących przed wyzwaniami/problemami mogącymi ograniczać ich udział w życiu społecznym i gospodarczym; osoby te mogą skorzystać lub korzystają z efektów operacji realizowanych przez liderów zmian.
Komunikaty do faktycznych i potencjalnych uczestników projektów powinny obudzić w nich zainteresowanie możliwościami zmian dzięki środkom przewidzianym w LSR oraz przekonać o ich dostępności. Komunikaty powinny wskazywać szanse jakie niesie wsparcie środków przewidzianych w LSR i zawierać przykłady efektywnych rozwiązań zarówno na poziomie organizacji jak i członków określonych społeczności.
Przy budowaniu komunikatów należy pamiętać o ich personalizacji, powinny zawierać informacje dotyczące rzeczywistej potrzeby potencjalnego uczestnika operacji. Uczestnicy operacji, to członkowie różnych społeczności, którzy dzięki korzystaniu z operacji realizowanej przez beneficjenta/lidera zmian już uczestniczą w jego realizacji i korzystają z jego efektów. Grupa ta, oczekuje również wsparcia merytorycznego w rozwiązywaniu bieżących problemów, najczęściej dotyczących ich samych, ich sytuacji społecznej lub zawodowej. Istotnym oczekiwaniem członków grupy jest chęć wykorzystania ich wiedzy i zdobytych doświadczeń, po realizacji operacji. Komunikaty powinny zawierać wskazania dotyczące np. szans rynkowych, jakie przed nimi stoją dzięki zrealizowanej operacji, której uczestnikami byli lub są.
Do grupy tej zaliczyć można:

- uczestnikami operacji w różnym stopniu są pracownicy wszystkich instytucji, organizacji i przedsiębiorstw wymienionych w segmencie dot. beneficjentów,
- dzieci i młodzież oraz osoby wychowujące małe dzieci lub dzieci niepełnosprawne,
- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- osoby bezrobotne i zagrożone bezrobociem,
- osoby powyżej 50. roku życia i osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby zależne, w tym starsze i niepełnosprawne,
- osoby oraz instytucje sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3,
- przedszkola i szkoły prowadzące kształcenie ogólne i zawodowe, ich uczniowie,
- wychowankowie, słuchacze i nauczyciele.
- osoby, które utraciły pracę w sektorze rybackim, osoby dotknięte niepełnosprawnością z powodu pracy w sektorze rybackim.

• **odbiorcy rezultatów** rozumiani jako wszyscy mieszkańcy obszaru działania LGD), a także turyści i inwestorzy jako osoby korzystające bezpośrednio i pośrednio z efektów operacji zrealizowanych z udziałem środków przewidzianych w LSR.

Mieszkańcy obszaru działania LGD są głównie odbiorcami informacji o operacjach, które zostały lub są realizowane. Odbiorcom rezultatów w komunikatach należy uświadomić, że są „konsumentami" efektów pracy beneficjentów, przez upowszechnianie informacji o korzyściach jakie, dla nich z tego tytułu wynikają.

Do szeroko rozumianej opinii publicznej (mieszkańców obszaru działania LGD) kierujemy przede wszystkim komunikaty kształtujące obraz korzyści wynikających z efektywnego wykorzystania środków przewidzianych w LSR, ale również tworzymy ogólne zainteresowanie społeczeństwa szansą, jaką jest wykorzystanie wsparcia FE. Wynika to z faktu, że w sytuacji, w której społeczeństwo rozumie zachodzące zmiany i dostrzega wynikające ze zmian korzyści, chętniej je wspiera, chociażby powszechną akceptacją, czyli pozytywną opinią publiczną.

Do grupy tej zaliczyć można przedstawicieli wcześniej wymienionych grup docelowych programu oraz szeroko rozumiane społeczeństwo (mieszkańców obszaru działania LGD). Nie są to grupy rozłączne. Jedna osoba może być liderem zmian w jednej dziedzinie, w innej uczestniczyć w projektach. Równocześnie wszyscy należymy do szeroko pojmowanej opinii publicznej.

Komunikacja obejmuje wszystkie trzy segmenty. Liderzy zmian są grupą priorytetową z punktu widzenia realizacji LSR.

Udział społeczności lokalnych i wyodrębnionych z niej poszczególnych grup adresatów-interesariuszy w procesie komunikacji będzie możliwie szeroki i co do zasady otwarty.

4. Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych (finansowanych w ramach poddziałania Koszty bieżące i aktywizacji)

Każdemu z celów komunikacyjnych przypisano wskaźniki, których osiągnięcie będzie stanowiło podstawę do oceny stopnia realizacji danego celu. Wskaźniki dobrano w taki sposób, aby pokazywały postęp w realizacji celów PK.

Realizacja celów nie jest zależna wyłącznie od działań komunikacyjnych, a stanowi wypadkową także innych elementów wdrażania Funduszy Europejskich.

Tabela prezentuje powiązanie wskaźników z celami oraz zawiera informację na temat sposobu ich pomiaru.

Cel	Mierniki realizacji	Operacjonalizacja wskaźnika	Jednostka	Typ wskaźnika	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru	Instytucja odpowiedzialna	Wartość bazowa	Wartość docelowa w 2023 r.
Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.	Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	Do wartości wskaźnika wliczana jest liczba odwiedzin strony internetowej LGD. Odwiedziny są rozumiane jako grupa interakcji zachodzących w witrynie w danym przedziale czasowym. Odwiedziny mogą obejmować wiele odsłon stron, zdarzeń i mogą trwać od sekundy do 24 godzin. Pojedynczy użytkownik może zainicjować wiele odwiedzin. Na potrzeby monitoringu odwiedzalność strony internetowej powinna odnosić się do wszystkich zakładek/podzakładek/ stron, a nie do całości strony.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	co 6 miesięcy	Biuro LGD	0	5000

	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar działania LGD) nt. możliwości finansowania	Liczba zrealizowanych działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar działania LGD) nt. możliwości finansowania ze środków wskazanych w LSR, wykorzystujących minimum 3 środki przekazu.	Sztuka	Produktu	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	48
	Liczba uczestników szkoleń dla potencjalnych beneficjentów	Obliczając wartość wskaźnika należy zsumować wszystkich uczestników wszystkich form szkoleniowych dla potencjalnych beneficjentów (tj. szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych itp.). Dana osoba powinna zostać policzona tyle razy, w ilu szkoleniach wzięła udział.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	960

	Liczba udzielonych konsultacji w ramach punktów informacyjnych dot. możliwości dofinansowania i procesu aplikacyjnego	Liczba konsultacji udzielonych w Biurze LGD, z wyłączeniem spotkań informacyjnych i szkoleń. Jako konsultacja rozumiane jest zasięgnięcie informacji u pracownika Biura LGD w zakresie: możliwości uzyskania wsparcia ze środków przewidzianych w LSR.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	120
Wspieranie beneficjentów w realizacji operacji.	Liczba udzielonych konsultacji w Biurze LGD dot. realizacji operacji.	Liczba konsultacji udzielonych w Biurze LGD, z wyłączeniem spotkań informacyjnych i szkoleń. Jako konsultacja rozumiane jest zasięgnięcie informacji u pracownika Biura LGD w zakresie zagadnień związanych z realizacją operacji dofinansowanych ze środków wskazanych w LSR.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	25

	Liczba uczestników szkoleń dla beneficjentów.	Obliczając wartość wskaźnika należy zsumować wszystkich uczestników form wszystkich szkoleniowych dla beneficjentów (tj. szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych itp.) Dana osoba powinna zostać policzona tyle razy, w ilu szkoleniach wzięła udział.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	50
Zapewnienie mieszkańcom obszaru działania LGD informacji na temat operacji współfinansowanych z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar działania LGD) nt. osiągnięć związanych z wdrażaniem LSR.	Liczba zrealizowanych działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar działania LGD) nt. osiągnięć związanych z wdrażaniem LSR, wykorzystujących minimum 3 środki przekazu.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	2

Uzyskanie informacji zwrotnej na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie.	Liczba działań mających na celu uzyskanie informacji na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD.	Liczba zrealizowanych działań polegających na zebraniu informacji (każdorazowo od co najmniej 40 osób/podmiotów) na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD.	Sztuka	Rezultatu bezpośredniego	System monitorowania	Corocznie	Biuro LGD	0	4

Ramowy harmonogram realizacji poszczególnych działań komunikacyjnych

Działanie	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Informowanie opinii publicznej o Programach dostępnych w ramach LSR.										
Aktywizacja społeczeństwa w ubieganiu się o wsparcie z FE w ramach LST. Przekazywanie potencjalnym beneficjentom i beneficjentom szczegółowych informacji dotyczących warunków i zasad udzielania pomocy.										
Wsparcie beneficjentów w realizacji projektów.										
Informacja na temat projektów współfinansowanych z FE w ramach LSR.										
Prezentowanie efektów wdrażania LSR i LSROR okresu 2007-2013.										
Prezentowanie efektów wdrażania LSR okresu 2014-2020.										
Komunikacja wewnętrzna.										
Monitoring i ocena.										

5. Planowane efekty działań komunikacyjnych

Planowanym do osiągnięcia efektem (rezultatem) działań komunikacyjnych jest taka liczba złożonych (i zrealizowanych) wniosków o dofinansowanie działań, która wyczerpie budżet LSR na ten cel.

6. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Monitoring działań polega na systematycznym gromadzeniu i analizie danych mających na celu weryfikację i ewentualną modyfikację kierunków prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych. Monitoring działań jest realizowany poprzez system wybranych wskaźników mających na celu ukazanie efektów prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych.

Działania komunikacyjne (informacyjne i promocyjne) realizowane przez LGD będą na bieżąco oceniane pod kątem jakości, użyteczności i efektywności. Informacje uzyskane w wyniku przeprowadzonej oceny są podstawą do modyfikacji i ewentualnej korekty kierunków prowadzonych działań oraz prowadzą do zminimalizowania ryzyka powtarzania błędów i powtórnej realizacji nietrafionych działań.

Działania prowadzone przez LGD będą oceniane m.in. przy pomocy następujących narzędzi:

- ankieta ewaluacyjna (szkolenia, spotkania),
- monitorowanie liczby poprawnie i błędnie złożonych wniosków o dofinansowanie,
- komentarze i udostępnienia w mediach społecznościowych,
- liczba nowych odbiorców newslettera.

W przypadku, gdy efekt (rezultat) działań komunikacyjnych będzie niezadowalający, w sposób szczególny, gdy przeprowadzone działania komunikacyjne nie przełożą się na oczekiwany wzrost liczby wnioskodawców, LGD skoryguje PK. Będzie to zrobione w taki sposób, aby zapewnić ich skuteczność i efektywność, a tym samym osiągnąć cele zakładane w PK.

7. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR.

W planie komunikacji przewidziane są działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy). Dodatkowe informacje zbierane będą podczas działań informacyjnych o zasadach i efektach LSR skierowane do potencjalnych wnioskodawców oraz mieszkańców. Pozyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W sytuacji zaistnienia istotnych problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej (np. metod wdrażania LSR albo konkretnych działań podejmowanych przez LGD lub konieczności przeprowadzenia „rewizji" pewnych zamierzeń i planów LGD, których realizacja będzie dawała szansę na przywrócenie społecznego poparcia) wdrożone zostaną środki zaradcze adekwatne do problemu. Działania te będą wypracowane wspólnie przez organy LGD. Rekomendacje działań zostaną upublicznione do konsultacji na stronie internetowej LGD oraz, w zależności od potrzeby, na stronach internetowych gmin wchodzących w skład LGD.

Wyniki działań w ramach PK będą upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu na stronie internetowej LGD. Wykorzystane one będą na dalszych etapach realizacji LSR. Wyniki będą analizowane przez Zarząd LGD. Propozycję rozwiązań Zarząd zamieści na stronie internetowej LGD do konsultacji oraz przedyskutuje na Walnym Zgromadzeniu.

8. Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji LSR.

Rodzaj kosztu	Koszt całkowity w okresie wdrażania LSR
Administrowanie stroną www i zamieszczanie informacji	43 600,00zł
Catering na spotkaniach informacyjnych, szkoleniach, warsztatach, wyjazdach studyjnych	19 200,00zł
Konsultacje indywidualne w Biurze LGD na etapie informowania o możliwości dofinansowania i pracy nad wnioskiem	18 000,00zł
Publikacje prasowe	12 000,00zł
Konsultacje indywidualne w Biurze LGD na etapie informowania o zasadach realizacji operacji, osiągania wskaźników i rozliczania projektu	18 000,00zł
Koszty przeprowadzenia ewaluacji końcowej zewnętrznej z udziałem mieszkańców i opublikowania wyników z informacją o wybranych zrealizowanych operacjach	34 000,00zł
R A Z E M:	144 800,00zł